

MAŁO (3994) *av*

a oraz o jasne (w tym w a 54 r. błędne znakowanie).

comp i sup (719 + 638) -mniej (1351), -mni (5), mniej (1); mni *CiekPotr*; -mniej : -mni *MetrKor* (4 : 1), *CzahTr* (4 : 3); -mniej : mniej *Mącz* (55 : 1); ~ -éj (163), -ej (4), -(e)j (1184); -éj : -ej *MurzHist* (1 : 1), *Oczko* (22 : 1), *OrzJan* (5 : 1), *SarnStat* (11 : 1). *sup* nã- (629), nãj- (9 + errata); na- : nãj- *Mącz* (32 : 4), *GórnDworz* (21 : 3), *RejPos* (41 : 1), *NiemObr* (13 : 1); ~ nã- (568), na- (10), n(a)- (51); na- *RejPs*, *HistAl*; nã- : na- *MurzHist* (1 : 1), *Mącz* (32 : 2); *KuczbKat* (4 : 1), *CzechRozm* (40 : 1), *PaprPan* (54 : 1), *KochOdpr* (2 : 1), *LatHar* (13 : 1).

Składnia comp: mniej (a)niż(li) co (123), mniej jako(by) co (8), mniej czego (7), mniej od czego (3), mniej nad co (1), mniej by co (1); nie mniej (jedno) jak(o)(by) co (75), nie mniej jedno co (2), nie mniej jaki co (1).

Użycia w funkcji przypadków zależnych (prócz A) w znac. I.1.A.: mało w funkcji D (1) *PatKaz III* 94, L (3) *HistAl* B3, D4v, *Mącz* 29c; mniej w funkcji I (2) *UstPraw* I3v, *SarnStat* 625.

Składnia orzeczenia w znac. I.1.A.: w sg: mało jest, było (191), w pl: mało są, byli, były (7); pl *BiałKat*; sg: pl *Leop* (5 : 1), *BibRadz* (6 : 1), *Mącz* (4 : 1), *BudBib* (2 : 1), *SkarŻyw* (7 : 1), *WujNT* (9 : 1) [w tym: mało ludzi wdzięczno było (1) *ForCnR* A3, mniej [grzechów] bywa odpuszczono (2) *Leop Luc* 7/47, *RejPos* [308]].

Składnia zdania względnego w znac. I.1.A.: w pl: mało tych, którzy itp. są, byli, były (65); w sg: mało tych, który itp. by był (2); sg : pl *RejWiz* (1 : 1), *BielKron* (2 : 1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

I. *Niedużo, niewiele; trochę* (2789) ;

1. *Określa ilości i wielkości mierzalne* (1128) :

A. *Określa ilość; też: kilka, parę; pauci* *HistAl*, *PolAnt*, *Vulg*, *Mącz*, *Modrz*, *Calep*, *JanStat*, *Cn*; *modici* *Mącz*; *non multi, paucissimi, pauculi, pauxilli, pauxilluli, perpauci, perpauculi* *Cn* (465) : *MetrKor* 40/813; czo nyktorym łzmyertelnym ludzyem acz malo yełth uczynyono nyefluffa mouycz takyey dzyeuyczy bycz nyedano *PatKaz III* 94; *Quantitas, yloscz, wyelko malo* *BartBydg* 128; wezmi dla pofilenia dijalaka^m kołaczkow pięć albo mniey *FalZioł* I 51b; *RejKup* e3, cc6; *KromRozm* I C3; *BielKron* 311, 319v; *Recidit ad paucas familias attenuata bellis civitas, Miáłto vftawycznemi woynámi bárzo znędzone/ ná máło pokoleniu zoftáło.* *Mącz* 29c; *Quantulum, Iáko máło/ Ile.* *Mącz* 338b, 344c, 473d; *GórnDworz* S5v; *BielSpr* 24v, 59v; *CzechRozm* 230v; *SarnStat* 428.

mało kogo, czego [w tym: *G pl* (242), *G sg* (12)] (254): *BierEz* N4; *OpecŻyw* 38v, 188v; O wiele dobrego na on czas pán Iezus łwiatu czynił/ a wżakoż mało ludzi tego dobrodzieyftwa wdzięczno było. *ForCnR* A3; *GlabGad* L2; Także Przekopłki Siachmeta [...] gdy iuż mniey ludu miał [militibus deminutus] poraził *MiechGlab* 31, 40; *WróbŻołt* 16/14; *LibLeg* 11/49v; *LudWieś* B; *RejJóz* Fv, N8; *RejKup* b5, c6v, i6, m4v, x7; Pothym łtamtd żegluiąc po morzu kwápił łie do Afriki/ w kthorey máło krnábrnych náłazł/ bo łie mu dobrowolnie poddáváli. *HistAl* B6, C8v, D, H2; *KromRozm* I M; *MurzNT* 56, 96; *KromRozm* III K2; *Diar* 19, 33, 72; *GliczKsiąż* F5v, M7v [2 r.]; *KrowObr* 50v; *RejWiz* 59; *Leop Ps* 16/14, *Ier* 44/28, *Bar* 2/13, *2.Mach* 8/9, *Matth* 22/14; *UstPraw* I2v; *RejZwierz* 5v, 57, 72v; *BibRadz* *2, *5v, *Num* 26/54, *4.Reg* 4/3, *2.Esdr* 7/4 (10); Máło thá Arábia ma miáłteczek

BielKron 263v, 5, 58v, 81v, 97, 245 (14); *KwiatKsiąż* O2v; *Calvata vinea*, Winnicá málo máćie winnych máyąca. *Mącz* 32c; *Exiguae amicorum copiae*, Málo przyációł. *Mącz* 110d; *Infrequens concio fuit*, Málo ludzi było ná kázaniu. *Mącz* 136c, 29c, 54c, 106c, 228b, 267d, 284d [2 r.], 308b; *OrzQuin* E3; *SienLek* 30, 30v; *RejAp* 1, 30v, 36v; Máłom ia widział ołobnych ludzi/ ktorzyby fie łámi nie chwalili *GórnDworz* D7, F3, Vv, V2, T7v, Z5, Ee2v; *GrzepGeom* A4v; *HistRzym* 122v; ábo ich bárzo málo/ ktorzyby fzedł zá tym Pánem łwoim. *RejPos* 277v, 23v *margin.* 59, 61v, 64v, 69 (14); *RejPosWiecz*² 92; Czemuż tedy czálów dżisieyłzych málo ludzi tego Sákrámentu moc otrzymawáią? *BiałKat* 383v, 13v; Iáko Srocżki Pawowie/ świetlno fie byc zdáli/ Ale kohutow málo/ coby fie łkim kłwáli. *BielSat* L4; *RejZwierc* [28²], 67v, 78 *margin.* 101v, 187 (11); *BielSpr* 20v, 36, 56v; *WujJud* 68, 105v; *WujJudConf* 119; *BudBib* c2, *Deut* 4/27, *2.Esdr* 7/4, *Ier* 44/28, *1.Mach* 15/10; Iako wiele chlebow maćie? A oni rzekli. siedm/ y málo rybek. *BudNT Matth* 15/34, *przedm* b4v, c4, c5v, *Matth* 20/16; *CzechRozm* 230v; *PaprPan* C, Zv; *ModrzBaz* 12, 15v, 29v, 35v, 47 (8); *SkarJedn* 166; *Oczko* 3, 29v; *SkarŻyw* A4, 332 [2 r.]; Bo won czás gdy w tych mieyfcách leśnych pułto łtało/ Iełzcze przewozow bárdo rzecznych nálazł málo *StryjKron* 250; iż tylko málo co chłóptwá z nich zołtało/ ktorzy fie potym z Litwá zmieszáli *StryjKron* 340, 122, 632 [2 r.], 732, 742; *CzechEp* 61, 169, 419; *NiemObr* 5, 25, 115; *BielSjem* 27; *GórnRozm* A2v, D3v, F3, L3v; Dworu tez bárzo málo nie cisną się do służby *ActReg* 27, 27, 71, 138; *GostGosp* 16, 120, 130; *Phil* H2, Q; *KochCn* B3v; *OrzJan* 99; w tę liczbę wchodzi święto Bożego Ciála/ S. Krzyża/ poświęćenia kościelnego/ y málo co inłzych. *LatHar* 323; ták też nierowno mnief y nich [łacinników] haeretykow powłtawáło. *WujNT przedm* 11; w ktorym [korabiu] málo/ to iełt/ ósm dułż záchowane były przez wodę. *WujNT 1.Petr* 3/20; Ale małż málo imion w Sárdziech/ ktorzy nie pokaláli łzat łwoich *WujNT Apoc* 3/4, s. 30, *Matth* 20/16, s. 84, *Matth* 22/14, s. 92 (14); *WysKaz* 13 [2 r.]; *SkarKaz*)(3v; *VotSzl* A2; *CiekPotr* 16; *GosłCast* 12, 44; *SkarKazSej* 663a, 670a, 695a, 701b. Cf »mało ich«, *Fraza*.

z kogo, z czego mało (3): Piłal ielzcze więcey kxiąg ten Teofrałtus z ktorich málo przyłżło ku poznaniu ludzłkiemu *BielŻyw* 110; ktorych [Prusów] piłżá ná ten czás zgináć ná plácu tyłiąć czterzy łtá y dwádzieściá/ s Krzyżákw málo mnief. *BielKron* 360; *SarnStat* 192.

mniej czym [nm; = o ile] (4): *FalZioł* IV 11b; *Duobus nummis minus est*, Dwiefá pieniądżomá mnief. *Mącz* 222d; *GrzepGeom* M4v; *JanNKar* B3v.

cum N lat. (1): weźrzawłży w łtare áktá málo thám *criminales actiones*/ álbo łzkodliwych protełtáciy. *RejZwierc* 267v.

W połączeniu funkcjonującym jako potoczne stopniowanie (1): Zbiegłto fie šíłá dzieći/ poránu do niego/ W południe mnief/ á wieczor nie było żadnego. *RejFig* Eev.

Gra słów (1): Bábę oczy bolály/ że málo widziála/ Więc łobie po bárwierzá/ ná rádę połłáłá. Gdy Bárwierz do niey przyłzedł/ to z izby co wyniołł/ Potym [...] Pytał iefliby fie iey wđy co polepłżáło/ Bába rzekłá co dáley/ práwie widzę málo. A będziefłzi tu częłciey s tym lekárłtwem bywał/ Nie będęć nic widziála/ bo byś włzytko wybrał. *RejFig* Ee2.

W przeciwstawieniach: »wiele (więcej) (44), wszytcy (wszytko) (5), wielki (więtszy) (4), wielka (więtsza) liczba (3), wielkość (3), mnostwo (2), dostatek, dosyć, gwałt, mnodzy, siła, więtsza częć ... mało (mniej)« (65): *ForCnR* A3; dla tego ptaci mnief iaiec miewaią, ale więłłzych. *GlabGad* H6v;

Także mało z wielu wybierając [*pauca pro multis exemplificando*] wypiszemy. *MiechGlab* 32; wiele świętych zabijają, a mało ich nawracza. *WróbŻółt* O6v; *HistAl* D; gdyż tak wielka jest liczba ludzi nie zbożnych i od Boga odrzuconych a barzo mało ku zbawieniu wybranych *MurzHist* Q2v; *MurzNT* 29v marg, 96; *KrowObr* 50v; *Leop Num* 26/54, 4. *Esdr* 7/69, 8/3, *Matth* 22/14; *BibRadz Num* 26/54, 33/54, 2. *Esdr* 7/4, *Matth* 22/14; *BielKron* 5; wżakoż iż gwałt/ á wielkość ludzi była/ á tych było ná bacie bárzo málo/ przegrąć muilieli. *GórnDworz* Y7v, *Mm2v*; *RejPos* 59, 61v, 237v, 238; *RejPosWiecz*² 92; *RejZwierc* 67v, 190; gdzie málo pošilecznych wffow/ przerazi woylko prędko/ wżakże gdzie doftátek ludzi ktemu fprawnych/ może z obu ftron nieprzyaciela ogárnąć *BielSpr* 20v, 36; *WujJud* 68, 105v; *WujJudConf* 119; *RejPosWstaw* [41³]; *BudBib* 2. *Esdr* 7/4; *BudNT przedm* b4v, *Matth* 20/16; *CzechRozm* 230v; Gdyż w kázdey Rzeczypołpolitey bárzo málo [*Paucissimi*] zázwdy takich bywało/ ktorziby infze mnoftwo ludu cnotámi przechodzili *ModrzBaz* 15v, 47 [2 r.], 117v, 138; *KochPs* 166; *SkarŻyw* 141; *StryjKron* 122, 632; *CzechEp* 37, 169; Nie o to fię ftaráć trzebá/ zeby fię sílá ná dzień ofądziło *actiy*, ále o to/ żeby fię choć málo/ ále dobrze ofądziło *GórnRozm* F; *KochWr* 37; *GostGosp* 108, 118; gdyż dofyć okázuię fię ozwanych/ ále málo bywa wybranych przyacioł *Phil* H2; *WujNT Matth* 20/6, 22/14, s. 92, 253 [2 r.], 552, *Ccccc3v*; Lecż nie wżyfcy y owfzem bárzo málo tych co prawdziwego zwycięłthwá nád łobą y nád namiętnościami swoimi dokázuią *WysKaz* 13, 13; *VotSzl* B4; *CiekPotrŚredz*)?(4; Bo miedzy półpolftwem málo ięft mądrych: miedzy Rádą Páńfką ábo wżyfcy mądry/ ábo wietfza część. *SkarKazSej* 695a.

W charakterystycznych połączeniach: mało akcji (*actiones*) (3), apostołow, chłopstwa, chorych, dobrych (3), dusz, dworu, dygnitarzow, dzieci (2), gęsi (2), groszow, heretykow (2), historyj, imion, jajec, jezdnych, kapłanow, kohutow (2), konnych, kościołow, krolow, krześcijan, książąt, kuchmistrzow, kupcow, kur, kwiatkow, ludzi (ludu) (31), macic winnych, masztalirzow, mądrych, mężow (4), miasteczek, miernikow, nas (4), naszych, nauczycielow, panow (4), plebanow, pobożnych, prawowiernych, przewozow, przyjaciół, rybek (3), rycerzow (rycerstwa) (2), rzeczy, sejmow, słow (2), słuchaczow, sług (2), spraw, synow, szafarzow, świadkow (2), święt, świętych, świni, uczonych (5), ufow, was (3), wierszow, wolontaryjuszow, wroblow, wybranych (obranych) (24), zbawionych (2), złodziejow; barzo mało (33), niewymownie, tak; mało mniej (5), połowicq; mało ubiegło (2), uciekło (3), uniosło się, uszło, wrocilo się (wrocq się) (6), zostało (zostanie) (13).

Połączenia: »mało co« [szyk 4 : 1] (5): O siódnym [!] Dyáлогу máłom co słyzáł ludzi mówić *OrzQuin* E3; *SkarŻyw* 503; *StryjKron* 340; *LatHar* 323; tylo ná Seymie/ ná którym ledwie pięć ábo fześć/ ábo co málo fpraw ofądzićie. *SkarKazSej* 701b.

»mało ich« = *mało ludzi lub* (1 r.) *mało faktów* [w tym: „ich” w funkcji odpowiednika zespolenia (23)] (41): *WróbŻółt* O6v; *RejKup* b5, c2; Związióná droga która do żywota prowadzi a małoich ięft ktorzy ią náiduią Mało ich drogę do niebá wię abo náiduię [!] *MurzNT* 28v, 28v marg, *Luc* 13/23; *GliczKsiąż* F5v; A włfakże potym y s tych málo ich zołtánye *LubPs* Y5v; A wżdy ich málo widáć/ coby pomniał ná to *RejWiz* 168, 76v, 133; *Leop* 4. *Esdr* 8/3; málo ich było w Rzymie ktorzyby z nią w náuce zrownał *BielKron* 171v, 197v, 316; *GrzegRóżn* Ov; A tym wieczey o tym ma być ftaranie yłz ich málo ięft/ ktorziby im czo ięft prawdziwego/ a słuźnego powiedzieli: á daleko ich mniefy ktorziby takowych rzeczy chćieli słuchać. *KwiatKsiąż* D4v; poniewáfz náłzá pamięć niemoże wżyftkich rzeczy poiąć/

á mało ich ktore może zatrzymać *KwiatKsiąż* Hv; *GórnDworz* Mm2v; *HistRzym* 122v; *RejPos* 153, 221; *RejZwierc* B3, 188v [2 r.]; *BielSpr* 51v; *RejPosWstaw* [41²], [41³]; *CzechRozm* 230v; *ModrzBaz* 55, 117v, 138; *KochPs* 166; *SkarŻyw* 141, 503, 528, 574; *CzechEp* 23, 37, 50; Zgadzam fie y w tym z tobą/ że źle gdzie ich wiele rządzi/ lepiéy/ by máło/ á mądrych. *KochWr* 37; Pauci – Mało ich niektorzi. *Calep* 763b; *WujNT Matth* 7/14, s. 253; *VotSzl* B4.

»nie mniej« = *tyle samo; non minus Vulg; non pauciores JanStat* (7): *FalZioł* IV 29c; *Leop 2.Mach* 8/9; My w tákowey rzeczy íkázuiem Mikołáiowi dwunaścią świádkow á niemniey. *UstPraw* I3v; *BibRadz 2.Mach* 5/5, 12/4; A dziś [...] złódieiow przedsię niemniey [*nihilo rariores*] niż przed tem bywáło. *ModrzBaz* 78; *SarnStat* 625.

Fraza: »[komu] rownych mało; mało rownych sobie mieć« (1; 2): To íest táki Philozoph że mu rownych máło *RejWiz* 43; *BielKron* 122; *SkarŻyw* 352.

Szeregi: »mało abo nic« (1): Byście włzytki vczone ludzie ze włzytkiey Grecey (ktorych iuż tám máło ábo nic) zwiedli: włtydzić fie závázdj nas mułzą *SkarJedn* 365.

»mało albo nigdy« (1): ktorego [*Aleksandra Macedońskiego*] flufznie wielkim zowiemy/ bowiem máło álbo nigdy krolá rownego sobie ná fwiecie nie miał *BielKron* 122.

»abo nikt, abo mało« (1): íeiliby ich [*niewiast*] ábo nikt nieznał/ ábo ich bárzo máło [*si noticiam vel nullius habeant, vel paucissimorum*] było coby íe ználi. *ModrzBaz* 55.

»mało, rzadko; rzadcy, mało« (1; 1): To imię cnotá w wściech máią/ ále rzecz fáme [...] bárzo rzadcy znáią/ á íełcze tych mniey/ ktorziby íey ípráwámi dofięgli [*perpauci norunt, longe pauciores agendo attingunt*]. *ModrzBaz* 12; Máło ich/ rzadko dobrych *GostCast* 44.

»(albo) mniej a(l)bo (też) (i) więcej« = *około [zawsze z liczebnikiem]; plus minusve Mącz; plures paucioresve Modrz* [szyk 5 : 4] (9): *Legio* [...], Woysko á załtęp służebynych ludzi/ ták wielki yáko 12500. ofób álbo yáko *Vegetius* chce 6000. mniey álbo więcej. *Mącz* 187b, 307a; pułzczono przodkiem tyfiąc koni (więcey álbo mniey) dełperátow *BielSpr* 19, 30v, 72, 74; *ModrzBaz* 84; *ActReg* 28; *GostGosp* 144.

»(abo, bądź) mniej (a. mało), (a(l)bo, ani, bądź) więcej (a. wiele)« = *vel plures, vel pauciores Vulg; amplius, minus Modrz* [szyk 4 : 3] (7): [*Felchus*] czyczki dzieci karmi/ kthorich závázdj miewa dwoie/ nie więcejcy ani mniey *FalZioł* IV 29c; *Leop Num* 26/55; *BielKron* 447v; *CzechRozm* 18; íeiliby ízło o liczbę tych íędziow zda íię/ żeby dziewiąci było dofyć. Wízákże nic ná tem choćby ich mniey choć więcejcy było [*minui augerive*]. *ModrzBaz* 92, 112v; y ma to opátrzyć/ áby nie chowano w folwárku czeládzi mniey áni więcejcy nád potrzebę *GostGosp* 16.

»(a(l)bo) mało, (a(l)bo) żaden« (3): *BielKron* 263v; *GórnDworz* F3; Dokázowaleś wálzá kró: M. rzeczy tákich/ íákich przed wálzá kró: M. w Polícze álbo máło/ álbo żaden *OrzJan* 93.

α. *W pytaniu retorycznym z domyślną odpowiedzią przeciwstawną: nie dość? [kogo, czego; w tym: G pl (20), G sg (1)] (21) : RejKup* x3v; A máłoż tákich myedzy wámi kfyęzą y mnichy? *KromRozm I* C3; *LubPs* Rv; Izali máło Reguł álbo zakonow? *KrowObr* B; *RejWiz* 67; *RejFig* Eev; *LeovPrzep* Gv; *RejAp* 93; Nád to/ czy máło tych íeft/ ktorzy boiąc fie ímierci/ czynią to co nieprzyśtoi? *GórnDworz* Bb; *RejPos* 144; *RejZwierc* 38v; *SkarŻyw* 25 [3 r.], 454; ázálz tego máło było/ że Krolowie Węgierscy [...] odnafzáli zwyćieftwá? *GórnRozm* A2, A2; *GórnTroas* 56; *SkarKaz* 41a; *ZbylPrzyg* A2v.

W połączeniu z prefiksalnym czasownikiem intensywnym (1): Azać fie tamtych pánow/ máło nábieráło. *RejZwierz* 79.

β. *Za máło, nie dość* (30) : O wnetczy go ya zaftarśię [!] Niechay yedno Regełtr w Łończe [*lege*: włoże] Na ktorem łą złończy yego Máło li mam czo drugęgo *RejKup* aa7v.

máło kogo, czego [w tym: *G pl* (15), *G sg* (5)] (20): *RejKup* aa8; *RejFig* Ddv [3 r.]; *RejZwierz* 38; *BielKron* 360v, 417v, 454; Tedy Eufstáchius zebrał rycerłtwo przeciw nieprzyacielom. A bacząc że iefzczę máło ludu było/ przetoż kazał młodzieńce godne wypráwiác z miałt y ze wśi *HistRzym* 130v; *RejZwierz* 107v, 248; *BudNT Matth* 9/37; *SkarŻyw* 461, 518, 536; *GórnRozm* Mv; Iedni áby bieźeli z śiekierámi/ drudzy z hakámi/ trzeći z drábinámi/ drudzy z śikawkámi/ z wiádry/ z cebry [...]: iefłi tego máło/ tedy z pewnych domow kłody z wozy y pewną liczbę káźdego náczynia obráchowác y poftánowić. *GostGosp* 144; *WujNT Matth* 9/37, *Luc* 10/2. *Cf máło czego na co*.

máło czego na co (1): Lecz iż máło ná zgubę Troiéy Gréckiéy mocy Było/ z pułnocnych kráiów przywźięli pomocy *GórnTroas* 8.

máło cum N [w tym: *nm* (4)] (5): Vplećie kołz barzo gęłty máłoli ieden wbije drugi/ y trzeći *Strum* G3v; któręgo [*purgowania*] [...] przecedni raz álbo dwa vżyw. co iefłiby to máło/ łyropy [*pić*] *Oczko* 24; *ActReg* 10. *Cf máło cum N czemu; na kogo cum N*.

máło cum N [*nm*] *czemu* [= *ze względu na co*] (1): Máło iefł iedná śmierć pániénkiéy winie. *KochPieś* 7.

máło na kogo [= *komu*] *cum N* [*nm*] (1): lecz mu [*Aleksandrowi Macedońskiemu*] łye ták zdáło: Ze nan lámęgo świát był ieden máło. *KochPieś* 6.

máło na czym [*nm*] (4): *KrowObr* 84; Nie żeby máło było ná owych literách dwudziełtu y trzech, ále [...] owé łą główné *JanNKar* C3v. *Cf máło komu na czym*.

máło komu na czym [*nm*] (2): Máło wam było iefłtze ná iednym oleiu/ przetoście łobie drugi zmyłlili *KrowObr* 82v, 84.

W *przeciwstawieniach*: »wielki (3), dosyc (a. dość) (2), mnogi, siła ... máło« (7): A yefłi by tego máło Syłác fię łłobą uabrało [!] *RejKup* aa8; IEden mowił iż máło/ żydow á kápłanow [...]. By żydow dofyć było/ lichwyby nie brano/ A kłiężey beneficiy wiele nie dawano. *RejFig* Ddv; Acź źniwo mnogie/ lecz robotnikow máło. *BudNT Matth* 9/37 [*przekład tego samego tekstu* (4)] *SkarŻyw* 518, 536; *WujNT Matth* 9/37, *Luc* 10/2.

a. *O jednostkach czasu* [w tym: *czego* (7)] (11) : *FalZioł* V [4]c; A po máło dni Alexander wźedł na pałac aby nawiedził niemocnego krola *HistAl* B3, Dv, D4v; *BielKron* 5v; Minus quindecim anni sunt, Mniefy yefł niżli piętnáście lat. *Mącz* 222d; Abowiem oni ná máło dni [*in tempore paucorum dierum*]/ według woli łwoiey nas karáli *WujNT Hebr* 12/10.

W *przeciwstawieniu*: »więcej ... mniej« (1): Im więcej będzie lat po Miłościwym lećie/ tym więłłá będzie zapłátá/ á im mniej lat [*quanto minus temporis*] náliczyź/ tym tániefy kupiź *Leop Lev* 25/16.

W *charakterystycznych połączeniach*: *máło dni* (4), *godzin*, *lat* (2).

Połączenia: »coś mniej« (1): *OrzJan* 117 *cf* »mniej albo więcej«.

»máło nieco« (1): PRzed Troiáńfką walką máło nieco lat/ była walká iefzczę okrutnieyśza niżli Troiáńfka *BielKron* 61v.

Szeregi: »od mniej do więcej« (1): Duci y tych tho tákich vzywáią [...] pocżawfzy od mniéy godzin/ á do więcéy ku środku vzywánia/ poftępując *Oczko* 17.

»mniej albo więcej« = *około* (1): że Władysław máiąc coś mniéy álbo więcéy około dwudziestu dwu lat [*myślał, że zwycięży Turków*] *OrzJan* 117.

b. *O praktycznie niepoliczalnych faktach, zjawiskach, drobnych zwierzętach i rzeczach występujących na ogół w większej ilości [użycia zbliżają się często do innych znaczeń, zwłaszcza 2.]* (87) : *RejJóz* D3v; máło widzimy czegoby nam iuż nie doftawáło do thych opowiedzyáných znaków náfzych/ iedno dokończenia á wiecznego fpuftofzenia fwiátá wfzytkiego *RejPos* 260; Aże kiedy fpuści Staw/ áno w ftáwie máło *Strum* P3, P2.

mało czego [*w tym: G pl (28), G sg (16), G pl a. sg (3); mało czego, go, tego*] (47): *BierEz* M2; *LudWieś* B; A czo kolwiek vlyfzyfz wfzęd y prawdy máło *RejJóz* H8v; *RejKup* Dv; muśi być potępión/ acz by téfz daleko mniéi grzechów popelnił. *MurzHist* G4, G4; *KromRozm II* a3v; fą theż mieyfćá niektóre ná ktorých máło drzewá *UstPraw* E4v; A do tych czáfów iednák máło rzeczy v Włochów widzę/ ktoreby były godne chwały *GórnDworz* Cv; bo w thych dwu mowach [*greckiej i łacińskiej*] kfzykánia niemáfz ábo bárzo máło *GórnDworz* F7; *RejPos* 56v; *RejZwierc* 89v, 235, 252; tedyby w nich [*stawach*] mniéy Ryb było niżli bywa *Strum* K3; *BudNT przedm* b2, c6v, d2v; Iefli to vczynimy/ tedy fię okazemy y mędrfzemi nád infze mnoftwo pófpolitego ludu/ y mniéy popędliwych namiętności w łobie máiący [*affectibus turbinibus magis vacui*]. *ModrzBaz* 67, 77; *KochOdpr* A4v, B2 [2 r.]; Tymże mniéy tego fwiátá niewczáfów doznáfá. *KochTr* 23; *StryjKron* A6, 355; *WisznTr* 19; Iáko fwieckiego ták y duchownego mieczá bárzo/ á bárzo potrzebá: mniéyby było v was mordów/ mniéy gwałtów/ mniéy náíázdów/ mniéy fałfzów/ mniéy potwarzy/ mniéy nie vćciwego miefzkánia/ mniéy krzywoprzyfięftwá/ mniéy bluźnierftwá. *GórnRozm* D, B3, D, E, K3; Ale ten żywót my nalepfzy mamy/ W którym namniéy [*errata zmienia: Naimniéy*] fráfownych trófk znamy *ZawJeft* 27; *GostGosp* 130; *GórnTroas* [3]; *GrabowSet* C4, D2, Y2; V Turków iefzcze mniéy wiadomości o práwym Bogu. *SkarKaz* 275b. *Cf Wyrażenie*.

W przeciwstawieniach: »wiele (5), dosyc ... mało« (6): Lecz to dzis wfędy náftáło Falfu dofyc p[r]áwdy máło. *RejKup* Dv; *Leop Luc* 7/47; *RejPos* [308]; *BudNT przedm* b2; *GórnRozm* B3; Odpułzczone iey fą wiele grzechów/ iż wielce vmiłowáfá. A komuć máło odpułzczáią/ máło miłuié. *WujNT Luc* 7/47.

W charakterystycznych połączeniach: *mało bluźnierstwa, błędów, cnot(y) (2), dobr(ego) (3), drzewa, fałszu (fałszów) (2), grzechów (2), gwałtów, gwiazd, krzywoprzysięstwa, kszykania, morderstwa (mordów) (2), much, najazdów, namiętności, nieućciwego mieszkania, niewczasów, niezgody, potwarzy, pożytków, prawdy (2), przysad, ryb (2), rzeczy, fwiátości, trosk (2), wiadomości, złości (2), znaków (2)*.

Połączenia: »mało co« (1): bo w on czás iáko y dziś v Litwy był obyczay Zamki y Miáfłá z drzewá budowáf/ dla czego znaków dawności ftárożytných máło co w tych kráinách pułnocnych widzimy *StryjKron* 355.

»mało czego« (1): opuściłz máło czego thu niepobożnego á złęgo nábycia/ á máfz iuż Cyrograph á pewny lift od Páná tego ná wiele fzczeńliwego á pobożnego zbyoru twoiego. *RejPos* 326.

»mało ... nie« = *niemalo* [z *prefiksalnym czasownikiem intensywnym*] (1): A iż w tym podźzedł chytrze y oycá y brátá łwego/ tedy s tego pothym okrutnego morderftwá máło łie nie námnożyło. *RejPos* 56v.

Wyrażenie: »mało słow« = *kilka słów (o krótkim tekście)* (1): iż opłokawfzy głowę kęfem wody/ á przyłożywfzy máło fłow do te⁸⁰/ ma być człowiek iáko z nowu národzony *RejPos* 32.

Szereg: »mniej (mało) a(l)bo więcej (wiele)« (3): Abowiem na tem nic nienależy/ iefli máło ieft grzechow takich ludzi/ abo wiele *MurzHist* G4; *Strum* P2; *KochOdpr* B2v.

α. W pytaniu retorycznym z domyślną odpowiedzią przeciwstawną: *nie dość?* [w tym: *czego* (28); *G pl* (19), *G sg* (9)] (29) : *RejRozpr* D3; *RejJóz* F7; *RejKup* o7, r7, x4v [2 r.]; *KromRozm I P*; *GroicPorzRej* C3v; *RejWiz* 25, 150, 183; *RejZwierc* 68v; *RejAp* 33v, 59; Nuż zalię w domku łobie miełzkáiąc táki pocźciwy łtaniczek/ ázałz máło rołkofzek łwych nadobnych pomiernie vzyć może? *RejZwierc* 32v, 62v, 111v, 187v; *BiałKaz* K4, K4v; áza máło słow [*An non pleraque verba*] okázuiących czyię wielką niecnotę/ ktore iednáko bywáią karáne/ iáko y łam wyłtępek kiedyby łię go dopułćili? *ModrzBaz* 81; O nienálfycone miłości Bożey ferce/ małolił iufz był prac dla Chryłtuła podiał? *SkarŻyw* 355, 76; *PudłFr* 75; *PaprUp* L2v; *KolakCath* C3v.

mało z czego (1): A łnadz máło ták łtych przypraw ktorych by ku łzkodzie káždemu nienáłtrogili *RejPs* 93.

W połączeniu z *prefiksalnym czasownikiem intensywnym* (1): ázałz łie iufz oczy náłze máło thego nápáthrzyły? *RejZwierc* 64.

W przeciwstawieniu: »więcej ... mało« (1): zał máło pomłty y dziś widzimy nád tákiemi ožrálcy á márnotrátcami łwiátá tego *RejZwierc* 194.

β. *Za mało, nie dość* (1) : wytrzęł od káždego Ryby ná iednę kupę [...]. A iefliby baczył żeby máło z nich wytrzął/ tedy możelz do tego przyłypáć z Cébr drobu *Strum* Iv.

B. *Określa rozmiary przestrzenne* (190) :

a. *O wymiarze liniowym* (30) : A było tego Páńłtwá/ á mogę názwáć Krolełtwá wzdłuz/ dziewięćdziełsiąd y pięć mil. A włzerz poczytáiąc z Morzem temu Páńłtwu przysłucháiącym máło có mniefy. *KwiatOpis* [D]v; *Strum* D2, I4v; *Oczko* 7v.

Szereg: »więcej albo mniej« = *około* (1): Stawek ná dobré Stáiiánié włzerz/ y wzdłuz/ więcej álbo máło mniéy *Strum* P2.

α. *Niedaleko; w pionie: nisko; też: kawalek; paululum PolAnt, Vulg; pusillum PolAnt* (25) : Pierwłza drogá łwiebdołności/ Ma naprzod łwoie cięłżkołści: [...] Ale gdy niá máło poydziełz/ Głádká/ łatwiá zázwdy naydziełz *BierEz* F; *OpecŻyw* 140; *HistJóz* D2; *LibMal* 1544/79v; *MurzNT Mar* 1/19; I podniołwfzy obiema rękoma kielich/ máło ku gorze ták dáley łfemrzelz. *KrowObr* 170; *RejZwierc* 37v; *BielKron* 414, 453v; á w iednę włthápiwłzy Pan/ kazał łie máło odwiełć od brzegu *RejPos* 174v; *RejZwierc* 24 [2 r.], 151; *BielSpr* 20v; *BudBib Cant* 3/4; A zmiefzywłzy łznuřem nálełzi łázon dwádziefciá/ á máło połtápiwłzy [*brevi autem distantes*] y zásię zmiefzywłzy/ nálełzi łázon piętnáłcie. *BudNT Act* 27/28; *Phil* C3; y cółz zołtáć miáło/ Co iák z obłoku [tj. z *bardzo wysoka*] łpáđło/ ábo co mniéy máło? *GórnTroas* 71; *WujNT Mar* 14/35.

W charakterystycznych połączeniach: mało odciągnąć, odeść (6), odjechać, odstąpić (2), odwieźć, podnieść (się) (2), postąpić (2), pość, prześć, rozstąpić się, udać się, ujechać, ustąpić, wznieść się.

Połączenia: »mało co« [szyk 3 : 1] (4): Máló czo ten od Suderwie odiechał/ áli drudzy bieją wyścigaiąc fie GórnDworz S6; SkarŻyw 134; KochTr 6; KochPhaen 9.

»nieco mało« = paululum PolAnt (2): Potym iádac Alexander vdał fie nieco máło w ftronę wchodu flońcá HistAl M3; BudBib 2.Reg 19/36.

b. O powierzchni (3) :

mało czego [G pl] (2): Tymże obyczaiem o Gaiach/ gdzie máło láfów [ubi paucae sunt sylvae JanStat 1113]/ ma bydz záchowano. SarnStat 669, 669.

W przeciwstawieniu: »mniej ... więcej« (1): Máią thez fwe dzierzawy ná rolách według załugi/ niktoryz mniej/ niktoryz więcej BielSpr 50v.

c. O objętości ciał bezpostaciowych (157) : W ieden vrinał [...] nie ma być dwa razy przeftaiąc mokrzono/ ale iacy raz chocia będzie mało FalZioł V [1]v, III 6a, IV 35b, V 13v, 86; BielŻyw 67; GlabGad L, Ov; RejKup Lv, ee6v; RejWiz 167; RejFig Cc5v; Nie piyał nigdy winá/ iedno bárzo máło/ Y to nápoły z wodą RejZwierz 30v; Opráwił tedy Neemiafz mury Ierolimskie [...] zá dwie lecie miefiący czterzy/ máło iedzac y ípiąc BielKron 96v; Mącz 277c; Prot C3v; SienLek 4v, 17v, 22, 92; RejPos 80v; BielSpr 49; Oczko 6v, 22v; SkarŻyw 160; Trochę ie Fiedur/ piye bárzo máło KochSz C2; WisznTr 10; ActReg 155.

mało czego [w tym: G sg (81), G pl (5)] (86): PatKaz III 120 [2 r.]; wezmi foku boragowego mniej trochę niż poł kwarty FalZioł I 17b, I 6c, 12d, 15d, 18a, 21c (36); GlabGad E6, E8v, G8v; item pas szrebrny pozlocziły wkthorym moze bicz dziewiancz grziwien albo mnyey albo wianczyey szrebra MetrKor 62/171v; RejKup p6, r3; W gumnie też łomy máło y plew iuz nie sftáie RejWiz 12v, 12v; RejFig Cc4v; Profzę day mi wody máło nápic fie. BielKron 84, 31, 331; Exigue se habuit frumentum die XXX. Przes trzidzieści dni máłośmy zytá mieli. Mącz 111a, 131a, 147c, 205d, 222d, 316b (9); Nowego Kfyęzycá niepufzczác/ bo tedy w człowiecze wilkości máło. SienLek 36v, 27, 46, 105v, 109v; BielSat D4; HistLan C; To fie iuz ták ímázą/ pieką/ że máłlá w gárcu ná drugą niedzielę bárzo máło zoftanie RejZwierz 59, 109; BielSpr 1v, 7; HistHel B2 [2 r.]; Strum N2, N2v; Oczko 25, 33; SkarŻyw 252, 356, 458, 496; ReszList 165; BielRozm 31; GostGosp 46; WujNT 253; SzarzRyt A2v, D2v.

mało cum inf (4): BierEz L2; BielŻyw 50; RejWiz 191; Ano ieść y prze támara/ było bárzo máło/ Temu práwie ná ízpicy/ nic fie nie doftáło. RejFig Dd.

mniej czym [= o ile] (1): Weźmi náśienia ślázowego/ ile chcefz/ połowicą mniej náśienia kopru włofkiego SienLek 109v.

W przeciwstawieniach: »więcej (wiele) (12), wielki (2), dosyć, szcudrze i obficie ... mniej (mało)« (15): BierEz L2; ale każdy s nich z ofobna ty wflytki dary dál/ a nie malo ale ífcudrze y obficie OpecŻyw 24v; MetrKor 57/120v, 59/282; FalZioł V 14; GlabGad G4, K6v; Będziecie wiele fiác/ á máło [parum] názbieracie BibRadz Agg 1/6; Malignus ager, Nieplódna rola/ okóło którey roboty dofić á požitku máło. Mącz 205d, 460a; SienLek 41v, 42; HistLan C; iáko go [prochu] wiele

trzebá fypác do dział álbo hakownic/ kiedy dobry thedy mniej/ iefli fláby tedy więcej *BielSpr* 73; *SkarKazSej* 659b.

W charakterystycznych połączeniach: mało chleba (2), dżdza, kadzidla (2), kości (3), kruszców, krwie, lekarstwa (2), maści, mleka, moczu, octu, olej(k)u (3), papiru, piżma, pokarmu, poślada, pożytku, prochu, pszenice (2), słomy, soku (4), srebra (2), śniegu, urody (2), wilkości (3), wina, wodki, wodności, wody (11), ziarna, żolci, żywice; mało jeść (jadać, jedzący) (25), nabierać, nazbierać, pić (napić się, picia) (15), skosztować, trawić (2), użynać, warzyć; mało zosta(wa)ło (zostanie) (6); barzo mało (15); mało mniej; połowicą mniej, trochę (2).

Przysłowie: Gdyż z wielkiej burze oney mało śnadź dżdza było. *HistLan* C.

Połączenia: »mało co« = *modicum quid Vulg* (4): *Leop Ioann* 6/7; *BielKron* 331; w ktorej [komorze] iuż mało co pszenice zoftáwało *SkarŻyw* 496; *WujNT Ioann* 6/7.

»ledwie co mało« (1): Gdy raz czáfu głodu/ káplán ieden do niego o trochę oleiu poślá: á śzáfárz powiedział/ iź go ledwie co mało w śklenicy dla bráciey zoftáło. on y tę trochę dáć ná iáłmużnę kazał. *SkarŻyw* 252.

»nie mniej« = *tyle samo* (2): Kmieć nie gorzým śprzeżáiem ma Pánu robić niż śobie: y nie mniej ma nábíeráć/ iedno ták iáko śobie. *GostGosp* 167, 32.

Szeregi: »mało, (albo) nic« (4): gdy [brzemienna] z trudnością miewa wody puźczanie á barzo śie pracuiącz mało wypuźcza albo nicz *FalZioł* V 32v; *RejFig* Dd; *Oczko* 25; *GostGosp* 46.

»rzadko i (albo) mało« (3): *Mącz* 346d; *RejZwierc* 6v; v ktorych [zakonników] mięślá niektorzy nie iádáiá/ iárzyn warzonych rzadko y mało *ReszList* 165.

»mniej albo więcej« = *około [zawsze z liczebnikiem] [szyk 2 : 1] (3): MetrKor* 62/171v; Chus sive Choa, Faská álbo naczynie ku czerpániu/ Wiádro/ Też Miárá około dwu gárcu winá mniej álbo więcej. *Mącz* 52c, 63b.

»(nic) mniej (mało) ani (albo) więcej (wiele)« [szyk 5 : 2] (7): tych wśzytkich zioł po garźci bierz (wśzytkich pod iedną miarą) chczefźli więcej albo mniej. *FalZioł* V 113; Wdzięczny iest śen człowiekowi pracuiácemu/ chocia mało álbo wiele ie [sive parum, sive multum comedat] *Leop Eccle* 5/11; *BielKron* 80v; *SienLek* 10; *Oczko* 15v; *GostGosp* 78, 124. [Ponadto w przeciwstawieniach 6 r.].

α. *W pytaniu retorycznym z domyślną odpowiedzią przeciwstawną: nie dość?* [czego] (2) : Máłoli było kámienia z ktorego śobie Pan Bog śynów Abráhámowych nácźyniń/ y lud śobie ku czći swoiey śtworzyć mógł y zówždy może? *SkarŻyw* 26; *SkarKaz* 41a.

β. *Za mało, nie dość* (7) :

mało czego (4): Perz/ kędy śłomy máło/ [...] w głod bydłu śie zydzie *GostGosp* 68, 82; *KochPij* C4v. *Cf* *mało na kogo czego*.

mało komu cum N (1): Mało mu na ieden raz wśzytki roczne śnopy *KochSat* A4v.

mało na kogo [= aby użyć przeciw komu] czego (1): Máłó tho ná mego páná zlotá/ przydam go ia więcej *BielKron* 352.

mało na co (1): KVchmiśtrz śzedł páná pytać/ co będzie wieczerał/ Pan rzekł/ gówno zyedźze ie/ bo śie w ten czás gniewał. Ten rzekł/ toć ná połmifek pewnie będzie máło/ Gdyby go połowicá/ tám w kuchni zoftáło. *RejFig* Bb5.

mało w czym (1): A gdy już nie miał [oracz] czym żyw być Iął sie owiec iteż koz bić: Ale gdy w tym było mało/ Y wołom sie też doftało *BierEz* I3v.

W przeciwstawieniu: »mało ... więcej« (1): *BielKron* 352 *cf* *mało na kogo czego*.

Przysłowie: Iáko mówią/ poftawy dofyć/ wątku mało. *KochPij* C4v.

γ. »namniej« = *choć trochę* [czego] (1) : Iż ktorzybykolwiek namniey tego winá fkoftowali/ áby fobie wietzny żywot záflużyli. *KrowObr* 98.

δ. *O dowolnych ilościach rozmieszczonych rzadko w czasie*: *rzadko* [czego] (1) : Mięfo wfzelkie iedzą okrom świnkiego iáko Zydowie/ Ryb mało iedzą *BielSpr* 54.

C. *Określa długość czasu* (256) : krotko fye ia odpráwię: bo iáko widzę mało mi zoftawiałz ku rzeczy moiey *OrzRozm* Q2; *SienLek* 10v.

mało czego (4): iáko sie rozżarzyły chęci á prágnienia máiętności/ ták/ że choć żywotá y drogi przed fobą mało máią/ [...] ledwie sie czáfem w Indyach á w światach nowych zoftawiaią. *GostGospSieb* +2v. *Cf Wyrażenie*.

Połączenie: »nie mniej, mniej ... nie« = *non minus Vulg* (1 : 1): á było wfzytkiego ludu ku walce godnego/ ktorym mniey dwudzyestu lat nie było/ fześć set tyfięcy y trzy tyfiące y pięć set y pięćdziefiąt *BielKron* 39v; Wdowá niech będzie obierána nie mniey niżli w fześćidziefiąt lat *WujNT* 1.Tim 5/9.

Zwrot: »mało czasu mieć« (1): *Excludi tempore, aut temporibus spatiis, Máło czáfu mieć. Mącz* 56c.

Wyrażenie: »mało czasu« [szyk 2 : 1] (3): *RejZwierz* 3v; á on ich prosił: áby mu mało czáfu do modlitwy wżyczyli. *SkarŻyw* 403. *Cf Zwrot*.

a. *Krótko, chwilę; na krótko, na chwilę; paululum Vulg, PolAnt, Cn; exiguum, pusillum Vulg, Cn; parumper, paulo Mącz, Cn; non dudum, parum Mącz; aliquandiu, aliquantisper, brevi, exiguo, parum diu, paulisper, paulum, tantisper Cn* (247) : *BierEz* D2v; *OpecŻyw* 100; ty prochi warz w oliwie zgodzinę albo mniey *FalZioł* I 76c, V 87v; *BielŻyw* 142; *GlabGad* Lv, L3; *RejJóz* D6v, D7v, O5v; *RejKup* d8, e8, f7, h6, O, p2v; *Diar* 42; *KrowObr* 174; *RejWiz* 20v, 42v, 85v, 106; Iákie fye teraz złości w Polfcze y błędy dzieią/ chćiey W. M. obáczyć mało *OrzList* h; *BibRadz* I 451b *marg*; Radził tedy Moizefz z Aaronem áby iefzcze mało mieli círpliwość/ áz sie Pan Bog zmiłuię według obietnice fwoiey. *BielKron* 29, 63v, 211, 217, 255, 414, 442 [2 r.], 458v; *Mącz* 236a, 258c; *LeovPrzep* E; *RejAp* 172v; *HistRzym* 9v, 41v; odpoczyń mało w tym nędznym przybytku moim. *RejPos* 138, 27; *RejZwierz* 142, 153v; *BudBib Ruth* 2/7; Tyfiąc lat/ o niezmierny/ Z twoią wiecznością złożony/ Mniey niż dzień wczorayfzy waży/ Mniey niż chwilá nocný ftraży. *KochPs* 136; *SkarŻyw* 74, 118, 581; Gołćiu/ fłuchay méy rády/ ftaćp mało do dworu *KochFr* 77; Táki fye biédný Europie doftało/ Ieno że wołu chćiałá przyfięść mało *KochPieś* 7, 22; *ZawJeft* 14; *ActReg* 171; *SarnStat* 656; *SkarKaz* 120b; *KlonWor* 43; *PudłDydo* B2v, B4v. [*Cf B.c. BielKron* 96v, *WisznTr* 10.]

mało po czym (17): *Non ita multo post. Máło potym czáfie. Mącz* 249d. *Cf* »mało po tym«.

mało przed kim, przed czym (69): *FalZioł* V 19a; *KromRozm II* o2v; *GliczKsięż* B6; HErkules był mało przed krolem Saulem w Grecyey *BielKron* 62, 62, 326v; *Non dudum ante lucem, Máło przed*

dniem. *Mącz* 97b, 424d, 425a; *OrzQuin* Rv; *RejPos* 308; *KochOdpr* D2v; *JanNKar* D3v, E. *Cf* »mało przed tym«.

W połączeniu z przymiotnikiem utworzonym od wyrażenia przymkowego (1): Sublucanus, Mało przeddzienny/ nad świtaniem. *Mącz* 201c.

W połączeniu z prefiksalnymi czasownikami intensywnymi [w tym z przedrostkami: *po-* (77), *prze-* (5)] (82): Niechay tu máło przeleżę *BierEz* R2v, A4, D3, M3; *OpecŻyw* 49; *ForCnR* C2v; *FalZioł* I 60d, V 69; *BielŻyw* 93; *RejPs* 72v; *RejRozpr* Av; *RejJóz* B, B8, D7v, E7v, F5, M2, P5; *RejKup* d8, ee5v; *MurzHist* D2v; A gdy tám pobędę máło/ Powiem co fie będzie zdáło *BielKom* G4v, F6, F6v; Włkoczyło mi zá trzewik łzpetne Iáłzczorczyłko/ Powierciawłzy fie máło/ y zálie wypáđło *RejWiz* 110, 28v, 131v, 159, 164; *Leop Prov* 6/10 [2 r.], *Eccli* 6/20; *KochZuz* A2, A4; *RejFig* Dd5; *RejZwierz* 30v, 31, 51v, 57v; *OrzRozm* Bv; *BielKron* 53v, 219v, 237v, 252v, 319v, 324v; *KwiatKsiąż* L; Mane, aliquid fiet cibi, Potrway máło áż fie co przigotuye yeść. *Mącz* 128a, 190a, 282b [2 r.], 284c; *OrzQuin* R2v; *RejAp* 70v, 178v; *HistRzym* 77; *RejPos* 6, 22, 170, 248; Zebych też kiedy v niey mógł pomiełzkáć máło. *HistLan* C4v, D3; *RejZwierc* 40, 84, 92v, 106, 175 (8); *HistHel* C4v; *CzechRozm* 61v; *SkarŻyw* 29; *KochTr* 20; *MWilKHist* D2v; A dużá łobie niech pobuia máło. *KochFr* 56; *KochPieś* 18; *ZawJeft* 46; *WitosŁut* A3; *CzahTr* L; *GosłCast* 56; *KlonWor* 43.

W przeciwstawieniach: »mało ... długo (2), wiecznie, więcyj, więtzy« (4): Iako téłz i przedeśmiercią iefli niedłuzyi niłz cały mieśiáć/ tedy niemniéi ale więcyi niłz przes dwadzieścia dni nieiáđł nić *MurzHist* D4v; Trwálifcie dłużey dzyeći/ iuż dotrwaycie máło *RejZwierz* 137v; iáko ten bogacź/ ktory máło vżywłzy krotochwile łwey/ tu/ iáko łłyszylz/ ma być wiecznie w piekle pogrzebion *RejPos* 165; *RejZwierc* 40.

W charakterystycznych połączeniach: *mało (po)cz(e)kać (doczekać)* (24), *dać pokój* (2), *mieć cierpliwość* (2), *obaczyć, obumrzeć, odesć, na stronę odłożyć, odpoczynąć* (3), *pobujac, pobyc* (2), *poczytać, podrzemać, pofrasować się, pokwitnąć, pomieszkać (przemieszkać)* (3), *pomilczec* (2), *pomowić (przemowić)* (2), *pomyślic, popracować, postać* (13), *pość* (3), *potrzymać, pouczyć się, powarzyć, przebywać, przecierpieć (ścierpieć)* (2), *przedłużyć czasu, przeleżec, przestać, przysieść, (po)siedzieć* (3), *(po-, prze)słuchać* (14), *sprawować, stanąć (zastanowić się)* (3), *(u)stępic* (3), *spiac ((po)spac, śpiący)* (10), *(po-, prze-, do-, ze)trwać* (15), *uspic, uży(wa)ć* (2), *weźrzeć, wspominać, wynieść, wysieść, wytchnąć, zaniechać się, zawiercieć się (powiercieć się)* (3), *zostać* (2); *mało przed dniem* (2), *przed przyjechaniem, przed śmiercią* (5), *przed złączeniem; mało przeddzienny; barzo mało* (3).

Połączenia: »mało co« = *paululum Vulg* (19): o thym ich zuchwałłtwe á lotrołtwe nikt nie vmye lepyey powyedzyeć/ yáko yeden Rurał poprołty/ ktori yáko mowya w ogroycu máło co przebywał. *GliczKsiąż* H7v, B6; *Leop Prov* 6/10 [3 r.]; *BielKron* 305v; By byli ci połłowie Włodzimierzowi máło co przedtym do Grecyey przyiácháli *SkarJedn* 227; *SkarŻyw* 29; *StryjKron* 270, 497, 717; *ReszList* 170 [2 r.]; *LatHar* 534, 710; *JanNKar* D3v, E; *SarnStat* 10, 941.

»mało coś« (1): máło coś potim záćmi łye Słóńce *LeovPrzep* E3v.

»kęs mało« (1): A iefliże kęs máło pokwitnie/ pátrzayże długo li trwáć będzie *RejZwierc* 40.

»mniej niżli nic« (1): Látá moiéy śmiertelności/ Mniéy niżli nic ku wieczności. *KochPs* 57.

»trochę mało« (1): Poczkayciefz trochę mało áż mię mdłósz ominie *RejJóz* P5.

»mało po tym« = *haud ita multo post, non multo postquam, paulo mox a. post, post haud multo* *Mącz*; *post pusillum* *Vulg* [szyk 15 : 1] (16): *BierEz* D, F4; *KrowObr* 135; *Mącz* 181a, 236b, 285a [2 r.], 314c; *LeovPrzep* E3v; *SkarŻyw* 58; *StryjKron* 437; *Máło* potym poły íwé do Kámmy połłá *KochWz* 138; *ReszList* 170 [2 r.]; *LatHar* 710; *WujNT Matth* 26/73.

»mało przed tym« = *paucis ante diebus* *JanStat*, *JanPrzyw*; *modo, novissime, paulo ante* *Mącz* [szyk 50 : 5] (55): *BierEz* F; *mało* przed tim [*Praeterea*] vrodzłó [!] íe byłó íedno, dciecię [!] w Krakowie *MiechGlab* 33; *RejPs* 116, 124; *KromRozm II* g; *KromRozm III* P8v; *LibMal* 1554/184; *Diar* 68; *KrowObr* 198v; *Abowiem* przed tym máłó vciéł íe był do niego o pomoc przeciw krolikowi íednemu íyn íey *BielKron* 126v, 236v, 305v, 306, 306v, 307, 336, 410; *Mącz* 227d [2 r.], 245b, 251d [2 r.], 285a; *Máło* przed tym/ á níżlim tu do was przyízedł/ oddáné mi íá z Krákowá Lífty *OrzQuin* H2v, X2v; *RejAp* 77; *RejPos* 81v, 212v, 230, 250v, [279] (10); *RejPosWiecz*² 90v; *RejZwierc* 25v; *RejPosWstaw* [41⁴]v; *SkarJedn* 227 [2 r.]; *SkarŻyw* 171, 187, 291, 304; *StryjKron* 270, 567, 592, 717; *NiemObr* 140; *KochPieś* 3; *LatHar* 534; *SarnStat* 10, 941; *SkarKaz* 122a.

Szeregi: »mało abo na mały czas« (1): *Adhuc modicum, lumen in vobis est*. To íeít/ íeífcze (nie máłé íwiátłó/ ále) máłó/ ábo ná máły czás íwiátłó íeít z námi. *WujNT* 358.

»rzadko i mało« (1): *Bo zábije kto oycá dziatkam ímętnym/ tho íuż onego zábítego áni onych dziathek rzadko y bárzo máłó wípomináią* *RejZwierc* 148.

»tak wiele albo mniej« (1): *A íeíli dni trzydzíeíci íiedziéć będzíe/ że tego chorobá potrzebę pokaże/ wyíadáiąc z przodku godzín ná dzień trzy/ á pomnáżáiąc áż do ízeíci/ półtorá ítá to przynieíe [...]. A íżby ták wielé/ álbo mniéy/ íiedziéć miał/ chorobá [...] pokaże* *Oczko* 27v.

α. *W funkcji równoważnika zdania [zawsze: mało ... a]* (7) : *Goski* A8v; *RejAp* 62; *máło* á nie vyrzycie mię/ á máłó záfie/ á oglądacie mię. *RejPos* 126v, 126v [2 r.]; *Názow* imię íego *Izrehelem/ bo íeífcze máłó [paululum]/ á náwiedzę krowie Izrehelíkie wdomu Iehuowem* *BudBib Os* 1/4.

β. *W pytaniu retorycznym z domyślną odpowiedzią przeciwstawną: nie dość?* (2) : *Oto íuż dzis trzeci dzień íakos íe gorzko rozłaczyl íemną. A zá moy míly íynu malotz íe widzi/ íjż wczóra íj przed dníem wczorayííym/ dlá twé męki byl mi dzień wielmi dlugi nędze íj ímutku pelny* *OpecŻyw* 164; *RejWiz* 159.

γ. *Za mało, nie dość [komu cum inf]* (1) : *ktorem [tj. prokuratorom] do íedney Cauíi máłó cały dzień íeít mowíć.* *OrzRozm* V.

b. *Wcześniej, prędej* (1) : *Minus tribus septimanis absolvit, Mniej niżli zá trzy tygodnie dokonał.* *Mącz* 222d.

D. *Określa długość tekstu* (81) : *Máło* otym wípíemie mamy Czo wiathyky czytamy. *RejKup* 18; *KochSat* B3.

mało czego (5): *RejZwierc* A3; *O* tego żywoćie pífmá máłó/ ále táíemnić wiele *SkarŻyw* 241; *CzechEp* 266 [2 r.]; *GórnRozm* M4.

W przeciwstawieniu: »mało (mniej) ... wiele (więcej)« (2): *SkarŻyw* 241; *Otoż* gdyby Pánowie półłowie przy Krolu íiedzieli [...]/ mniéyby mowy byłó/ á íkutku więcej. *GórnRozm* M4.

W charakterystycznych połączeniach: mało mowy, pisma (pisania) (3); *mało przydać*.

α. W pytaniu retorycznym z domyślną odpowiedzią przeciwstawną: *nie dość?* (3) : *MWilkHist* K2; Toć ich Ewangelia/ gdzie co błędom ich szkodzi/ wyrzucić z Ewangeliey. Aza to iednym księgom wczynili/ mało z Bibliey wymiatali *SkarKaz* 382a.

mało czego (1): Załz małz o tym history albo piłmá mało. *RejWiz* 131.

a. *Krótko* (71) : *KlerPow* 3; *BielŻyw* 47, 50; *GroicPorz* B4v; *Leop* *B4v; *RejZwierz* 70v; *OrzRozm* Q2 [2 r.]; *KwiatKsiąż* C2v; Parce uti verbis, Máło mówić. *Mącz* 277c, 173b, 222d, 307a; á iż iáko tu łyfyłz/ mało mowiemy o cieie y o doległościach iego/ bochmy to iuz pániej fortunie poruczyli *RejZwierz* 127v; *KochMon* 26; *ActReg* 71; Pindarus też bárzo chwalił Epáminondá Thebáńkiego/ ktory będąc biegly w mowie/ mało iednák mowił. *Phil* G.

mało przed czym (13): MAło przed tą dzisieyşą Ewányelią niżey nápişaná/ tenże Ewányelişá Lukáš s. pişe *RejPos* 220v; *RejPosWstaw* 21v. Cf »mało przed tym«.

W przeciwstawieniach: »mało (mniej) ... wiele (więcej) (13), szerzej« (14): *BielŻyw* 35, 98; *RejKup* h8v; *RejFig* Ccv; *RejZwierz* 133v; *KwiatKsiąż* K4v; Máło powiem/ nie trzeba wiele łow mądreemu. *Prot* Dv; że fie mało mowił/ powiem teraz nieco szerszey *Górndworz* G2v, B4, I5v; *RejPos* 202v; *BudNT* przedm b2 [2 r.]; *SkarŻyw* A2.

W charakterystycznych połączeniach: *mało czyść, mówić (powiedzieć) (33), odpowiadać, (na)pişać* (4), *spominać; barzo mało; daleko mniej, nierowno.*

Przysłowia: *SeklKat* I3v, x3; że lepiej milczeć/ niżli mało pişać. *Leop* *B4v.

Słyłz wiele mało mow *BielŻyw* 35, 98; *RejZwierz* 133v.

lepiej co mało mowi wiele czyni *RejFig* Ccv.

Połączenia: »mało co« (7): *KuczbKat* 200; *RejPosWstaw* 21v; Máło co pişano (nieştet) tę trochè powiem co było. *SkarŻyw* 583; *ReszPrz* 56; *LatHar* 257 [2 r.], 379.

»mało po tym« = *post paulum Mącz* (9): *KromRozm I* H2v; *KromRozm II* cv; *KrowObr* 232v; *Mącz* 285a; *RejAp* 78v; *KuczbKat* 200; *ReszPrz* 56; ktorego mało co potym Prorok do zábitego páłterzá przyrownáł *LatHar* 257, 257.

»mało przed tym« (11): *KromRozm III* K4v; *RejWiz* 129; *GrzepGeom* P2v; *RejPos* 170, 242v, [323]; iákoşmy iuz mało przed tym zmiánkę wczynili *KuczbKat* 305; *RejZwierz* 49, 68v, 96v; *LatHar* 379.

Szeregi: »(abo) mało, a(l)bo nic« [szyk 5 : 3] (8): *FalZioł* V 32v; Wyele ich teraz mowi o łámym odpulşczeniu grzechow/ A o pokućye nic/ álbo mało *KromRozm I* I2; *KromRozm II* d4; *Górndworz* E8v, Cc5v, Cc7v; *RejPos* 227; *CzechRozm* 25v.

»mniej, więcej« (1): nikt mniey nie mowi/ nikth więcej nie płácze/ iáko ten kto ták miłuię. *Górndworz* L12.

»(abo) więcej, (abo) mniej« [szyk 3 : 1] (4): że iednym poşrzeniem wnet obaczyłz/ kędy w Graeckim ięłt co ináczey/ ábo kędy ięłt co więcej/ ábo mniey/ niżli w Lácińńkim. *WujNT* przedm 16, przedm 16, 24, 29.

α. W pytaniu retorycznym z domyślną odpowiedzią przeciwstawną: *nie dość?* (1) : Bo też zálię łychamy o złych/ iáko ie poddáni truli/ iáko ie márnie s pańłtw wyganiáli/ potáiemnie zábijáli/ ázaby fie tu o tym mało nápişać mogło. *RejZwierz* 45.

E. Określa pojęcia matematyczne: arytmetyczne (tu: o dacie i sumie pieniężnej w działaniu matematycznym) i geometryczne (tu: o kątach) (5) :

mało czego (2): Iełtli czo oftanie złotych mniej niż dzielnik tedy ie obroć na groźze *KłosaAlg* E4v, F.

Szeregi: »(albo) więcej, albo mniej« (2): tedyc tá Linia profta/ do drugiey proftéy przytykaiąc/ czynilaby albo więcej/ albo mniej niż dwa kąty profté/ co być nie może. *GrzepGeom* G3v, Gv.

»mniej abo więcej« = *około* (1): Roku od początku światá/ 5199. według Graekow: ále według textu Zydowskiego/ około roku cztery tyśiącznego/ máło co mniej ábo więcej *WujNT* 200.

F. Określa wartość materialną; *parum PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*; *exiguum (exigua)*, *modicum Vulg* (115) : *BierEz* B3, O2; *BielŻyw* 53 [2 r.], 93, 144; *RejRozpr* E; *RejWiz* 68v; *Leop* 1. *Cor* 8/8; *RejFig* Ee2v; Ale iuż ludzye co dáley to niedbáli ná odpusty/ przeto máło było w íkrzyni. *BielKron* 416v; *Exigue sumptum facere*, Máło náložyc/ Skępic/ Máło wydawác. *Mącz* 110d; Iż themu co ma będzie iefzcze przydano/ á themu co máło ma y tho máło będzie odieto od niego. *RejAp* 40v; *RejPos* 113v; *BielSat* C3; *RejZwierc* 20 *marg*, 114, Aaa4; *ModrzBaz* 124v; Co gdy odemnie wlyfzał: dopierośz hoynieyfzą ręką rozdawác poczáz: ífz mi bárzo máło po iego śmierci zoftáło. *SkarŻyw* 103; *KochMRot* Bv; *ReszList* 170 [2 r.]; *BielRozm* 19; *GórnRozm* H, Hv *marg*; *ActReg* 87, 96; *GrabowSet* V3; *SkarKaz* 579a; *CiekPotr* 88; *SkarKazSej* 666b.

mało czego [w tym: *G pl* (9), *G sg* (9), *G pl a. sg* (1)] (19): A ktorzy mieścianie albo kupczy mny maią thich maięthnofczy wmięscziech, y wmięteczkach poľpolu bendą ízaczowanę *ConPiotr* 31; Y za zboże napoły mniej piędzy dacie *RejJóz* N5; *LibLeg* 11/11, 154v; *LibMal* 1548/146v; *RejKup* 17; *RejFig* Cc8; Wiedząc że tu bogáctwá v nas bárzo máło *RejZwierz* 12v, 101; bo w Czechách Krol máło ma dochodu *BielKron* 327v; *Prot* A3, Bv; *BielSat* C3; *ModrzBaz* 123; Day ráczéy miłość/ á chocia mniej złotá. *KochFr* 61; *BielRozm* 19; *GórnRozm* Cv [2 r.]; A kiedy mniej ízkody niżli kóp dziešięć/ tedy áktor [...] dowód czynić będzie powinien. *SarnStat* 1160.

W połączeniu z przyimkiem (3): Iż y tym ktorzy íe máło o czo ítharáiá/ Pan dofyć wlytkego dáye. *LubPs* cc6 *marg*; *GostGosp* 2; Dawna to tedy *barbaries* w prawkách pułnocnych zoftála/ o kope ábo iefzcze mniej dáć obiešic. *PowodPr* 79.

W przeciwstawieniach: »wiele (więcej, nawięcej) (18), dosyc (2), nazbyt (2), hojnie, rowno, siła, wielki ... mało (mniej)« (26): Kto mniej ma/ nawięcey się wydawa. *BierEz* L4v; *BielŻyw* 49; A dobrze íye im wodziło: Mnyey máyác/ przedfy wlytkego dofyć bywáło. *KromRozm III* K6v; A to zbyeráyc máło do wylkego/ troche do wyetlfeego/ áz zbyerze y zápomože íe w kupie á wprzet yáki dobri *GliczKsiąz* M8v; *LubPs* cc6 *marg*; Bo więc iuż tám íromotá kiedy kto da máło/ Bo trzeba áby wlytkim rowno íe doftáło. *RejWiz* 19; *Leop Tob* 4/9 [2 r.]; *UstPraw* C; *BibRadz* Agg 1/9; *BielKron* 300v; *Prot* A3, Bv, D3; *RejPos* [310]v; *HistLan* E4; *RejZwierc* 97v; *BudBib Eccli* 20/15; *GostGosp* 2 [2 r.]; *KolakCath* C3v; Ktory wiele názbierał, nie miał názyb: á kto máło; nie miał mniej. *WujNT* 2. *Cor* 8/15; *SarnStat* 80; *SkarKaz* 549a; íą iedni ktorzy íilá máiá; A drudzy zášię máło *CiekPotr* 64.

W charakterystycznych połączeniach: *mało bogactwa, dochodu, majątności, państwa, piędzy* (5), *posiadłosci, pożytku, szkody* (2), *złota* (2); *mało brać, da(wa)ć* (15), *doniešic, dostawać, mie(wa)ć* (22), *náložyc* (2), *nazbierać, trzeba (potrzebować)* (3), *udzielać, winien, wyda(wa)ć* (2), *wziąć* (2), *zostawić* (2), *žądać, žyczyć; mało zostało; barzo mało* (9), *tak* (2); *na poły mniej*.

Przysłowie: Sera in fundo parsimonia, Proverbium, Nie wczás ten skąpic poczina/ który fie gdy máło ná dne ofzczymia. *Mącz* 140b.

Połączenia: »mało co« (2): *LubPs* cc6 marg; bo tym ípofobem/ nicby Królowi niezoftało: żóldemby téż máło co dáli *OrzJan* 60.

»nieco mało« (1): Alye dal nyeczó malo náfchem póllom w racze thego Vípomozenya. *LibLeg* 11/154v.

»mniej niż nic« (1): Cui minus nihilo est, Który mnief ma niż nic. *Mącz* 247a.

»nie mniej« = *tyle samo* (2): *GroicPorz* dd2v; Convenit inter eos ratio accepti et expensi, Zgadza fie fum^m a wzięcia s fum^m ą wydawania poráchowáli fie/ nie mnief fie wydáło yako y wzięło. *Mącz* 481c.

Szeregi: »(abo) mało, (a(1)bo i, a snadź) nic« [szyk 6 : 4] (10): *HistLan* Cv, E2; wízytcy rozno íeżdzą po wśiách y po miáfteczkách: bárzo máło álbo nic niedawízy [*vel maligno, vel nullo dato precio*] biorą co fie im podoba *ModrzBaz* 117v, 116v; *PudłFr* 20; *GórnRozm* Cv [2 r.]; *OrzJan* 60; *PowodPr* 63; *CiekPotr* 64.

»bądź (tak) wiele, bądź (jako i) mało« (2): *PudłFr* 22; Na ktory íkarb Rzeczypoíf: íeílly ktokolwief [...] fie rzucił/ y z niego/ bądź wiele/ bądź máło wzięł/ bez *consensu* cáley Rzeczypoíf: ná Seymie/ tedy táki *ipfo facto infamis* być ma *VotSzl* Ev.

»mniej albo wíęcej« = *około* (1): Cum autem de re numaria loquimur Mina Graecorum Valet, Okóło pułtrzeciánaftá Rínskiefgo złotefgo/ okóło pułczwártánaftá złotefgo polskiefgo/ Dźiefięci koron Fráncuskiefch á czerwonych węgierskiefch złotych ósmi mnief álbo wíęcey. *Mącz* 222a.

α. *W pytaniu retorycznym z domyślną odpowiedzią przeciwstawną: nie dość?* (1) : To íuż íkrzynief wytrząfay záftáwíay klenoty/ Azác wíęc máło wyydzye ná tákief kłopoty. *RejWiz* 69v.

β. *Za mało, nie dość* (6) :

mało komu (1): Lecz predíe [!] człowiefcza Wízyftká o tym piecza/ Aby ku złotu złotá przybywáło: Bo by nawíęcý/ łákomému máło. *KochPieś* 6.

mało na co (1): Bowiem ná ty íey figle záwždy bywa máło. *RejWiz* 28.

mało na czym (1): Íż ná moiefy odpráwief widzi fie wam máło. *HistLan* Bv.

cum N (3): Komu fie íwe máło widzi/ Cudzegef fie brác nie wítydzi *BierEz* K3v. *Cf mało na kogo cum N*.

mało na kogo cum N (2): *RejZwierc* 98v; ííláby Pánief píeniefdzy potrzeba/ á myfmy vbodzy/ y dwiefście złotych máłoby ná ten lud *SkarŻyw* 384.

W przeciwstawieniach: »wiele (nawíęcej) (2), síła ... mało« (3): Antygon powiefdział íż to wiele ná kuglarzá. Kuglarz powiefdział záfię íákoby ná pófmiefch/ kážífz mi dáć grofz. Antygon powiefdział íż też tho lepak máło ná krolá. *RejZwierc* 98v; *SkarŻyw* 384; *KochPieś* 6.

a. *Nisko; tanio; parvi, paululo, viliter* *Mącz* (15) : *MurzNT* 16 marg; A íeílly by rzec kradźiona mnief niż trzy złote wáżyłá/ [...] v Prági ma być bit *GroicPorz* kk; Vilissime constat, Bárzo máło kófztuye. *Mącz* 496c, 222d, 453a.

mniej czym [= o ile] (1): Minoris constat dimidio, Połowicą mnief wáży. *Mącz* 418a.

W połączeniu z przyimkiem (4): o co chcełz/ o dwa groślá rzekł Gáłas/ odpowedyzał Obyes/ nychcę o ták málo *GliczKsiąż* I; qui minore summa censi erant, Którzy ná mniefy łzacowáni byli. *Mącz* 56a, 307a; *BudBib Eccli* 20/12.

W przeciwstawieniach: »mało (mniej) ... wiele (więcej) (2), najdrożej, sowicie« (4): Si nequeas paululo, at quanti queas, Yelli nie możefz málo/ yednák yákokolwiek naydrożey możefz. *Mącz* 440c; *RejZwierc* 95; *BudBib Eccli* 20/12; Quádránt ważył málo co więcej, niżli dwa náłze drobne piéniążki: mniefy niżli kwartnik. *WujNT* 170 marg.

W charakterystycznych połączeniach: *mało kosztować* (3), *ważyć* (*ważący*) (5); *barzo mało* (2); *mało mniefy, nierowno, połowicą*.

Szeregi: »(barzo) mało a(1)bo nic« (2): Są też drugie dobrodzieyftwá co nas bárzo málo ábo nic nie kofztuią/ á wždy fie nam łowicie oddawáią. *RejZwierc* 95, 186.

»mniefy albo taniefy« (1): Pluris dimidio addicitur, Zá mniefy álbo taniefy puścza niżli zá połowicę. *Mącz* 307a.

»mniefy albo więcej« = *około* (1): Obolus, Mińca/ álbo piéniądz mniefy álbo więcej niżli náłze pułgrośzá ważáci. *Mącz* 257a.

G. Określá częśtość: *rzadko* [niekiedy z elementem: *krótko, lekko itp.*] (15) : A tak przez ony puścźé/ bory/ lafy/ oftré góry/ wednie ij wnocy ijdątz málo odpoczywaiątz/ przyłłi do ziemie żydowłkié. *OpecŻyw* 30v; *GlabGad* G4v; *BielKron* 359v; Ná ty Pręty kopáné Miernicy náłzy málo liczą/ ále máią infzé Pręty więtfzé/ dla łácniefzého zliczenia. *GrzepGeom* I3v; A s Polłki też iáko żyw zá żadną grániczę nie wyiechał/ chybá w kłiefctwie Litewłkim bywał y to bárzo málo. *RejZwierc* Aaa, 61v; *SkarŻyw* 312; Y dla tego dáleko tám mniefy *Actiy* ładowych/ niżli v was. Wpráwdźie też obyćzáie támećzne łá tego przyczyną/ iż fie tám ludzie mniefy práwuią. *GórnRozm* F3; X málo vziwamy: richley miałto niego/ ks *JanNKarKoch* F4; *PowodPr* 59.

W przeciwstawieniach: »mało ... częśto, wszystko [= *ciągle*]« (2): Málo łpiewa włłfytko dzwoni *RejRozpr* A2v; Częśto quefumus proznuie Oremus málo prácuie *RejRozpr* B4v.

W charakterystycznych połączeniach: *mało bywáć* [gdzie], *czynić wolnym*, *liczyć*, *odchodzić*, *odpoczywáć*, *poznawáć*, *pracowáć*, *prawowáć się*, *prześtawáć*, *przywodzić*, *śmiać się*, *śpiewáć*, *na świat się ukazowáć*, *używáć*, *widáć*.

Połączenie: »mało kiedy« (2): *MurzHist* E3v; przepuściłes ná mié boleści/ á málo kiedy czynifz mié wolną od nich *SiebRozmysł* E4.

Szereg: »nieczęśto i owšem málo« (1): Kto nieczęśto fie łmieie y owłzem barzo málo, bywa człowiek mądry *GlabGad* O4.

H. Określá wagę (1) : Obaczą ifz málo ważył/ á druga łtroná gdzie grzechy były/ rułżyć fie nie mogłá. *SkarŻyw* 98.

2. Określá wielkości niemierzalne (co do ilości, stopnia lub wartości); *non multum* *Mącz* (1661) : *GlabGad* N8; *RejWiz* 99; W mieściech/ Lud cudniefyzy/ iż rołkofzniefy żywá/ á mniefy/ álbo nieták ciężko robią. *SienLek* 30v; *RejPos* 337; *ModrzBaz* 9; A nie mow nikt/ żeby málo dla Chryśtuśa opuścił. *SkarŻyw* 596; włzákże ieden mniefy záwždy widźi y rozumie/ niż wiele záraz pátrzących y mądrych *CzechEp* 19, 77; *CzahTr* H3.

mało czego [G sg] (26): *GlabGad* I5; *KromRozm III* Hv; *SienLek* 31; *GórnDworz* S3v; *HistLan* B2, F5; *KuczbKat* 100; Przytym też y to niemniey dziwu ma [*non minorem habet admirationem*] w łobie *ModrzBaz* 102, 9v, 56, 107v; *KochOdpr* B2v; *Oczko* 2, 24; Bo mniey w łtárości co dzień mocy czuie. *KochFr* 50; Nigdziéy mieyfca mniey hárdości Nie naydziełz/ iáko w miłości *KochPieś* 24; ále mniey złego/ mieć iednego Tyranná niż włyftkich. *GórnRozm* C2v; Którzy z mądrością swoią górę wylataią/ Ci iéy/ iákom obaczył/ namniey podczas máią. *ZawJeft* 34; *GórnTroas* 27; *GrabowSet* B2v, Q2; *OrzJan* 47; *RybGęśli* C4; KToby fię chciał przypátrzyć pilnie świátu temu/ Može go wnet przyrownác kwiátu odmiennemu Ktory poránu telko ma máło piękności *CzahTr* C4; *GosłCast* 31; *SkarKazSej* 705a.

W przeciwstawieniach: »mniej (mało, na(j)mniej) ... więcej (wiele, nawięcej) (9), najbarziej, nad liczbę piasku morskiego, siła, wszytki krolestwa świata tego« (13): *GlabGad* I5; *KromRozm III* Hv; komum nawięcey życzył/ then mnie namniey oddał *BielKron* 315; *SienLek* 31; Ale the żárthy naybárziesy chwałą/ w ktorzych ieft naymniey łprofności/ y obrázy/ á naywięcey miłterstwá *GórnDworz* S3v; *HistRzym* 97v; *KuczbKat* 100; A nie mowi Pan Iezus áby máło opuścił: ále ráczey iáko by włytki krolestwá świátá tego dla niego zárzucił *SkarŻyw* 596; Co namniey ma mieć woléy/ komu wolno siła. *GórnTroas* 27; inákłzy też połtępek kościelny ieft z temi co máło Pánu Bogu winni/ niż z temi ktorzy grzechow nád liczbę piásku morłkiego názbieráli. *LatHar* 111; *JanNKar* A4; *SkarKaz* 549a, b.

W charakterystycznych połączeniach: mniej (mało) cielesności, dziwu, frasunku, mądrości, miejsca, mocy (3), nadzieje, niebezpieczeństwa, piękności, powagi, przyjaźni, radości, rozumu, sprośności, srogości, starania, szczęścia, trudności, użytku, wolej, zabawy, zbytku, złego; mniej (mało) brać, czynić, (od)dać (2), mieć, opuścić (2), otrzymać, przyjmować, robić (2), rozumieć, słyszeć, ujrzeć, umieć, widzieć, winien, znamionować, życzyć; daleko mniej.

Połączenie: »nie mniej« = *tyle samo, to samo* (6): *LibLeg* 8/26v; *Mącz* 288b; niemniey [*non minus*] to mocy ná wieczne czáły wnich będzie miało/ iedno iákobyś młoda rołczkę/ gdy iá łzczepifz iádem nápoił *ModrzBaz* 9v, 102; Nákoniec ábyś tego był pewien/ że niemniey bierzełz pod iedną ołobą/ niżli pode dwiemá. iáko y mánnę/ iednáko zbierano y rowno/ w naczyńia wielkie y máłe. *LatHar* 189; *OrzJan* 47.

Fraza: »o mało (a. mniej) idzie« [*szyk zmienny*] (3): *RejJóz* C5; Quasi isthic minor mea res agatur quam tua, iákoby tám o mniey mnie łzło niżli tobie. *Mącz* 222d; *GórnTroas* 26.

Zwroty: »mniej (nie) mieć, niemasz« [*w tym: w czym (1), na czym (1)*] = (nie) być gorszym, (niczym nie) różnić się (2 : 1): Święta ofiárá choćiałz iá Piotr/ choćiałz Páweł/ ábo inny iákieykolwiek zasługi kápłan/ ofiáruie: iednáłz ieft/ ktorą Chryłtus podał wczniom łwym/ ktorą y teraz kápłani łpráwuia. Tá nic mniey nie ma/ iedno iáko oná. *SkarŻyw* 91; Bo což ieft w czymbyście mniey mieli (*marg*) podlefyzy byli. G. (-) [*quod minus habuistis*] nád inłze kościoły *WujNT* 2.Cor 12/13; *SkarKaz* 158b.

»nic mniej (a. ani máłem) (nie) (u)czynić« = *nie być gorszym, niczym się nie różnić* [*szyk zmienny*] (3): Ale aniś chodzilá drogámi ich/ ániś wedłóg łprofnych złości ich wczynilá máłem mniey [*neque ... fecisti pauxillum minus*] *Leop Ez* 16/47; Boć mniemam žem ia nic mniey nie czynił (*marg*) žem

bynamniey nie podleży. G. (-) [*nihil me minus fecisse*] niżli wiedzy Apostołowie. *WujNT 2.Cor 11/5*, s. 646 *marg.*

α. W pytaniu retorycznym z domyslną odpowiedzią przeciwstawną: *nie dość?* (13) :

mało czego (10): *RejRozpr D4, Fv*; Zaż ia teraz kłopotu w łwey głowie mam mało *RejJóz M6, G7v*; *RejRozm 401*; *PudłFr 31*; *GórnRozm C4v, G3*; *PaprUp Kv*. Cf *mało na czym czego*.

mało na czym czego (1): Azalż máło ná wżyftkim zbytku tego czáfu *BielSen 12*.

W połączeniu z prefiksalným czasownikiem intensywným (1): *łpitaicie dlatzego łie na was buntuija/ abo mało zlego nabroili PaprUp Kv*.

W charakterystycznych połączeniach: *burdy mało, kłopotu, krotofile, rozkoszy* (2), *zbytku, złego* (3); *mało na wszystkim; mało nabroić*.

Zwroty: »mało sprawić« (2): A za máło łpráwił Cárulus Cefarz [...] Woyłko poráziwży/ y kilká Krolow poimawży. *GórnRozm A2v*; *GórnTroas 20*.

»mało wygrać« (1): Azaz mało wygrał tęń/ że go niewinnem náleżiono? *GórnRozm Iv*.

β. Za mało, *nie dość* [w tym: *komu* (5)] (9) : *RejFig Aa*; Niechci ięzyk moy chętny/ winną część oddawa/ A w tym (áčzi máło da) niechay nie włtawa. *GrabowSet X2v*.

W porównaniu (1): Chociay názbýt wżyftkiego/ by ná tym przeštáło/ Iáko w worze dzyuráwym zázwdy przedłię máło. *RejWiz 14*.

Fraza: »mało wszy(s)tko, wszytkiego, na wszytkim, świat wszytek; mało w całym świecie mieć« [szyk zmienny] (2 : 1 : 1 : 1; 1): *BierEz R2v*; bo ieden nic niema á drugiemu wżitko mało. *BielŻyw 117*; *RejWiz 57*; *RejPosWstaw [41²]*; Morze nie ma dná/ nie ma też y zbytek/ Zázwze chce więcej/ máło mu świat wżytek. *KlonFlis C4v*; *SzarzRyt A2v*.

γ. W funkcji osłabionego przeczenia: *minimalnie, nie bardzo, prawie nie* [w tym: *comp* (8), *sup* (1)] (155) : *FalZioł IV 17c*; *GlabGad N2*; *RejRozpr A2v*; *RejJóz B8v*; *RejKup i3v, t4v*; *MurzNT 116*; *BielKom G4v*; Venus máło może w miłości. *RejWiz 38 marg, Dd3v*; [*król Matyjasz*] tylko z łwemi Krześciany walczył/ tho ielth/ Z Cześkim krolem/ z Polłkim/ á z Cefárzem Frydriczem/ z Thurki máło/ bo łnimi wnet wżiał przymierze kiedy z Czechy á z Polaki walczył. *BielKron 305*; *Mącz 332c*; *SienLek Vuuv*; *RejAp 87v, 137v, 148*; *RejPos A3v, 87, 117v, 205v, 275* (9); Bo ácz cztác ten Wthory wiek człowieká poćciwego máło łie o tym W. W. náuczzyć możelż *RejZwierc [28³]*v; Nie będzieli Pan Bog z námi/ Máło przemożemy łámi. *RejZwierc 254, 29v, 267v*; *BiałKaz K4*; *ModrzBazBud ¶6v*; *StryjKron 160*; *CzechEp 58*; NOwy to fortél/ á máło łlychány/ Ná śrébrną brodeę grzebień ołowiány. *KochFr 12*; *PowodPr 25*; *SkarKaz 637a*.

mało czego [w tym: *G sg* (85), *G pl* (1); *mało tego* (2), *takiego* (1)] (86): *BierEz H3v, M4v, Nv, N3, P3, R4v*; *FalZioł I 56a*; *GlabGad P5v*; powyelż ysz malo nadzieye ma pan moy aby go tho dołlo, czo mv V. C. M. piłłacz y wżaczac raczil. *LibLeg 7/32v*; á máło tego łlychác/ áby kiedy kto bez łálki wżiał pomłtę zá wyłtępkı łwoie. *RejPs 150v*; *RejRozpr Ev, Kv*; *RejJóz H, K2*; *RejRozm 403*; *RejKup b4, L, p3, q6*; *KromRozm I K2v*; *KromRozm II b, v3*; *KromRozm III D7*; *GliczKsiąż B4v*; *LubPs T5v, ee4, gg5*; Iuż tám máło rozumu gdzye vpor pánuie *RejWiz 8v, 37v, 46v, 58v, 82, 90v*; Bo zá dyablá vrodá/ kiedy cnoty máło. *RejZwierc 66v, 37, 84v, 128v, 135*; Gdyżem tedy ielł ták łpracowány ná vmyłle y rozumu mi nie z łthawa/ iż iuż we mnie máło mocy [*et nec modica est in me virtus Vulg*] przed thákim

fráchem ktory mię tey nocy przeráził. *BibRadz* 4.*Esdr* 12/5; Samey prawdi tam do nich namniey przinalzaią. *KochSat* C; *KwiatKsiąż* E2v; *Mącz* 77d; *SienLek* 153; *RejAp* 143v; *GórnDworz* C8, Iv, Mm2; *RejPos* A4v, 33, 217; Bo tám nędzá/ á máło czego dobrego vzyć ná fwiecie przy nichby mógł. *RejZwierc* 122, B3, 164, 190, 211v, 224, 241v, 242v; *BudBib Eccli* 40/6; ktorzi z dobrej woli fwey máło baczenia máią [*parum sint observantes*] ná dobre á słuźne rzeczy. *ModrzBaz* 70, 91; *SkarJedn* 370; *SkarŻyw* 238; *StryjKron* 427, 717; *KochPieś* 21; *BielRozm* 7; *GórnRozm* D2; *GostGospSieb* +3; Dziś iefli co małz, o to fię pytaią, Cnotá y mądrość máło mieyfcá maią. *KlonKr* A4v; *PowodPr* 12, 47; *SkarKaz*)(3, 2a marg, 42b. Cf »czegoś máło«, »dusze máło«, »o mnie rady máło«, »żartu máło«.

W przeciwstawiach: »wiele (więcej, nawięcej) (13), długi czas ... máło (mniej)« (14): *BierEz* L2, Nv, N2; *BielŻyw* 130; *GlabGad* O7v, P5v; *RejZwierz* 37, 91; A imby fie ná to więcej vdał wiedzyeć/ tymby mnieny wiedzyał. *BielKron* 81; *CzechRozm* 263; *CzechEp* 138 marg; chcę to w krotkości pokázác zwiela dzieiow kościelnych máło co wybieráiąc *SkarJedn* 122; *KochPs* 203; ták długi czas tu siedźicie/ á máło fpráwuiećie. *SkarKazSej* 659b.

W charakterystycznych połączeniach: máło baczenia, biesiady, błędu, błogosławieństwa, cielesności, cnoty (4), czci (2), czego dobrego, doświadczenia, godności, krześcijaństwa, miejsca (3), miłości (2), mocy (2), nadzieje (4), odpoczynku, opieki, pociechy (pociesznego) (3), podpory, posłuszeństwa, pożytku (4), prawdy, przyjaźni, przysady, rady (3), rozkoszy, rozszerzenia, rozumu (rozumow) (9), smutku, sprawiedliwości (3), sprawy, sromu, statku, strachu, szkody, świętobliwości, trefności, wiary (3), wstydu, względu, złego; máło (u)czynić (czyniący) (4), donieść, mowić, moc (mogący) (5), najdować, nauczać, nauczyć się (2), nie dostawać (2), orać, przelożyć, przemoc, przyczynić, robić (2), rozumieć (2), słyhać (słyhany) (8), ślubować, ustąpić, walczyć, widać, wiedzieć (wiedzący) (16), wybierać, znaczyć; máło zostało (zostanie) (2); barzo máło (3), tak.

Przysłowie: Kto wiele mowi/ máło vczyni. *BierEz* Nv.

Połączenia: »máło co« (9): *KromRozm II* v3; że płod nyepráwy nye telko v ludzi/ ále theż y v Bogá máło co myeyfcá ma. *GliczKsiąż* B4v; *BibRadz* I 6b marg; iż rzecz w. m. będzie ták/ że przeciwko niey máło co kto/ będzie mógł mowić. *GórnDworz* V3v; *RejPos* 127v; *SkarJedn* 251; gdyż *praepositio est pars indeclinabilis per se*, y máłoby co znaczyć mogła/ gdyby do ktorego inŹe⁸⁰ przyłożona nie byłá. *CzechEp* 67; *ActReg* 129; *SkarKaz* 311a.

»máło co inego, jedno« = *nic tylko, tylko* (1): A przyfédłfy do náwroceny Páwłá S. máło co inego/ yedno pyelgrzymowánye y przygody yego opifuyá. *KromRozm II* e.

»czegoś máło« (1): iedno iuż czegoś máło do thego nie doftawa. *RejAp* 150v.

»máło kęs« (1): áby iedno mogli pocźciwie w thych tho czełnych fpráwach swoich ftać/ ácz máło kęs they doczełney pociechy zá tho odnieść máią. *RejPos* A4v.

Frazy: »[komu] máło czyni« = *nic nie daje, nie ma znaczenia* (1): Coś mi ná Elohimá odpowiedział/ tedy mi to máło czyni/ przeto iż fie oni ták w tym wykłádáią/ że nie záwždy trzech znaczy/ ále pod čás iednego. *CzechRozm* 17.

»dusze [w kim] máło (ostawa); mieć dusze máło; máło czuć dusze [w kim]« (4; 1; 1): ábowiem przed fráchem ręki twoiey y duŹe máło wemnie oftáwa. *RejPs* 59v; *RejJóz* G6v, H2, N6v, P2v, P5v.

»o mnie, we mnie rady mało« = *nie mogą sobie poradzić* (1 : 1): Ze wżąd o mnie rady mało A nielza iey z ynąd łzukać Iedno tobie wżytko w mocz dać *RejJóz* D8, N3v.

»żartu, śmiechu mało« = *sprawa jest poważna* [szyk zmienny] (1 : 1): Tych przełtrachow nić fię niebal. As fię potim okazało Is wtych łprawach zartu malo. *RejKup* b3; *RejZwierz* 67.

Zwroty: »mało sprawić (a. sprawować)« (6): Prze páná Bogá day im w. m. zá wygráne/ bo widzę iż máło łprawilz fwą odpowiedzią. *GórnDworz* Bb6; *SkarJedn* 251; *ActReg* 129, 161; *VotSzl* B4; *SkarKazSej* 659b.

»mało wygrać« (3): *RejWiz* 185; Práwem też máło wygrałz/ Aduerfarz twoy duży *Prot* Bv, B3.

»mało zyskać« (2): *BielKron* 423; iżbyś máło zyłkał choćbyś też y wżytok łwiatł pofiadł *RejPos* 123.

Szereg: »(abo) mało (a. mniej) a(l)bo (prosto) (a (jakoby), i) nic« = *non multum aut nihil* *Mącz* [szyk 9 : 6] (15): *FalZioł* I 56a; Ale v Lutrá v Melánchtoná álbo nic/ álbo máło łye błędu okázuye. *KromRozm I* K2v; *KromRozm II* b, v3; *RejWiz* 90v; *Mącz* 43b; *GórnDworz* V3v; *RejPos* 206v; *RejZwierc* 224; *RejPosWstaw* [143⁴]v; Owa máło á iákoby nic nie dawaią odpoczynku [Modicum tanquam nihil in requie Vulg] *BudBib Eccli* 40/6; Tymby fię obyczáiem y nárzekániu ná przewłóczániá łądow [...] zábieżáło/ y fortylom rzeczNIKOW mnienyby fię fnać mieyłcá ábo nic [minimum loci] zołtáwiło. *ModrzBaz* 91; *GórnRozm* D2; *GostGospSieb* +3; *PowodPr* 47.

δ. »namniej« = *choć trochę; tantulum* *Mącz* (8) : Vżrzyłz ieflic táb komu co namnieny odpufłczą *RejWiz* 160; *RejAp* 198; Gdy przychodziła ná Seym tá popráva/ á było namnieny co w nieny ołtrego/ wnet zákrzyknełiście/ niehcemy tego *GórnRozm* K2, G2.

namniej czego (3): Si tantulum offensum titubatunque sit, By yedno namnieny niechući álbo łzwánkówniá było. *Mącz* 260d; *RejPos* 278; *SkarŻyw* 253.

Połączenia: »by najmniej« (1): pátrzay co tho iefł záczać w łoby by namnieny wiáry o tym Pánu łwoim *RejPos* 278.

»co najmniej« (1): Azaż w ten czás co namniény o tym włpominał *OrzJan* 76.

Szereg: »namniej i trochę« (1): á kto namnieny y trochę łwiátłóści łtworzyciela ogláda/ iufz mu wżytko łtworzenie drobne fię zda *SkarŻyw* 253.

a. *Określa stopień nasilenia zjawisk fizycznych i cech nawiązujących do wielkości mierzalnych* [czego] (3) : *BierEz* R2; Kapułta domota [!] [...] barzo mało tuczności daie *FalZioł* I 34b; á potym go nie potciwiewe do więzienna prowadzą/ gdzie więc drugim dużno bywa/ gdy łwiátłá máło widzi *GroicPorz* cc4.

A. *Słabo, lekko, łagodnie, nieznacznie, w niewielkim stopniu; paulo* Vulg, *Mącz*, *Modrz*; *parum* *Modrz*, Vulg, *JanStat*; *modicum* Vulg; *breviter, leviter, modice, paulum* *Mącz*; *modicum quid* *PolAnt* [w tym: z czasownikiem (822), z przysłówkiem (230), z przymiotnikiem (227), z imiesłowem przymiotnikowym (60), z rzeczownikiem (7)] (1345) : *BierEz* A2v, L2v, L3; *OpecŻyw* [192]v; *PatKaz II* 58v [2 r.]; *PatKaz III* 112; *FalZioł II* 10b, V 51v; *RejJóz* A4, C, F5v, H6v; *RejKup* b6v, c2v, Pv, r2v, ł7v, ł8v; *KromRozm I* Cv, K2v marg; *KromRozm III* D4; gdyż nie dbálłzych łudzi nie máłz iáko Polacy/ á coby fie w łwym ięzyku mnieny kocháli. *RejWiz* A4v, A4v, 35v, 139v, 173; *RejZwierz* 103; *BibRadz* *5, *5v; *BielKron* 201v, 334v, 423v; *KwiatKsiąż* P3; *Mącz* 222d [2 r.], 289b; *SienLek* 5v, 8; *RejAp* 67; *GórnDworz* G2v, Y3v [2 r.], Cc5, Dd4v, Ee; Człowiek ktory ácz máło był vniżon

od Anyoła/ ále był łtworzon w wielkieu łálce *RejPos* 53, 53, 65, 142v, 252v *margin*, 284v *margin* (9); *HistLan ktv*; Bo czałem łie tráfi/ iż zá popełnione grzechy mniey niżby łie godziło ludzie żáluia *KuczBKat* 195; *RejZwierc* 77, 86v, 104, 137v, 235v; bo kázdy máz dobry ná czoło rad łie wyłádza/ á mniey godni w poórodek. *BielSpr* 42v; *RejPosRozpr* c3; *Strum* A4; *ModrzBaz* 39 [2 r.], 74, 95v; *Oczko* 13, 20, 27v, 29v, 33v; *SkarŻyw* 36, 134, 582; iż im kto iełt pyłznieyłzy/ tym mniey dba o Bogá *CzechEp* 421; w vprzémey miłosci/ Zfolguy mi máło *KochFr* 75; Abowiem Szátan żadney rzeczy mniey może ćierpieć/ iáko chrześcijáńskieu miłosci *ReszHoz* 135; *BielRozm* 7; *ActReg* 155; *GostGosp* 58; *Phil* Q; *GrabowSet* B2v [2 r.], D3v, P4v, Rv, Y2; *OrzJan* 72, 81; *WujNT* 39; W vporze trwác chcefz? záwłciágni łię máło *KlonKr* F4v; *PowodPr* 15 *margin*; *CzahTr* Cv; *SkarKazSej* 706b [2 r.].

W połączeniu z comp przymiotników i przysłówków (17): *FalZioł* I 14a, IV 43d; Iełcze moy łaskawy panie rozmył łie wždy máło A zrozumiey máło pewniey iáko łie czo łtało *RejJóz* H6v; *RejWiz* 76v; *BibRadz Hebr* 2/9; *Mącz* 214c, 285a [3 r.]; *SienLek* 7; Ale bychmy oczy otworzyli/ A máło łie lepiej przypátrzyli/ Co tráćimy prze márne rołkołzy *RejAp* 199v; *WujNT Hebr* 2/9; Od Kofzic we czerzech mil Pr[e]łzow/ y Bardiow/ Miáło máło możnieyłze niż Podolki Kijow. *CzahTr* Hv. *Cf comp w połączeniu z comp.*

comp w połączeniu z comp przymiotników (4): SŁawne było Betleem/ gdzye łie Kriřtus zyáwił/ Lecż nie mniey dził łławnieyłze/ gdzye łwá chwałę łpráwił. *RejZwierz* 107v; *RejZwierc* 268; *StryjWjaz* A3; Inłze iáko mniey wáżnieyłze opułzczám *CzechRozm* 125.

W połączeniu z prefiksalnymi czasownikami intensywnymi [w tym z przedrostkami: po- (5), prze- (1), przy- (1)] (7): Nie wádzic máło przećierpieć/ By łie więťłzego moęł vłtrzedz. *BierEz* Nv; *GroicPorz* ł4; *HistRzym* 22v; á coż wolifz/ álbo łie máło przyłuc/ ábo ták dłuęo wifieć? *RejZwierc* 166v, 262; ábym łię y ia máło pochłubił. *BudNT* 2.Cor 11/16; *GrabowSet* B4.

W przekładach łacińskich dem. (2): Hilarulus, Máło wefoły. *Mącz* 156a; Meliusculus, Nieco łepłzy/ máło łepłzy/ tez zdrowłzy. *Mącz* 214c.

W przeciwstawieniach: »więęcy (wiele) (11), więťszy (wielki) (5), (na)barziej (2), gorzej, nawyszszej ... mniey (mało)« (21): *BierEz* Nv; *PatKaz* III 93v; *BielŻyw* 125; *Leop Luc* 7/47; then poráził máło Bulgárow/ ále potym gorzej od nich poráżon v Andrynopolá *BielKron* 168v; yż tym mniey nam przechodzą łata/ albo nam tym mniey na łeciech łchodzi/ y przez to dłuęey zywiemy/ im więęcy czału wybornym naukam pozwolámy. *KwiatKsiąę* Q; quo minus possum tanto magis cupio, Ym mniey moęł tym więęcy żádam. *Mącz* 343c; *SarnUzn* H5; *GórnDworz* Mmv; *RejPos* 308; Gdy łie nabárzey złotarze kokofzą/ Tám namniey włzego vżywą z rołkołzą. *RejZwierc* 229; Czem kto iełt więťłzy/ á czem więťłzemu mnołtwu łudzi rołkázue/ tem mu łię mniey godzi ono cżynic coby mu łię podobáło *ModrzBaz* 22v, 9v; *SkarŻyw* 240, 589; *GórnTroas* 38; *GrabowSet* A4v; *SkarKaz* 277b; *CiekPotr* 67; *SkarKazSej* 691a.

W charakterystycznych połączeniach: *mniey (mało) bać się, (z)blądzić (2), błędnie, błogosławiony, (u)boleć (3), bronić, brzmieć, brzydzić się (2), chcieć, (po)chwalić (się) (chwalon) (3), (prze-, ś)cierpieć (5), czcic, czczyć się, (w)ćwiczyć (się) (2), dbać (3), dobry (lepszy, lepiej) (5), doleęać (2), doskonały (2), dołwiadcżony, dozwołic, dzierżec (się) (3), fortunny, frasowác się, ganic (ganion) (3), głołno, godny (6), godzić się, grzeszyć (7), jasny (jałnie) (3), kołysac się, łękać się, łaskaw, mdlec, mieć [za co],*

mieć na pieczy, mieć wzgląd, mienić się, miłować (7), mniejszy (mniej) (3), możn(iejsz)y (2), myśleć, należeć, nienawisny, niewierny, nie zrozumieć, obawiać się, obdarzony, obłowić się, obrażać, ociężać, odelżyć (ulżyć) (2), okazały, (p)okazować (się) (4), okwaszon, otrzeźwieć, ozdabiać, patrzeć, pewien (pewniej) (3), piękny, pobłąkany, pochłubić się, pocieszon, w poczcliwości (in veneratione) mieć (2), poddać (się) (poddan)(4), podlejszy, podobać się (2), popożgować (sfolgować) (4), pogrozić, pomnieć, pomoc (3), pomocny, popojony, porazić, potrzebować (potrzeba) (7), potrzebn(iejsz)y (7), poważny, poznać, pożyteczny (użyteczny) (8), pragnąć (4), prawdziwy (prawdziwiej) (2), przebijać, przechodzić (schodzić) (2), przeciwny (2), przyczynić się, przyjemny, przyjmować, rad, radę dać, rozmyślić się (5), rozumieć, ruszyć, sfałszowany, skłaniać się, słaby (2), sławn(iejsz)y (4), słuchać, słuszać, słuszno, (po)służyć (3), sparzyć się, sprosny (2), sprzyjać, starać się (4), (prze)strzec (3), szczęśliwy, szkodliwy (2), (u)szkodzić (7), szpacić, szumieć, święty (2), tracić, trefny (trefnie) (2), trudny (2), umiętny, umniejszy (umniejszony) (2), unieść się, unizon, upadać, uskromnić, uważać, uwielbić, uznać się, użyć (2), ważniejszy, wdzięczny (2), wesoly, weźrzeć, wiarę dać, wierny, wierzyć (2), więcej (3), więzać się, winować, władnąć, właśnie, k wolej być, wspierać, wspomagać, wykroczyć (2), wyprawion, zacny, zalecić, zasłużony, zasmucić się, zawadzać (zawadzić) (2), zawisnąć, zawołany, zawściagnąć się, zdarzyć się, zły (gorszy) (8), znaczny, znakomity, żalosciw, żalować (2), żędać; daleko mniej, mało.

Przysłowie: RejF6; A wżakoż między dwiema rzeczami ftráfznemi á złemi mądry człowiek ząwždy mniey łobie złą obiera. RejZwierc 42; GórnRozm E2v; á ze dwoygá złęgo Wybiéray/ co mniéy łzkodzi z przedsięwzięcia twęgo. GosłCast 36. [Ogólem 4 r.].

Połączenia: »mało co« = *modico Vulg; breve quid PolAnt* [szyk 4 : 1] (5): To też mało iest czo podlejże niżli pirwze. *FalZioł I 147a*; Abowiem zmocniac sie nád námi fnádnie złóściwi/ Iesli iem co máło wedle, myfli dozwołifz *RejPs 17v*; *Leop Hebr 2/9*; *BibRadz Hebr 2/9*; *WujNT Hebr 2/9*.

»mało nieco« = *paululum Mącz* [szyk 1 : 1] (2): [Prusowie] rzecz iednąką mieli y obyczáie z Litwą/ iedno przez obcy narod zmienili ięzyk/ máło nie co łobie rozumieią y dziś *BielKron 345v*; *Mącz 419a*.

»nie mniej« = *tak samo; także, również; non secus Mącz, Modrz; non minus Modrz, JanStat; non modicum HistAl; ita, itidem, perinde Mącz; nihilominus Modrz* [w tym: też (a. także, a. także) (...) nie mniej, nie mniej ... też (22), i (...) nie mniej, nie mniej (...) i (18), nie mniej też (...) i, też (a. także) nie mniej i, i ... też (...) nie mniej, też (a. także) i ... nie mniej (10), tak (...) nie mniej (2), tak i ... nie mniej (1)] (155): aby takowa náffa czeladz nam na prziflę czasi połuffnieiflfa y powolnieiflfa beła, niemniei wierna *ListRzeż w. 16*; *BierEz P2*; *MetrKor 38/501*; *FalZioł II 4d, V 41v, 61*; IAko pragnie ieleń aby co rychley wgorący czas doftąpił zrodłá chłodzácego/ ták niemniey prágnie y duflá moiá aby cie doftąpiłá rychley moy pánie. *RejPs 63, 71v, 91v, 213*; *LibLeg 11/32*; *ComCrac 11v*; *SeklKat K2v, T3*; *HistAl D6, I5, K5v, Nv*; *KromRozm I L*; Wfzakże ich niemniei i to rufzyło co terás będzie powiedáno *MurzHist R2*; *KromRozm II f4 [2 r.]*, g2, g2v, h4, iv, q, r3; *Diar 24, 31, 40, 41, 63*; *RejWiz 34v, 127*; *RejZwierc 107v*; Narzekay nád vmárłym iż iest pozbáwion fwiátłóci/ nie mniej też záłuy y fzałonego [et supra fatuum plora Vulg] iż ftráfcił rozum. *BibRadz Eccli 22/10*; *BielKron 204, 207, 254v, 393*; *Nec minore sub eo praeceptore profectum fecit*, Nie mniej sie wćwiczyl/ Zámógł. *Mącz 116a*; *In loco fratris amare*, Nie mniej miłować yáko brátá rodzónego. *Mącz 167a*; *Perinde [...]* Niemniey ták wiele. *Ut non perinde gratus est*, Nie owfzeki yest wdzięczny. *Mącz 168c, 168c, 175c, d, 301c, 389b*

(11); *SienLek* 76, 136, 157, 159, 164v [2 r.]; *SienLekAndr* a3; ábowiem niemniey to trudna rzecz ieft/ náleść s ták ołobnemi przymioty Dworzániná/ iáko też y tá/ dofyc vczynić thákiemu vrzędowi *GórnDworz* Kk3, E8, S6, Zv, Gg3, Mm2v; *RejPos* 198v; Bo to rzecz pewna/ że nie mniej duży pokármu duchownego/ iáko ciálu cíielefnego potrzebá. *KuczKat* 185, 275; *RejZwierc* 83; *BielSpr* 20; *WujJud* 257; *WujJudConf* 212; *MycPrz* I Bv, II A, B4; *StryjWjaz* A3, C4; *CzechRozm* 2v, 43, 100v, 101, 252v; Trzebá tedy do tego vczyć lię ołtrožności/ á onych ile być może/ vżywáć. Niemniey też [etiam] do tego żołnierze ćwiczyć [!] trzebá/ iáko łtraž we dnie y w nocy trzymáć *ModrzBaz* 111, 21v, 39v, 52v, 56, 63 (11); *SkarJedn* 64, 96, 289; *Oczko* 22v, 26; *KochPs* 126; *SkarŻyw* 92, 178, 240, 277; *StryjKron* A3v, 105; *CzechEp* 156, 157, 216, 221, 330; *CzechEpPORz* **; *NiemObr* 28, 161, 173, 179 [2 r.]; Flis ma łwá rzecz ná pieczy/ á gołpodarz niemniey. *KochFr* 134; *KochMuza* 27 [2 r.]; *WerGość* 210; *KochPieś* 26; *GórnRozm* C2v; *ActReg* 54, 55, 101; O twych przewažnych łpráwách iuž łycháią: Ale tym niemniey głošno będziefz łłynáć/ Ześ gotow y dźiś dla oyczyny zgináć. *GrochKal* 23, 15; *KochCzJan* A2v; *OrzJan* 29, 62; *RybGęśli* C2; *WujNT* 16, 89, 104, 287, 313 (11); *JanNKar* B, D3v; *SarnStat* *3v [2 r.], *6v, 180, 196, 923, 1141, 1200; *PowodPr* 70; *SkarKaz* 382a; *CiekPotr* 64.

»nie mniej« = *taki sam* [w tym: (także) i ... też nie mniej (2), też i ... nie mniej (1)] (7): *Diar* 23; A przedfię choć to prawdá ieft/ iž vftáł zakon Moyżelzow/ iednák y to też niemniey prawdá/ iž zakon Boży wieczny ieft/ y wiecznie trwáć będzie *CzechRozm* 85v, 244, 254v; *Oczko* 18; iž nie mniej ieft rozność miedzy tym oboygim/ iáka ieft miedzy niebem á ziemiá. *WysKaz* 15; y pokazałeś fię niemniey Polłkiému narodowi, iáko y Litewłkiému bydź przyáicielem. *SarnStat* 863.

»mniej niżli w mále« (1): *Modice hoc faciam, aut etiam intra modum, W mále to chcę vczynić/ álbo yelzche mniej niżli w mále. Mqcz* 173b.

Szeregi: »mniej, a nie tak często« (1): Abowiem to co przed tym w pirwłzym kołciele bywáło/ iuž fię tho dźiś mniej/ á nie ták częłto/ okázuie *LubPs* A3.

»podczas więcey, a podczas mniej« (1): Włzákož y to co BOG y przez tych dwu dźiáłał/ nie było rzeczą vłtáwicznie trwáiącą/ á nigdy fię nie odmieniáiącą: ále fię to w nich podczas więcey á podczas mniej pokázowáło *CzechRozm* 190v.

α. W pytaniu retorycznym z domyłną odpowiedziá przeciwnáwą: nie dość? (4) : *RejKup* x8; A mniemáłz áby gniew záiátrzony máło przyrodzenia zgwácił y żywotá vkrocił? *RejZwierc* 157, 157.

W połączeniu z prefiksálnym czasownikiem intensywnym (1): Tóžem fię sfátigowáł/ zam máło dźiś zchodźił/ Radbym fię czym po pracy Alberte ochłodził. *WyprPl* C.

β. Za máło, nie dość [w połączeniu z prefiksálnym czasownikiem intensywnym] (1) : Máłom fię pánu náwoził Bo ten ielłcze bárziefz groził *RejRozpr* E2.

γ. W funkcji osłabionego przeczenia: minimalnie, nie bardzo, prawie nie [w tym: comp (26), sup (1)] (593) : *BierEz* G2v, G3, I, M; *ForCnR* D2v, E; *FalZioł* I 34a, 114d, V 60v; *BielŻyw* nlb 4; *GlabGad* C2, G5v, I5v, K5v, N4, O7v; także wołłko Tatarłkie z wielkiem krzikiem na polaki fię obrocilo, ktorých wołłka ielłzche były máło narufzone [quę interim integrę erant] *MiechGlab* 11; *BierRozm* 26; *WróbŻołłGlab* A3v; *RejPs* 97v, 98v, 104, 108v, 115, 121v, 189v; Mychmy chudzi máło krzywi Ledwechmy łwá trochą żywi *RejRozpr* F3v, A3v, B2v, B3, E3v, F4 (10); *RejJóz* K6v; Czos to czini ieno zly rzáđ A nauky omilne. Ktore malo czo pan kazal Iedno czo łwiat vczy przychylne. *RejKup* B,

i5, m8v, r2, r6, X, bb6, cc3; *KromRozm I* D3, G2; A ieflic trawę [...] Bog tak przyodźiewa/ czymżeć niewięcei was o mało wierzący (*marg*) małovni (-) [*exiguae fidei*]? *MurzNT Luc* 12/28, *Matth* 6/30; *KromRozm II* d, dv; *Diar* 36, 66, 91; *BielKom* E4v; Pánu fwemu Miłościwemu: máły y málo znáiomy fłuźebnik/ fłuźby fwoie záleczá y ofiáruie. *LubPs* A2, A2v, N5v, gg5; *GroicPorz* f4; *RejWiz* 26, 36v, 38 [2 r.], 55v, 67v (25); *RejFig* Bb2v; *RejZwierz* 1, 52v, 80, 119, 128; ani fię gadkámí mnię potrzebny y nieprzyfłtoynymi parali/ z ktorych nic inego nie roście/ iedno roznice/ zwády/ niefnáski *BibRadz* *4, *Eccli* 22/11, II 138a *marg*; *Goski* *2; *BielKron* 168v, 178, 184v, 195, 254 (14); *KochSat* A3v, [C2]v; *KwiatKsiąż* C4, M4; *Digitis extremis attingere aliquod genus vitae id est, breviter sive leviter attingere, quod alias a limine salutare dicitur. Pálufzkámí fie dotknąć/ to yeft/ bárzo málo częgo skořtować. Mącz* 88d; *Frivolus, id est, Inanis, Levis, et Nullius momenti, Nyczemny Niekrzeczny/ Máłoważny. Mącz* 137b; *Humilis, et minime generosus ortus Niski á namnię sławny ród. Mącz* 159c, 228b, 282b, 495a; Nie dźiw tedy (ponieważ pożytkow fzukamy) Ze o dobry porządek málo fię ftáramy. *Prot* B2v, A2v, B4, C2v [2 r.]; *SienLek* 135; *RejAp* AA4, AA5v [2 r.], AA6v, BB3v, 2v, 172; *GórnDworz* B2v, C2v, C4, C4v, E3v (13); Bo by fie theż był národził iáko człówiek iny pod grzechem/ tedyby też nam był málo pomoc mogł: Bo chory choremu/ á vpádły vpádłemu/ málo pomoc może. *RejPos* 16v, A6, 29, 32 [3 r.], 38v, 40 [2 r.] (39); *BiałKat* 226, 251 [2 r.], 313; *BielSat* N3; *GrzegŚm* 16, 35, 38; A ieflim cie też kiedy przed tym przęgniewáłá/ Y mnię przyfłtoynie przeciw tobie záchowáłá/ Prořę prze Bog ábyř mi wřzytkiego przebaczył *HistLan* C4, A3, Dv, F6; *KuczbKat* 290; Abowiem to fą przypadki do fortuny potrzebne/ do rozumu málo. *RejZwierc* 21v; Myřł wřpaniá záwždy w niebie/ Málo pátrzy fámá fiebie *RejZwierc* 232, 14, 17, 18v, 20, 20v *marg* (27); *BielSpr* 3, 6, 36, 60, 73; *WujJud* A3v, 235v; *WujJudConf* 109v; *RejPosRozpr* cv; *RejPosWstaw* [21²]v; *BudBib* bv; *BudNT* 1.Tim 4/8; *CzechRozm* 15v; TEn málo godny fnađ był páńftwá ták zacnego *PapřPan* Dd3v; *ModřBaz* 9v, 28v, 29, 45v, 58 (10); *SkarJedn* 222; *KochOdpr* C; *Oczko* 8, 14, 19, 33, [41], [41]v, [43]v; iř on zakon był docześny/ nie dořkonáłym dány málo pożyteczny/ y obciázliwy *SkarŻyw* 2, 2, 3, 271, 352, 353; *KochTr* 24; Niemcy zowią Krola/ álbo Xiążę Kõnig/ á oni [*Litwini*] Konigos málo odmieniwřzy. *StryjKron* 46, 46, 71, 135, 145, 416, 443, 652; *CzechEp* 38, 65, 207, 209, 372; *KochFr* 90; *KochDz* 105; *KochSz* B; *WerGoř* 265; Smierci fie málo boimy/ Gdy w dobrym zdrowiu ftoimy *WisznTr* 25; W budownych miáftach/ zamkach/ málom fie kocháłá/ W przeřtronym polu záwřze wřzyftkę vřnoř miáłá *BielSen* 18; *BielSjem* 39; *KochSob* 62; *PudłFr* 20, 58; *GórnRozm* N2v; *ZawJeřt* 27; *ActReg* 51, 110, 118, 141, 159; *GostGosp* 108; *GrochKal* 17; *Phil* C3, K3, S4; *GórnTroas* 32, 33; *GrabowSet* C2, Y2; *LatHar* 510, 587; *KolakSzczęř* B3; *WujNT* 123; *GrabPospR* K4v; *PowodPr* 7, 12, 56, 64; *SkarKaz* 159b, 513a; *VotSzl* A2, C4, D2v; *GosłCast* 25; *SzarzRyt* C.

W połączeniu z *comp* przymiotników i przysłówek [w tym: z przymiotnikiem (11), z przysłówkiem (8)] (19): *PatKaz II* 31v; *Paulominus, fere vel minus modico, malo mnyey BartBydg* 247; *LubPs* C; *Leop Hebr* 2/7; *Zoná przydzye by łátká/ w perły vřtrępiona/ Pánná zá niá y druga/ málo mnię vpřtrzona. RejZwierz* 142v; *BibRadz Hebr* 2/7; Ale niech o tym mowią wářzy káznodźieie/ Acz widzę że nie ieden z pocztu ich fzáleie. A málo też fą mędrřzy co idą zá nimi/ Latáiąc pod niebiosá rozumkámí fwemi. *Prot* B3; *SienLek* 131; *GórnDworz* M4v, Aa4; *RejPos* 142v; To odiáwřzy z pińania y z kazania wářzego/ málo co więcey zořtánie. *WujJud* 242; *CzechRozm* 52, 52v; *ModřBaz* 102v;

ActReg 141; *WujNT Hebr* 2/7; *CzahTr Hv*; Ten hándel máło lepšzy ieft niżeli owo *Sacrilegium*, ábo kupno Iudařzowo. *KlonWor* 15.

W połączeniu z przymiotnikiem w G (2): Aby ná on čás gdy sie to pełnić miáło/ mniej sie to rozumowi ludzkiemu niepewnego á niepodobnego zdáło. *RejPos* 271, 271 *marg*.

W połączeniu z prefiksalnymi czasownikami intensywnymi (2): Spicie iuż ij odpoczywáycie/ iakoby rzékl/ Máło sie náspicie/ botz iuż Iudařs z miařta wychodzi *OpecŻyw* 104v; Rádem temu pánie Krifki/ iż w. m. y wczorá/ y onegda máło sie ípráczował mowá *GórnDworz* Kk8.

W przeciwstawieniach: »mało (mniej) ... więcej (wiel(c)e, nawięcej) (8), barzo, dobrze, hojnziej, obficie, siła« (13): Mądrość żadnemu máło abo nic bez íprawiedliwofci pożyteczna ieft, ale íprawiedliwofć z mądrością barzo ieft vżyteczna. *BielŻyw* 169, 49; Iż zli máło o Bogá dbáją iedno więcej o bogáctwá. *LubPs N5 marg*; *RejZwierz* 48; Pátrzayże iáko go ci máło doćikáli prořbámi řwemi/ á iáko byli ielzće hoiniej pociefzeni *RejPos* 46, 247; *RejZwierc* 234; ci wřzyfcy piřáli tylko tym ktorým to ku znáiomofci y wiadomofci przychodzi/ to ieft/ iákoby Miřtrzowie dobrzy řrzednim Miřtrzom/ dobrze řwiadomi/ mniej řwiadomym *BielSpr* 28v; *BudBib* c2; teřz iř im máło pomagał/ á łobie siła trácił *SkarŻyw* 573; *ActReg* 51; áczkolwiek obficie was miłuiąc mniej ieftem miłowan. *WujNT* 2.*Cor* 12/15, *Luc* 7/47.

W charakterystycznych połączeniach: máło (mniej) baczny (2), baczyć (8), bać się (4), bawić (zabawiać) się (5), boleć, cierpieć, (po)cieszyć (się) (3), czuć (się) (4), ćwiczyć się (ćwiczony) (3), dbały (2), dociskać, dotknąć (dotykać) się (4), dotyczy się (2), dziwować się (3), frasować się (2), garnąć się, godny (7), grzeszyć, iść, iść w posłuch, (roz)kochać się (4), krześcijański, krzyw (3), lepszy (dobry) (3), lękać się (2), ludzki, łaskawiej, mądry (mędrszy) (3), mieć [przed kim] (2), mieć na pieczy (2), miłować (miłowan) (2), mniejszy (mniej) (8), moc, mocniejszy, musieć, myśleć (pomyřla(wa)ć, rozmyřlać się) (15), nabożny, nadziewać się, należeć (6), naspać się, naznaczony, niepewnego, niepodobnego (2), niższy, obaczać (obaczyć się) (2), obradować się, obrażać, odmienić (się) (6), oględać się, opatrzenie, pamiętać ((ws)pomnieć) (5), parać się, patrzeć (5), piękny, płatny (płatno) (6), pobudzać, pocieszny, podeprzeć, podlejszy (2), podobać się (3), podobny (podobno) (8), polepszyć się, pomoc (pomagać) (30), pomocny (6), poprawić (się) (2), poradzić się, poszczęścić się, potężny, potrzebny (11), poważać, pożyteczny (użyteczny) (18), pracować (spracować się) (2), przekazać (2), przestrzegać (ustrzec się) (2), przewinić, przychylny, przygodny, przystojny (przystojnie) (4), pytać się (4), rad (2), radzić (poradzić się) (2), (z)rozumieć (rozumem robić) (14), rozumny (rozumu używający) (2), sarkać, skosztować, sławny, służyć (służący, przysługować) (3), slychany, smęcić się, sprawiedliwy, starać się (7), straszny, (u-, za)szkodzić (9), ściągąć się (2), świadomy, trwożyć się, uchronić się, uczciwy, uczony, (d)ufać (9), ufny (2), ukontentować, umieć (2), umniejszyć, unżyć (poniżyć, uniżon) (9), (za)wadzić (6), ważny (6), wiedzieć (wiedzący) (8), wierzyć (wierzący) (5), więcej (3), (po)winien (powinował) (5), władnąć, wstydać się, zagniewany, zależeć (2), zasłużony, zgodny, znaczny, (po)znać (znający) (14), znajomy (5), żałować (żał) (4); barzo máło (19).

Przysłowie: Kto wćczelciu pľua máło dba o drugie *RejJóz* K4v *marg*, K4v.

Połączenia: »mało ... ani« (1): IEft mi to dziřz napamięczy Iako wřzkolach vczo no dzieci. Od cum řteteris poczinały/ O bodze máło wřpominali. Any oiego przikazaniu *SeklKat* A3v.

»mało co« = *paulo Modrz, Vulg; breve quiddam PolAnt; parum Modrz (29); RejRozpr F3v; Ná co przedfię málo co álbo nic baczą według íwego zuchwálftwá GliczKsiąż N8v, P7; BibRadz Hebr 2/7; BielKron 299; Mącz 440d; Ale iż połtrał málo co lépfzy niż fráncá/ vmyfliem y thu o nim niéco rádzić SienLek 130v; GrzegŚm 16; WujJud 242; CzechRozm 51, 52, 52v, 73; ModrzBaz 52v; SkarŻyw 13 [2 r.], 354, 384; StryjKron A, 81; ReszPrz 71; ActReg 141; OrzJan 130, 132; WujNT Hebr 2/7; á o wieczności nic/ álbo málo co pomyflawa. WysKaz 5; SarnStat 530; CzahTr Hv. Cf »mało co grzeczy«.*

»mało coś« = *paulo Vulg [szyk 3 : 1] (4); Leop Hebr 2/7; RejPos 3v; BielSat G3; Działki niewiem żyweli: iám íamá coś málo Od niewolnice rozna KochOdpr Bv.*

»mało kęs« (1): *Iż cie málo kęs Pan twoy doftoieńftwem vniżył od onego pirwżego doftoieńftwá Anyelkiego RejPos 201.*

Frazy: »mało chybiało (a. się chybi), się umykało« = mało brakowało; tantum non Mącz (2 : 1): Mącz 440d; málo mu íye téz chybi ónéy liczyby/ áby iéy ná Spuście [stawu] ípełná włowić nie miał. Strum K4v; StryjWjaz C2v.

»mało co grzeczy« (1): *Podobno y to/ álbo bez podobno/ málo Co grzeczy KochDryas A3.*

»mało [kogo] obeszło« (1): *Tákowe byftre y niebáczne Xiędza Powodowłkie⁸⁰ przeciwko nam wynieśienie/ máłoby nas obefzło NiemObr 4.*

»mało [kogo] rusza (a. ruszyło)« (3): *BielKron 109; Ale nas to przedfię málo rufza RejPos 40; RejPosWiecz³ 98.*

»mało znać, widać (było a. będzie)« = *jest nieznaczne, niewidoczne (9 : 1): Boć w rofkólfzach málo znać powážney ítałości RejWiz 35; RejZwierz 105; RejAp 64; RejPos 51v, Ooo5v; RejZwierc 143v, 211v; StryjKron 81; ReszPrz 71; málo w tym popráwy widać PowodPr 50.*

Zwroty: »mało się czuć« = być nieprzytomnym (1): Bo íełfze flegmátyk/ then íe málo czuie/ íedno ípi/ íápi/ drzemie/ na brzuch fobyé pluíe. RejWiz 117v.

»mało (a. mniej) dbać, stać (a. przestawać), trwać« = *parvi aestimare a. dicere Mącz; parum sollicitum esse Modrz [szyk zmienny] (82 : 3 : 1): O lwią przyiaźń ítali málo. BierEz M4, I2v, I4, O3, O3v; MiechGlab *5v; LibLeg 10/152; RejRozpr A4v, Bv, B2, B2v, D3; RejJóz K4v [2 r.]; RejKup b8, c2, D, t2, x7v, ee3v; Diar 35; GliczKsiąż P7; LubPs N5 marg; RejWiz 11, 20v, 79v, 134, 136, 160v, Cc3; RejFig Cc4v; RejZwierz 86v; A ták íi zhárdzyeli że thwego rofkazánia málo dbáią. BielKron 392v; Mącz 282b; Prot Ev; RejAp AA4, 2, 10v, 14, 118; RejPos 30v [2 r.], 37v, 40, 49 [2 r.], 58, 130, 316; HistLan A3v; RejZwierc 43, 44, 45v, 88 marg, 122 (8); WujJud 16, 142; WujJudConf 141v; ktorzy [oracze gnuśni] z wielką pilnością fzczeńią drzewá rozmáite/ á potym o nie málo dbáią RejPosWstaw [41²]v; BudNT przedm d2; CzechRozm 238; Ale íławę á cnotę máią w pilney pieczy/ A o te málo trwáią tu doczeńne rzeczy PaprPan H3; KarnNap A2v [2 r.]; ModrzBaz 42v; KochPs 77; StryjKron 652; NiemObr 91; KochMRot B4; WerGość 242; KochPieś 14; BielRozm 4, 7; GórnRozm C3; PaprUp C3v; Bo íye ná zad ogłádał: ná to/ co íye dźiáło Przed nogámi/ nie patrząc/ álbo dbáiąc málo. KochProp 9, 14; GórnTroas 73; GrabowSet D4v; OrzJan 130; LatHar 76; KmitaSpit C4; KlonWor 58.*

»mało (a. mniej) (po)trzeba, potrzebować« (50 : 11): *GlabGad I5v; RejPs 75, 130; RejRozpr F3v, I4; RejKup i6v, k3v [2 r.], m4v, o5v, x3v, aa2; GroicPorz B4v; RejWiz 50v, 173; RejZwierz 2, 35, 39v; BielKron 31v, 244; RejAp 15v, 71v, 108, 132v, 136v (17); GórnDworz E5, G3, Bb7v,*

Mm5; *RejPos* 34, 132v, 150, 190v, 243, 271v, 322; W piśmie świętym mało mędrówać potrzebá. *RejZwierc* B3, 13v, 25v, 176, 182, 195v (9); A co sie dotycze Birzmowania y ostatecznego mázania/ to widzimy być ludzki łzczery wymyśl/ ktorich Kościoł Boży mało potrzebuie *WujJudConf* 159; Bo oni S. Apoftołowie y towarzysze Piotrowi/ máiąc one pirwiańki Duchá S. mniey páłterftwá Piotrá S. potrzebowáli/ iako nawyższy Kościoła Bożego po wśytkim świecie budownicy/ ktorzy zablądzić niwczym nie mogli. *SkarJedn* 80; *Oczko* 20v; *VotSzl* C3.

»mało się (przy)godzić« (6): W ktorych tedy [dowcipu ostrość] ołowna á tępa iest mało fię ku vczeniom godzi *KwiatKsiąż* Lv; *GórnDworz* T8v; *RejZwierc* B2, [28³], 143; *Strum* A3.

»mało ustępować, uść« (1 : 1): *BielKron* 168; Bo Strunami fwemi/ Y vczonym fpiewaniem tak fię popifuie/ Ze też przelżemu Wieku mało vtępuie. *Prot* E.

»mało być żyw« = *omal nie umrzeć* (1): Biłkup od stráchu mało był żyw *BielKron* 362.

Wyrażenie: »mało rozny« [szyk 18 : 2] (20): *FalZioł* I 79d; *MurzOrt* Bv; MAło iest rozny then tho Pfalm od tego czo przed nim iesth położon *LubPs* T; *RejZwierz* 133; *GórnDworz* Y2, Kk; *RejPos* 225v, 266; *RejZwierc* 104v *margin*, 156v, 218, Bbb2; *WujJud* 226v; *WierKróc* B; *KochOdpr* Bv; błogosławiony taki żywot/ w ktorym y tu ná ziemi tak żyją: iż mało co są od Aniołow rozni *SkarŻyw* 13, 13 *margin*; *StrykKron* A; *GrabowSet* F3; *KlonWor* 69.

Szeregi: »z daleka a mało« (1): A limine salutare, Przed wroty czołem vderzić/ To yest/ Z dáleká á máło sie czego dotknąć. *Mącz* 193d.

»(abo) mało, (a(l)bo, a) (prosto, prawie) nic« = *parum aut nihil* *JanStat* [szyk 28 : 10] (38): *FalZioł* I 84a; *BielŻyw* 169 [2 r.]; *RejPs* 137v; *KromRozm* I F; *GliczKsiąż* N8v; Ale Rzeczpołpolita mało álbo nic ogláda sye ná rod/ albo ná zacność czyię *OrzRozm* P2v; *RejAp* 165; *GórnDworz* F3, I8v, Kv, T8v, Aa5, Dd4v, Kk2v; *RejPos* 159, 170v, 184v, 207, 239v, 316; *HistLan* C2; *KuczbKat* 395; *RejZwierc* 128v, 274; *WujJud* 134v; *Strum* A3; *CzechRozm* 73, 215; Bo co wśytkim poruczono/ o to połpolicie wśyfcy ábo nic/ ábo mało bárzo dbáią. *GórnRozm* C3, D4; *ActReg* 182; *OrzJan* 132; Iáko ci ludzie fklonni y gotowi byli ná wśytkie połługi y rofkazanie Cefárfkie: ále o połłudze y oddaniu powinności Bogu mało ábo nic nie myślili. *WujNT* 170, 216; *WysKaz* 5; *SarnStat* 178, 922.

δ. W zdaniu złożonym z pierwszym członem zaprzeczonym (formalnie lub treściowo) *comp* i *sup* w drugim członie podkreśla zaprzeczenie w odniesieniu do innej sytuacji: tym bardziej nie, zupełnie nie, a cóż dopiero; *multo minus* *PolAnt*, *Modrz*, *JanStat*; *quanto minus* *PolAnt*, *Modrz*; *nedum* *Mącz* [w tym: (jakoż) daleko mniej (24), tym(że) mniej (5), jeszcze mniej (7), tym jeszcze mniej (2), jeszcze daleko mniej (1)] (42) : *KromRozm* III K; *RejZwierz* 8v; Oto pokąd oná ielzcie była całą/ ninacz fię nie godziłá/ iákoż tedy dáleko mniey [*quantum magis*] fię godzi/ gdy iest ogniem náruřzona y řpaloná? *BibRadz* Ez 15/5; *Cum hoc non possum illud minus possum*, Gdy tego nie mogę vczinić/ daleko mniey ono vczinię. *Mącz* 71c, 244c; My o Páná mało dbamy/ á Pan też o nas ielzcie mniey *RejAp* 10v; *RejPos* 159v; *BialKat* 218v; *WujJudConf* 37v, 60v, 192; *BudBib* 2.Par 6/18; *BudNT* przedm c6v; *CzechRozm* 151v; áby żaden nieśmiał řędziemu zálećac rzeczy ktoreykolwiek řtrony/ y sam Krol ná ostatek. y owłzem ten namniey [*minime omnium*] *ModrzBaz* 88v, 28v, 48v, 51v, 96; *SkarJedn* 393; *SkarŻyw* 36, 211; *CzechEp* *4v, 155; Poyřzrawłzy tedy pilnie w całą náukę páná Chriřtułowę/ nie naydziemy tego/ áby Piotrowi regiment iáki naywyřłzy/ nád innymi Apoftoły/ á tym mniey nád

wfzytkim zborem zlecił. *NiemObr* 31, 55; człowiek fropi/ [...] w ktorzym nigdyfmy nie obaczyli znaku iákiego przyftoyney ludzkości/ á tym iefzcze mnief/ żeby w nim znác było znak iákiefy łálki Duchá świętego. *ReszPrz* 63; *ZawJeft* 32; *GostGospPon* 169; *LatHar* 246; *WujNT* 175, 332, 517; *WysKaz* 4, 42; *JanNKar* A4; *SarnStat* 15, 263, 314, 600 *marg*; *PowodPr* 81; *Turecka [wiara]* y plá chromego nie vzdrowiła: heretycka iefzcze mnief: o Zydowfkiey áni pytác. *SkarKaz* 277a.

ε. »namnief« = *jak najmniej* (2) : á fnu łatwie fyje wftrzeże/ iefli namniéf potráwámi fyje obciáży: pewnie wiedząc/ że pokarm ieft/ ktorzym człowiek mózg odwilża/ á fpániefu piérwfzá przyczynę dawa *Oczko* 18v; *ReszPrz* 46.

ζ. »namnief« = *choć trochę; quicquam, tantulum (tantillum) Mącz* (86) : *RejPs* 91, 95, 185v; *RejJóz* E5, E6, Fv, F5v, M; Bo bog zadnego niezywy Kto mu fię na mnief przeczywy. *RejKup* e8v, ee2v; *KromRozm II* b3; KJM nie chce, aby się namnief odmieniać miało co w kościelech *Diar* 56, 57; *LubPs* C2v, K2, T5v *marg*; Ale wierz mi że wfzędy wfzytko tym fkázimy/ Gdzye z mierności á s cnoty namnief wykroczy. *RejWiz* 74, 38, 160, 181, 183v, 184; *Mącz* 340d, 440d [2 r.]; *RejAp* 30v, 106, 176; Siła tákich ieft/ kthore wolałyby gárło dác/ niż namnief náfzczyrbic poczciwości *GórnDworz* Aa3, Dv, D5v, E7v, Aa5v, Ii4v, L15v; *RejPos* A5 [2 r.], A5v, 40v, 57, 64v (24); *RejZwierc* 189v; *WujJudConf* 8v; *CzechRozm* 191v; *KochOdpr* B3; *CzechEp* 136; *NiemObr* 11, 69, 180; *KochPieś* 47; *GórnRozm* C2; *KochWr* 30; *ActReg* 134; *GostGosp* 18; *KochCn* B4v; *WujNT* 655; *SkarKaz* 43a.

W połączeniu z partykułami [w tym: *aby* (2), *i* (1), *jako* (1)] (5): a zatem go pobudzál ku wzywaniu pana i profzeniu miłofierdzía ie⁸⁰/ aby námniéi ferdecznemu *MurzHist* I2v; *RejWiz* 174; Boże vchoway by był miał [...] iáko naimnief nieuczciwie záchowác fie przeciwko bialeygłowie *GórnDworz* H7v; *MycPrz* II C4v. Cf »by namnief«.

W połączeniu z prefiksálnym czasownikiem intensywnym (1): Ale gdy namniéf podwefele łobie/ Siła mam w głowie pánów równych tobie. *KochFr* 31.

W charakterystycznych połączeniach: *namnief dolec, doświadczyć, naruszyć (obruszyć, wzruszyć)* (5), *naszczyrbic (uszczerbic, naszczerbiony)* (3), *niepewny, nieuczciwie, odeść, odmienić (się)* (3), *odstępic (odstępować, przestępic, występic, wstępic, zstępic)* (28), *osłabiec, pocieszyć, podnieść się, podweselic, pozwolec, (s)przeciwić się* (4), *przekazic (skazic)* (2), *przewinić* (3), *przyczynić się, ściagnąć się, uchylic (odchylic) się* (3), *unieść się, upuscic, (z)wętpic* (3), *wykroczyć (odkroczyć)* (6), *zblądzić, złotrzyć się, zmylic, znać się, zwątlony*.

Polączenia: »by namnief« (1): niechciał ná to przyftác/ Żeby od Heliafzá/ by namnief miał odftác. *HistHel* D3.

»namnief co« [szyk 3 : 2] (5): áno fie nikt nieobrał áby mię był namnief co miał poćieflyć. *RejPs* 101; *GórnDworz* S7; *RejZwierc* 188; *WerGość* 248; *GórnRozm* A4v.

a. Określa stopień nasilenia zjawisk fizycznych oraz stanów i cech nawiązujących do wielkości mierzalnych (304) : *BierEz* G4v, P3; Cwikła tak czarna iako y była oboya mało thuczy człeka *FalZioł* I 20a; rofcie przy gorach gdzie flońce mało dochodzi. *FalZioł* I 109c; Potym thę wodkę zagrzawfy mało izby letnio było [...] wpufzczay w członek *FalZioł* V 91v, I 65b, 102a, 105b, 111c, III 17a, V 108; Czemu wino podftale mocniefze bywa wfzakoż mnief trwałe. *GlabGad* H, I3v; *MiechGlab* *3v; *RejJóz* A3v; *RejFig* Cc4v; *RejZwierc* 68v, 142v; *BibRadz* II 32b *marg*; z iedney ftrony fie okopáli/ z

drugiey gorá przykra/ z drugiey Dunay málo zákrzywiony *BielKron* 312; *Mącz* 190a, 201c; niertzebá fye bać kiedy nie mocny ná bok ktorykolwiek leży/ málo fkurczywłzy nogi *SienLek* 21; położywłzy pálce/ ták iáko pierwey przyćiśni żyłę málo/ á potym opuśc *SienLek* 24v, 99v; *RejAp* 157; *HistRzym* 7v; Iż nie fráfuy fie nic ieflić Pan s czym málo omieszka *RejPos* 46v, 62v; *HistLan* Ev; *ModrzBaz* 72v; *SkarŻyw* 338 marg, 589; *GostGosp* 96; *GrabowSet* S.

W połączeniu z comp przysłówków i przymiotników; niekiedy określa stopień zaokrąglenia w górę lub w dół [w tym: z przysłówkiem (207), z przymiotnikiem (9); w pozycji przed wyrazem określanym (205), po wyrazie określanym (11)] (216): OpecŻyw 10; FalZioł I 156b, II 3a, III 42c, IV 13b, 22b (15); LibMal 1550/156; Ia przed księżycem abo mało dáwniei/ przyftępowalem MurzHist P4; MurzOrt B2; KromRozm II 1v; KromRozm III E2, F4v, M8v, N, Nv, N6v; LubPs Y4; o ktorych niżej małz málo fzerzey piáno. GroicPorz k2; A málo niżej mowi. KrowObr C3v, 6v, 10, 13, 51v, 71v (33); RejWiz 25v, 107, 108v, 137; BibRadz *5v; BielKron 68, 68v, 87v, 114, 166v (15); KwiatKsiąż A3v, B3v, Nv, N4; Ortygometra, Przepiórczy król/ yeft ptak málo więtfzy niż poſpolite przepiorki Mącz 270c, 17c, 29b, 158a, 285a, 296a (12); SarnUzn D3v, E3v, G4v; SienLek 105v; Tám záfię málo dáley cztác przypátrzy fie oney żadnym rozumem nie ogárnionej Táiemnicy Troyce fwiętey. RejAp BBv, 4v, 7v, 25v, 30v, 49v [2 r.] (33); iż oná [sława] nie trwa dáley/ iedno do iednego/ ábo do dwu człowieczych żywotow/ iż pámięć ludzka málo dálfzy kres wynieść może GórnDworz G5, Q2v; RejPos 3, 6, 11, 14, 20v (23); RejPosWiecz² 93; KwiatOpis Dv; KuczbKat 90; RejZwierc 43v, 53v, 58, 89, 89v (16); Iefli iezdny lud małz przeciwko piefzemu/ ftáwiay ij w polu rownym/ możeli byc w mieyfcu málo wyłfzym BielSpr 15v, 30v; BudBib b3, I 212b marg; Ten Złobek ma być głęboki y fzeroki ná dwa pálcá málo więcéy. Strum C3, D2, P2; BudNT przedm cv, Kk5v; o ktoremem málo wyłfzey [proxime] mowił ModrzBaz 142v, 51, 81v; ModrzBazBud ¶5, ¶6; StryjKron 421; CzechEp 61; KochPhaen 13; ReszPrz 18; KochProp 8; W glinę poſzyway gárdliná álbo trzcina; á nie małzli trzciny/ tárganá fłomą kitek náwiązawłzy/ to málo krocey trwa niż gárdliná GostGosp 96; GórnTroas 71; GrabowSet A2; OrzJan 85, 126; LatHar 192, 320, 525, 671; WujNT 170 marg, 200; SarnStat 179, 235, 236, 283, 428 (8).

W połączeniu z prefiksalnymi czasownikami intensywnymi (2): A gdy málo podroście wnet woyt nád nim ftoi RejWiz 88; RejPos 320v.

W przekładach łacińskich dem. (2): Pluscula suppellectile opus est, Ieft potrzebá málo więcey naczinia. Mącz 307b, 307b.

W przeciwstawieniach: »wielce (więcej) ... mało (mniej)« (3): GroicPorz mm3; On lepak niewolnik ktory wiedząc wolá páná fwego/ á nie nágotował/ áni vczyñił kwoli iemu/ będzie bit wielce. Lecz ktory niewiedząc vczyñił godnego (co) kaźni/ będzie bit málo [caedetur paucis]. BudNT Luc 12/48; WujNT Luc 12/48.

W charakterystycznych połączeniach: bit mało, ciepły (2), dochodzić, (po-, s)karać (karan) (11), milczący, nakrzywiony (zakrzywiony) (2), ochynąć się, odwlec się, omieszkać, osiadły, osolony, podnieść się, przedłużać się, przycisnąć, (pod)rość (3), skurczyć, słyszany, śmiać się, (uśmiechnąć się) (2), świecić się (2), toczyć, trwały, tuczyć (2), upstrzony, westchnąć, wilki, wysuszający, wześć, zachodzić, zaćmić się, zagrzać, zastarać się, zedrgnąć się, zsiadły; mało (co(s)) dalej (20), dalszy, dawniej, dłużej, krocej,

młodszy, mniej (12), mniejszy (2), niżej (82), pierwszej, pośledniejszy, później, szerzej, więcej (28), większy (2), wy(sz)szej (63), wyszszy (2); barzo mało (3); trochę mniej.

Połączenia: »mało (...) co« = paulo Modrz (33): FalZioł V 108v, 110v; który [majestat cesarski] trwał od Kárłá wielkiego aż do czáfu Othoná pirwzego przez fto lat/ mało co więcej. BielKron 174; KwiatKsiąż A3v, B3v, Nv, N4; SarnUzn D3v, E3v, G4v; Tákże brát/ fłucháiąc częłto fioftr fpowiedzi/ zápowietrzył ich pięć/ A máło ich też co więcej w onym kłafztorze było. GórnDworz Q2v, S4v; KwiatOpis Dv; BudNT przedm cv; Alexander też Cefarz widząc że mało co wyżych czáfow przed nim [superioribus ante se temporibus] wiele ludzi dla ledá podeźrzenia/ iákoby przeciw máieftatowi wyftępne karano/ wolnieyfe práwo ná ten wyftępek vczynił ModrzBaz 81v, 51; profzę cię biy mię wdrugą ftronę/ boć iufz máło co ná lewe vcho doftlyfzę. SkarŻyw 570; StryjKron 421; CzechEp 61; GórnTroas 71; OrzJan 85, 126; LatHar 192, 525, 671; Quádránt ważył máło co więcej, niżli dwa náłze drobne piéniążki WujNT 170 marg, 200; SarnStat 179, 235, 283, 448, 642, 1296.

»mało coś« (1): W onym też przez trzy godziny/ y máło coś więcej/ wifzeniu ná krzyżu żywo/ zbáwiciel náłz/ bądź siedm/ bądź [...] ósm fłow wymowić [...] raczył. LatHar 320.

»mało kęs« (2): Acz fie [miesiąc] máło kęs zácmi/ prze fłufzne przyczyny/ Ale przedfię po chwili znowu iáko iny. RejWiz 115v; RejPos 138v.

»nieco mało« (1): á tha małc nieczo máło káfa FalZioł V 107.

»nie mniej« = tak samo; także, również; nihilominus HistAl; non minus JanStat (6); ListRzeż w. 42; Tákíeć íeft vfłówanie mądrofci/ ktorej fie pochodnia zápalona przzirownawa/ od ktorej gdy wiele pochodni biorą ogień/ nie mniej oná fwieci/ ktora ínfe rofwieca. HistAl I4v; SkarJedn 5; SkarŻyw 92; SarnStat 398, 714.

Fraza: »mało (było) znać, widać« = jest nieznaczne, niewidoczne (3 : 1): Nozdrze ciafne á grube tak iż mało dziurek znać, vkazuią człowieka głupiego GlabGad O, G5v; RejWiz 185v; RejPos 218.

Zwroty: »mało (do)słyszeć« = źle, słabo słyszeć, nie dosłyszeć (2): iż pan Krákowfki bárzo máło czo fłyłzy/ á dla thego muśifz práwi dobrze wołác/ chcefzli áby cie zrozumiał. GórnDworz S4v; SkarŻyw 570.

»mało widzieć« = źle, słabo widzieć, nie dowidzieć (2): RejFig Ee2; Talpa caecior, Mníey widzi niż kret. Mącz 439a.

Szeregi: »mniej albo barziej« (1): Magis mutus quam piscis, Mníey álbo bárziej milczący niżli rybá. Mącz 301a.

»mało abo nic« (1): Więc iż ná thákowe rzeczenie rozumie człowiek że dawno przed tym myflono/ máło ábo nic ímiać mu fie może. GórnDworz Q.

»mało albo więcej« (1): á tak y krew grubfzą czyni y też zfiadłą, mníey albo więcej według roznołci ich przyrodzenia. GlabGad E5v.

α. »namniej« = choć trochę; tantullum Mącz (26) : RejKup r3v; íełli ná cię namníey plunę [si impetum spume in faciem tuam eiicio] vmrzełz HistAl B2; LubPs K3v; RejWiz 31, 86v; RejZwierz 112v; BielKron 451; Mącz 456c; RejAp 196v; RejPos A2, 256v; RejZwierz 69; ktora [wiara] íeft iáko dzwon; ktorego fkoró fie namníey nárułzy/ niepożyteczny fie sítawa. WujJud 12, 61; Strum B2v; ModrzBaz 104; By fye namníey podemną nogá záchwiałá/ Twoiá mię łáłká/ pánie/ wnet zádźierzáłá KochPs

142, 56; co możemy baczyć/ z budowania tego ziemskiego/ ktore/ kiedy namniej flaby fundament ma/ nigdy wárowne być nie może. *NiemObr* 33; *KochFr* 80; *KochPieś* 13 [2 r.]; *RybGęśli* D.

W charakterystycznych połączeniach: namniej dosiąc, dotknąć (się) (2), drasnąc, plunąc, podobien, potrzeć się, przyczynić, przypaść, przypiec się, przypodobnić, ranić, (na)ruszyć (się) (5), skłonić, słaby, szwankować, uczuć, upuścić, wzjeżyć się, zająknąć się.

Połączenia: »by namniej« (2): Iż lkoro [*proch*] gdzye do ikry by namniej przypádnie/ Vźrzyfz/ álic płomieniem zápali fie fnádnie. *RejWiz* 151v, 56v.

»namniej co« (1): Ale gdy o potrzebie namniej co vczuią/ Wierz mi prętko w gromádę názy fie fzykuią. *PaprPan* E4v.

β. *O stopniu znajomości języka obcego (2):* Graeculus dimin. Greczek który málo po grecku vmié. *Mącz* 148a.

Szereg: »barzo málo abo nic« (1): Tám pothym będąc poczał go pan w lifty polskie wpráwować/ bo lácińskiego ięzyká bárzo málo ábo nic nie vmiął *RejZwierc* 274v.

B. *Nisko, źle (74):* iż gi [*człowieka*] ták bárzo vwielbił/ iż málucżko mnief od Anyoła poftánowił doftthoiéńtwo iego. *RejAp* 102.

W przeciwstawieniu: »mniej ... więcej« (1): *WujNT* 47 cf *Szereg*.

Połączenia: »mniej niż nic« (1): Wfzytcy narodowie iáko nic przed nim/ mnief niż nic y (niż) tńczą (rzecz) [*pro nihilo et inani*] poczytaią fię przed nim. *BudBib Is* 40/17.

»nie mniej« = *tak samo* (2): *BielKron* [332²]v; nie mnief fobie wázyli vbogiego y flugę/ iáko y bogátego/ kfiążę y fzláchcicá *WujNT* 789.

Fraza: »za málo [u kogo] jest, [komu] stoi, [komu] zda się« [szyk zmienny] (1 : 1 : 1): Iż iey żywot ftał zá málo/ Bo fie iey śmierci równáło. *BierEz* H4; *RejZwierc* 147; Izali za málo v ciebie [*parum a te*] (fá) počiefzánia Boſkie *BudBib Iob* 15/11.

Zwroty: »mniej (a. tak málo) dzierżeć, trzymać« (2 : 2): Ifcye mnyey o nyey będą dźyerzał/ niżlim do tąd dźyerzał. *KromRozm I Dv*; *StryjKron* 632; *SkarKaz* 159b, 579b.

»mniej rozumieć« (3): *BielKron* [332²]v; w powieści niechay ten będzie fkromny/ pokazuiąc to/ iákoby mnief rozumiał o fobie/ niż rozumie *GórnDworz* D8v; *WujNT* 47.

»mniej wáżyć, wáżący« = *mieć, mający niższe znaczenie (1 : 1):* Secundarius, Wtóry/ wtórego rzádu mnief wáżący *Mącz* 378b; *KochPs* 136.

»za málo (sobie) wáżyć, dbać, mieć; mniej wáżyć« = *nisko (niżej) cenić; posthabere Mącz, Calep; parvi pendere Vulg; derogare honori, floccifacere, parvi ducere, postferre Mącz; minoris aestimare Modrz (10 : 1 : 1; 9): BierEz H2v; ForCnR B; GliczKsiąż I3, O6v; Leop 2.Par 36/16; RejZwierz 27v; nie był wdzyęczen dárú Boſkiego/ zá málo gi fobie wáżył BielKron 14, 40, 251; Nihil vita antiquius existimare, omnia libertate posteriora ducere, Wfziftko mnief wáżic niżli wolność Mącz 314d, 95d, 131a, 315a [2 r.], 358a; GórnDworz Aa4; ModrzBaz 56v; częgo tymi árgumenty [...] dowodzić chce: iż przyrodzonego fynołtwá/ náture/ iftności/ y przedwieczności Boſkiej/ przyznawác mu niehcemy: zá málo to máiąć/ y owfzem w śmiech to obráciąc/ co my o Pánu á zbáwicielu náfzym wznawamy *NiemObr* 92; *ActReg* 71; *Calep* 826a; *WujNT* 789.*

Szereg: »mniej i niżej« (1): A ták y nawiętŹy Doktorowie (ktorzy im byli vczetŹy/ tym mniej y niżej o łobie rozumieli/ y tym więcey fię rozłádkowi košćiołá powŹezchnego poddawáli) łá ci málutcy o ktorých Pan mowi. *WujNT* 47.

α. *W funkcji osłabionego przeczenia: minimalnie, nie bardzo, prawie nie* [w tym: comp (7), sup (1)] (39) :

W przeciwstawieniu: »namniej ... nawiętŹy« (1): A ták namniej o łobie rozumieć/ ták wiele waży/ iáko nawiętŹsze rzeczy czynić. *SkarKaz* 352a.

Zwroty: »mało (a. mniej) dzierzeć, trzymać« = *derogare, detrahere* *Mącz* [szyk zmienny] (5 : 2): *RejWiz* 67v; *BielKron* 112; *Mącz* 358a, 461d; Bo żeby co po śmierci gdzie indziej być miało/ Widziałem że Rzymiánie o tym dżierzą máło. *Prot* Bv; ále o łobie máło trzymáiąc/ z pokorą Pána Bogá zá wŹyŹtek lud vŹtáwicznje profzą. *WujJud* 145v; *SarnStat* 715.

»mało (a. mniej, a. najmniej) rozumieć, sądzić« (5 : 1): *RejPs* 95v, 110; *RejZwierz* 88v; *Arriani* záfię iuŹ iákoby w przeki SábelliuŹzowi máło o trzech rozumieli *SarnUzn* B2v; *SkarKaz* 352a; *CiekPotr* 65.

»mało ważyć« = *nie mieć wartości* (11): *MetrKor* 31/620v, 621; *BierRozm* 9; *RejWiz* 43; Máło ważá Státutá/ máło rołkazánie [nec ... valent]/ Przełožonego życie zá to wŹyŹtko łtánie. *ModrzBaz* 23; *SkarŹyw* 491; *StryjKron* 295; *KochDz* 109; *GrabowSet* F3v; *WysKaz* 17.

»mało (a. mniej) ważyć (a. poważyć)« = *nie szanować, lekceważyć* (15): *BierEz* F3; *BielŹyw* 134; *Srodze* ty káŹdego zelŹyŹ yezdneho y pyeŹzego/ Ktory łoby máło waży Máyełtatu twoyego *LubPs* R4v; *RejWiz* 102 marg, Dd3; *BielKron* 123v, 126, 251, 460; *RejZwierc* 22; *BielSjem* 3; *ActReg* 109; máło łobie ważąc *ConŹtituciię* przerzeczoné [statutorumque praedictorum vilipendium *JanStat* 244] *SarnStat* 897; *SkarKaz* 416a; *CiekPotr* 90.

Szereg: »mało albo nic« (2): Xąza mila, aczkolwyek tha Electia wałchich M. yako y ynŹzych kołcziolow, kthemv przifla, yłch malo albo nycz nyewalzy *MetrKor* 31/620v, 31/621.

II. *W konstrukcjach i uŹyciach zleksykalizowanych (1180) :*

1. *W szeregach antonimicznych występujących w funkcji zaimka nieokreślonego (4) :*

A. *W funkcji upowszechniającej (3) :*

Szeregi:»i wiele, i mało« = *wszystko, cokolwiek* (1): przez ktore [słowo] fię złtáło/ WŹyŹtko cokolwiek świat ma y wiele y máło. *KołakSzczęł* B2.

»więcej ani (abo) mniej« = *nic, cokolwiek* [w tym: w połączeniu z „nic” (1)] (2): Nie moŹem więcey áni mniej niczego przydáć tym rzeczám ktore Bog vczynił *BielKron* 79v; *RejPosRozpr* b4.

B. *W funkcji wyodrębniającej (1) :*

Szereg:»abo więcej, abo najmniej« = *coś, cokolwiek* (1): tedy ia rołkazánia Pána Bogá mego przełtápić nie mogę/ ábych miał co ábo więcey ábo najmniej [parvum vel magnum] czynić. *BibRadz Num* 22/18.

2. *W konstrukcjach utartych (głównie z przyimkiem) w funkcji zaimka przeczącego: nic (188) :*

A. *Nieważne, obojętne, nie obchodzi, nie dotyczy; nie pomoŹe; nie szkodzi (83) :*

mało (a. mniej) do czego (8): Ale tym ktorzy záprzawŹy fie łámych łiebie/ żywią w poboŹnošci y w Źwiátobliwošci/ [...] tym máło do zwierzchnošci: bo teŹ nie dla nich iełt połtánowioná *CzechRozm* 249.

~ W przeciwstawieniu: »mało ... dosyć« (1): Czo w ięzyku Greckim TRIAS rozumie lie máło nam do tego/ dofyć iestł gdy my w tym śmyśle y wyrozumieniu tego łłowá vżywamy *SarnUzn* B3.

Fraza: »mało, mniej do tego« = *ea res modice tangit Mącz* [szyk zmienny] (5 : 1): Athak yefly tho doflo krolya Iana, yakofł podobno doflo, kyedy mnye doflo, czo my do thego mnyey. *LibLeg* 7/98v; *RejJóz* G4v; *Mącz* 228b; *SarnUzn* B3; *RejZwierc* 165, 232.

Szereg: »mało abo nic« (1): Też mnie mało abo nicz/ do tyzh [!] wałzyzh [!] chwifłow *RejJóz* D7v. ~ *mało na czym* (31):

~ *mało komu* (7): ná drugich [gwiazdach] nam máło: Bo té nie tak łzkodliwé *KochPhaen* 13. *Cf Fraza*.

W przeciwstawieniach: »mało ... dosyć, wszystko« (2): *KromRozm III* I5; y máło ná tym iestł iáko fię kto vrodził: ná tym wśzytko/ iáko kto żył. *SkarŻyw* 290.

Fraza: »mało (jest a. było) na tym« [w tym: komu (6)] = *parvi refert Mącz, Cn; paroulum refert, pluma haud interest Cn* [szyk zmienny] (30): Przy czym yefli chował ten łpořob á obrząd/ o korymeh teraz powyedał/ czyli nye/ máło ná thym: Dofyć iz nam ij ápořtołowye zořtáwili *KromRozm III* I5; *RejZwierc* 24, 46v, 83, 100; *Mącz* 282b, 340a; *GórnDworz* N2v; *GrzepGeom* L2; *RejPos* 213v, 288v, Ooo4v; *RejZwierc* 136v, 149, 163v, 198v; *WujJud* 129v, 235; *WujJudConf* 129v; Ná tym máło iz tak mowią vczonymi będąc/ gdyż przedię bárzo źle y głupie mowią. *CzechRozm* 150; *SkarŻyw* 290; *CzechEp* 324; *KochFr* 6; *KochSz* A4v; *ReszList* 191; Biyćie łye póki chcećie/ mnie tám ná tym máło. *KochPieř* 21; *PudłFr* 40; *LatHar* 254; *WujNT przedm* 23; *GosłCast* 13. ~

mało po kim, po czym (34): *RejRozm* 400; *RejKup* dd5; *BielKom* F6v; Iz gdy kto łwiátem władał po rozumie máło. *RejWiz* 9v; Praesens promoteo parum, Máło tu pomnie/ nie pomagám nic bytnoćią łwá. *Mącz* 234c; *RejZwierc* 146; Wízák máło po vrodzye kiedy nie máłz cnoty *PaprPan* Z4; *StryjKron* 637; *GrabowSet* D3.

~ *mało komu* (16): *RejRozpr* I4v, K; Bo my malo iuz pozłoczcie Gdim tak zořtal wtym kłopoczcie. *RejKup* f8v, ee4; *RejWiz* 61v; *RejZwierc* 67; *RejPos* 230v; *HistLan ktv*, E2v; Bo iáko choremu máło po wymownym lekarzu/ iedno žeby do zdrowia co narychley dopomogł *RejZwierc* 84v, 85, 112, 112v, [272]; *CzechRozm* **2; *Oczko* [42].

mało u kogo (1): Ale iáki iestł ábo co łpráwuie/ niepořćignione żadnym rozumem łády á moźnoći iego/ to v mnie po tákowych rozumiech máło. *RejZwierc* 195v.

W charakterystycznych połączeniach: *mało po biegłości řwiata tego, Bogu* (2), *cieplicach, drugich artykułach, imionach, męce, mnie (nas)* (2), *rozumie* (3), *twej mowie, (cudzym) swarze* (2), *urodzie, wymownym lekarzu, wymownych słowiech, ziołach, złocie, zuchwałym sztychu*.

Fraza: »po tym (było) mało« [szyk zmienny] (7): *BielKom* A; *LubPs* gg; Acz bych miał wypifáć łtroie pocztow ich/ łnadź tu máło pothym/ owa był iáko lie ktho mogł naochędoźniew á okazáley przypráwić/ według łwoich obyczáiow. *BielKron* 414; *RejPos* 297; *RejZwierc* 28, 232v; *BielSpr* 31v.

Szereg: »nic, mało« (1): Aliřćiby nic po łłowie Boźym: áliřćiby y po Bogu máło: gdybyřmy to czynić mogli/ coby iedno chćiáło ćiáło. *CzechRozm* 242v. ~

cum inf = to niepotrzebne, zbędne (3): przeto oniey pifáć mało iestł. *FalZioł* IV 40a, IV 43a; Boć lie targować tu máło *RejKup* bb5.

a. W pytaniu retorycznym z domyslną odpowiedzią przeciwstawną: nie dość? [na czym] (7) :

mało komu (2): *RejKup* f7; Miałofz wam ná tym że was oddzielił Bog IfraelŃki od inego ludu fwego y przyłączył kłobie *Leop Num* 16/9.

Fraza: »mało (było) na tym; mało mieć na tym« = *parum est Vulg* (3; 4): A zas nathym mało było Czo twé boftwo vćiniło Iż fye tak barzo zniżiło Sćłowiekiem fye sjednaciło *RejKup* o3, f7; A iefli iefztze mało małz ná tym/ y chcefz przedfię Papieżá zwać Wikáryim KryfthuŃowym? *KrowObr* 11, 14v, 30; *Leop Num* 16/9; *KochFrag* 45.

B. Za mało, nie dość, nie wystarczy [w tym: z elipsą podrzędnej części konstrukcji (7)] (103) :

mało na kim, na czym (73): A mało małz ná fwięтым Páwle/ poŃluchayże fámeo Piotrá fwiętego. *KrowObr* 14v, 8, 209v, 212, 222; Ony niebożáteczká co wolno latáią/ Przedfię ná fwey fwobodzye iefzće mało máią. *RejWiz* 103v; *GórnDworz* li3; *BiałKat* 321; *WerKaz* 295; *PowodPr* 48.

~ *mało komu* [w tym: zdać się (1)] (14): *RejŁas w.* 47; *KrowObr* 8, 35, 142, 156, 218v; *BielKron* 61v; *OrzQuin* L3; Abowiem kiedy człowiek ma przyść w doŃkonáły nałog/ á cznoth vżywánie/ mało mu ná fámym przyrodzeniu/ ále mu thrzebá wodzá *GórnDworz* Ff3; *RejPos* 296v; *RejPosWiecz*³ [97]; *BudBib* b4v; O ktorego wzywániu/ ieflić iefzće mało ná Steffanomym [!] przykádzie/ ánoż małz więcey infzych *CzechRozm* 199; *KlonWor* 26.

Fraza: »mało (było a. zdało się) na tym (a. tem); mało na tym mieć« = *parum est Vulg* [szyk zmienny] (37; 24): *RejŁas w.* 47; *RejKup* h5v; A yefli mało ná tym małz/ pátrrze co fám pan Kryftus opowyedzyał. *KromRozm I* E2; *MurzNT* 81; *KromRozm III* Mv; *Diar* 39; *LubPs* hh5; ALeć iefztze náthym mało było Bifkupowi Rzymfkiemu/ iż fie [...] Papieżem názywał y piłaf aż fie też potym y Bogiem ziemfkim zwáć kazał. *KrowObr* 8, 17, 35, 83v, 142, 156, 218v, 219v; *RejWiz* 76, 99v, 104; *Leop Is* 49/6; *BielKron* 61v, 149, 265v, 408v; *OrzQuin I*, L3, P4; *RejAp* 149v; *GórnDworz* G3v; Bo máłóby ná tym/ iżbyś tylko rofpámiętawał mękę á śmierć tego Paná fwego/ w Ńercu á w rozmyŃlaniu Ńwoim/ tedy to wie y czárt iż iefť vmęczon. *RejPos* 90, 296v; *RejPosWiecz*³ [97]; *RejZwierc* 52, 127v; *BudBib* b4v; *CzechRozm* 107, 133v, 134v; Boć iście ná tem mało [*Hoc certe minime*]/ vbior człowieczy y kuchenne rzeczy z inąd przywożić/ piwnice y Ńpiżárnie napoiem y pokármem poŃtronnym nápełniáć: á co do fámej ludzkoŃci náleży/ [...] tego zániedbáć *ModrzBaz* 143, 57v; *KochPs* 15, 116; *CzechEp* 63, 165 [2 r.], 250, 305; *NiemObr* 60, 96, 113, 150; MAłó ná tym że moie fráŃzki małz piłáné/ Lecz ie chcefz/ Mikołáiu/ mieć y drukowáné *KochFr* 126; *WerGoŃc* 254; *PaprUp* C3v; *GórnTroas* 11; *PowodPr* 46, 52; *SkarKaz* 487a; *GosťCast* 36, 64; *KlonWor* 26, 77. ~ *mało po czym* (4):

~ *Fraza:* »mało po tym« = *parum est Mącz* (4): *Mącz* 282b; Boć mało po tym byś nawięcey przecedł y przeŃluchał iefliżeć to przy pámięci nie zoŃtanie *RejZwierc* 15v, 31v; Máłóć po tym że mamy dziedzicá/ Gdy nie widziem nigdy iego licá. *RybWit* Cv. ~

mało w kim, w czym (2): Ale iefli w Páwle mało małz Ńluchayże drugiego Ńwiátká. Iana S. *BiałKaz* E4; Y iákby mało było w téy hoynoŃci/ ZeŃ nam odpuŃcił grzéchów náłzych winy/ Wnet náłtępuie dar z ręku twych iny. *ZawJeft* 18.

cum inf (2): Procz tego iż czynili/ co fie komu zdało/ Ale iefzće y ná tym/ przeŃtáć było mało. *HistHel* B.

~ *mało komu* (1): ALeć papieżowi Rzymskiemu iefztze mało było vżywać thákowej pychy lámemu/ otym vftáwicznie myflił/ iákoby też swoie flugi vbogaćił *KrowObr* 34v. ~

cum N (9):

~ *mało komu* [w tym: *zdać się* (3)] (6): Żeś w niebie niebył, małoć się to zdało. *RejŁas w.* 45; *RejWiz* 9v; *Leop* 2.Reg 12/8; *RejZwierz* 23v; *PudłFr* 6; To iuż mało kobiecie poźfelne woźniki, Osmią fię chce wieść *CiekPotr* [30].

mało u kogo (1): Ale y to mało było v ciebie o Boże/ gdyż nád to mowiłeś iefzczę o domu fluzebniká twe⁸⁰ ná długi čás/ y miałeś pieczę o mnie *BibRadz* 1.Par 17/17.

mało przed oblicznością czyją (1): Ale iefzczę y tho mało fie być zdało przed oblicznością [!] twoią/ przetołz mowiłeś o domie flugi twego ná przyfłly čás *Leop* 1.Par 17/17.

mało na co (1): Ná igrzyfko to práwi przywiętszym/ á ná o płatne mało. *GórnDworz* Q7.

W przeciwstawieniach: »mało ... przywiętszym, więcej« (2): zdálic fie to mało/ przidamci iefzczę dáleko więcey *Leop* 2.Reg 12/8; *GórnDworz* Q7.

Fraza: »to mało (zda(ł)o) się a. było« = *hoc parum (visum) est Vulg, PolAnt; parva sunt ista Vulg* [szyk zmienny] (8): *RejŁas w.* 45; *RejWiz* 9v; *Leop* 2.Reg 12/8, 1.Par 17/17; iefzczęć to mało/ iż ná rowney rzeczy/ Służyć fzczeńcie/ lecz więtfze rádzęć miey ná pieczy. *RejZwierz* 23v; *BibRadz* 1.Par 17/17; *GórnDworz* Q7; *PudłFr* 6. ~

Ze zdaniem dopełnieniowym [iż (2), gdy (1)] (3): Máło iefzczę iż nań robią Mułfą wieć *RejRozpr* E2.

~ *mało komu* (2): *KrowObr* 166v; Máłoć gdy gárniec widzifz/ iż v ognia ftoi/ Lecz niewiefz pod pokrywką/ co fie tám w nim broi. *RejZwierz* A4. ~

Użycia eliptyczne (3):

~ *W przeciwstawieniu*: »dosyc ... mało« (1): A czáfem więc tę rofkołz y wiofkámi płácą/ Społu rozum y flawę y máiętność tráćą/ A by iuż ták w tym dofyc/ ále iefzczę mało/ Bo iuż zdrowiu y dułzy fpołu fie doftáło. *RejWiz* 78v.

Frazy: »[komu] mało się widzi« (1): komu fie máło widzi/ czytay sobie Ouidiufa. *GórnDworz* Ddv.

»[komu] zawždy mało« (1): Też rzecz powiádam o ówym fludze/ który tráfi ná Páná cnotliwego przyrodzónego/ od którego zna wielkié dobrodzieyftwo y láf(káw)ą twarz/ á przedsię m(u) zawždy mało *Strum* R2. ~

a. *W pytaniu retorycznym z domyslną odpowiedzią przeciwstawną* (7) :

cum N (3):

~ *mało komu* (2): *BibRadz* Ez 34/18; Czylic bol y płácź mało? *GrabowSet* H2v.

Fraza: »to (jest) mało« = *parum est PolAnt* (2): A zaż by mnie tak młodo fthraćić wftyd przyftáło Boiazń Boską y wiarę azałz to iefť mało *RejJóz* F7; *BibRadz* Ez 34/18. ~

Użycia eliptyczne (4):

~ *Fraza*: »mało [komu] się zda« [ze zdaniem dopełnieniowym] (1): iefzczę fie mało tobie zda [Nunquid parum est tibi] yżeś nas wywiodł z ziemie Egiptfkiey *Leop* Num 16/13.

Zwrot: »mało mieć« [w tym: w czym (2)] [szyk zmienny] (3): *BierEz* K4v; A mało iefztze małz? pofluchay Hieronimá. *KrowObr* 17v; Iefzczę mało małz w tym iż mi przerywałz mężá/ ále y iágody chcełz bráć fyná mego. *BielKron* 15. ~

C. Nietrudno (2) :

Frazy: »[komu] na tym mało« (1): POwiédźcie piękne pćzoły/ wízák wam ná tym mało/ Co was tu mimo vle do izby wegnáło? *KochFr* 78.

»[komu] zda się [cum inf] mało« (1): KOmu łto fráfzek zda fię przeczysć máło/ Ten síłá złégo wytrwáć może cáło. *KochFr* 39.

3. Prawie, niemal (3) : [Chrystus] máło przez trzy látá wftmnye [!] tylko zakonu łwego vczył *KromRozm II* b4v; kótrzy [...] Króleftwo Polłkié/ Dyabłowym Króleftwem máło w oczách itéz w wízách Królewłkich bełzpiecznie síedząc/ nie boiąc łye nikogo/ być mieniá. *OrzQuin* N4v.

mało od kogo (1): bo táki człówiek chocia żyw máłóć od vmárłego. *SienLek* 61.

Cf znacz. **4. »mało nie« a.**

4. Wyspecjalizowane połączenia i użycia sup (985) :

»**mało nie**« [szyk 440 : 1] (441) :

a. *Prawie, nieomal, omal nie, niewiele brakowało aby; fere HistAl, Mącz, Modrz; quasi Miech, PolAnt; parum abfuit Miech, Cn; paene Vulg, Cn; in modico, paulominus Vulg; propemodum Modrz; iuxta, minimo minus, prope Cn* (426) :

α. *Przy czasowniku i imiesłowie* (102) : *BierEz* R4v, S; *ForCnR* D3; *FalZioł* I 140b; *GlabGad* M7v; *March*² D4; thedy kamień wielki z wierzchu kołcioła Panny Marijey zpadłzy, mało głowy ksiąźcia Henrika nierozwalił *MiechGlab* 9; *RejPs* 118v; *RejRozpr* Fv, I3; *LudWieś* B3; *RejJóz* F8; Mało go dułfe niezbauił *RejRozm* 397; *KromRozm I* K4v; *LibMal* 1554/194; może tho káźdi obáczyć/ iż mu fiłzkę też iednę wnos zadano/ yáko komu podleýłfemu/ o co máło fie nye pofiekli. *GliczKsiąź* C; *RejWiz* 33, 67v, 126v, 156, 193; *OrzList* f; á żonęm poiął/ o którą gdy mnie był z Polłki wywołał/ máło ze mną połpołu nie zginął *OrzRozm* O4v; Oto ten Zyd w ktorym fie kochałz/ máło mi lekkości nie wyrządźil chcąc ciebie zdráździć *BielKron* 16v, 234, 236v, 323, 326v, 350 (17); Non procul abfui a periculo vitae, Máłom nie przifzedł o zdrowie. *Mącz* 291d, 121b; *OrzQuin* B3v; *SarnUzn* B3v; *GórnDworz* Q7, Q7v; po dwa kroć wfię vderzyli táko ciężzko że Plebeułz máło nie vmárł by fie był nienápił *HistRzym* 80; *RejPos* 150, 274v, Ooov; *RejZwierc* 46v, 47, 98, 98v, 176 (8); *Strum* M; *Paprpán* B3v, Gg2; *KochOdpr* C; iłz zá wzywánim pomocy Bożey/ ták mądrze fię wypráwił/ iłz łnadz máło y miłtrzá nieprzechodził. *SkarŻyw* 201, 142, 249, 293, 385, 391 (10); W Prufiech też Krzyżacy od Pogan Pruffow/ Zmodzi/ Kurlandow y Litwy práwie włyfcy byli poráźeni/ á máło z gruntu nie wygládzeni. *StryjKron* 340, 467 marg, 547, 597; *PudłFr* 38, 58; *Phil* O4; *KochPij* C4; *KochFrag* 19; *OrzJan* 9, 62, 136; *WujNT* 209 marg, Act 26/28, Xxxxxx; *JanNKar* Cv; *KmitaSpit* C; *GosłCast* 21; oni bluźniąc przeczyftá Pánnę/ máło iuż nie wygrána bitwę przegrali. *SkarKazSej* 685b.

W charakterystycznych połączeniach: *mało być wywrocon, czci złupić, dać* (2), *dogadać się, dusze wygnać (zbawić)* (2), *gardła dać, o gardło przyprawić* (2), *z gruntu wygladzcon (wyniszczcon, zburzon)* (3), *do gruntu wysiec, iścić się, na jedną kupę złożyć, lekkości wyrządźić, mieć za swe, namowić, w nieprzyjacielskie ręce przysć, obrocić w pustynią, odbieżeć, oplwać, otoczyć, (u)paść* (2), *pełne uszy mieć, pobieżeć, pogrążyć się, pojmać, połamać, na poły żywo pojsć, porównać, posiec się, poszczwać, potonąć, przechodzić, przynieść, przysć* (3), *przysć o zdrowie, ranić, na rękę piastować, rozdrapać, rozejść się, roztargać, rozwalić, skosztować, słuć się, stać, stracić, szyje złamać, uchwycić, uczynić, udać się od cnoty*

we złości, ukamionować, ułapić, ułowić, umrzeć, usiec, wpaść, wściekły, wwieść, wygrany, wziąć (2), wzlecieć, zabić (się) (5), zaginać, zanurzać się, zapalić, zapomnieć, zarosły, zdychać, ześć się, zgadzać (zgodzić) się (2), zganiać, zginąć (3), znaleźć się, zniszczyć, zostać, zwętpić, żywo zachwycić.

Połączenia: »mało (...) iż nie« (2): WróbŻółt 118/87; á máło/ [...] iż go nie porównał z Anyołem. RejPos 337v.

»prawie mało nie« (1): y nápełnili obiedwie łodce/ ták ifz fię prawie máło niepograżáły. SkarŻyw 596.

Fraza: »mało bych (a. bym) nie rzekł« (4): KromRozm I K3; Prawda że złota wafzy przodkowie niemieli/ A mało bych tak nie rzekł/ ze go ani chcieli. KochSat A3; CzechRozm 81; A choróby/ iż fye ták w człowieu rzadko/ á máłobym nie rzekł/ nigdy nie trafią/ áby złączóné/ á z drugieimi fpólné/ być niemiały Oczko 37v.

Zwrot: »mało nie woleć« [w tym: mało bych nie wolał (3)] (4): Bo máłobych nie wolał/ całą noc fie śwárzyć/ Niż zá rózem fprobować/ co ma Pan Bog zdárzyć. RejZwierz 73, A6, 26, 62.

β. *Przy przymiotniku (28) : FalZioł I 154a; RejWiz 4v; BielKron 330; przetoć Tátárowie/ máło nie furowe mięfo iedzą. SienLek 4; GórnDworz B7, Q4; gdyż nas máło nie więtsza połowicá ieft/ ktorzy fie ták y s Pánem fwoim y z bliźniami fwoiemi omylnie á obłudnie záchowywamy. RejPos 251; KuczbKat 100; RejZwierc 5, 25, 26, 53, 92 (9); PaprPan H3v, Cc2v; SkarŻyw 392; CzechEp 84, 196; ActReg 184; Phil K4; ktory [Psalterz Dawidów] iuz ieft máło nie gotowy WujNT przedm 27; SkarKazSej 694a.*

W charakterystycznych połączeniach: mało nie bliższy, boski, chętniejszy, dożywotny, dzielniejszy, głośny, gorszy, gotowy, lepszy, pirwszy, podlejszy, podobny (5), potrzebniejszy, przedni(ejszy) (2), surowy, szpetniejszy, więtszy (4).

Połączenie: »mało co nie« (1): o towarzysftwie miedzy rownemi/ ábo máło czo nierownemi mowić przydzie GórnDworz L5v.

Wyrażenia: »mało nie cały« (1): Bo o tym wiele ieft w Prorocech: á nád to/ y v fáme⁸⁰ Moyżefzá. 5. Moy. 30. máło nie cáła kápitu^{1a}. CzechRozm 117.

»mało nie rowny« (1): GórnDworz L5v cf Połączenie.

γ. *Przy przysłówku i wyrażeniu w funkcji przysłówka (47) : MurzNT 78v; RejZwierz 122v; wyrzyfz wfzythko máło nie ná oko RejAp BB4v, 128, 190v; RejPos 160, 202v, 214, 230, 260; RejZwierc 23, 26, 73, 90v, 94 (11); WujJud 182v, 218v; Małz ten Pfalm czytelniku máło nie do słowá w 2. Samu: 22 BudBib I 294a marg; CzechRozm A7, 51v, 155; Náwykl tego káždy z was nie w pieluchach máło PaprPan V2v; ModrzBaz 119v; Oczko 2, 17v; iákich on fobie máło nie bez licžby nácžynił CzechEp 14, 107, 215, 234, 404; KlonŻal B4; Przyniešiono kubek wielki dobrego winá/ ktory dułzkem ták máło nie ná czco wypije WerGość 246; Vczyni to máło nie więcey niżli płácic zábitego/ y siedzieć zá głowę. GórnRozm Hv; PaprUp G3v; ActReg 97; Phil P4; RybGęšli D2; W Litrze vzdrawia chromego gdzie go kámionuią máło nie do śmierci. WujNT 513.*

W charakterystycznych połączeniach: mało nie na czczo, darmo, jaśnie (2), jawnie, do końca, bez liczby (7), co maluczki czas (do tych czasow) (2), na oko ((pod) oczyma) (6), palcem (2), z płaczem, prozno, rychlej, w samym śrzodku, słusznie, trzemi słowy, ustawicznie, więcej (wiele). (8), wręcz, u wrot.

Połączenie: »mało prawie nie« (3): *RejAp* 145; gdyż mało go pálcem práwie nie vkázowały *RejPos* 10; Ale iuż podźmy do Dawidá/ práwie málo nie w lámym śródku poštánowionego. *CzechEp* 297.

δ. *Przy liczebniku lub innym określeniu ilości (20)* : Ty wśzytki rzeczy przetłukłzi warz ie w wodzie á w winie/ każdego s nich pokuarcie tak dłu⁶⁰ izbi mało niepołowicza wyrwała *FalZioł* I 99a, I 145a, 152a, III 10d; A málo nie trzeći dzyeń iáko ftrácił mowę. *RejWiz* 93v; á ielzcie było mało nie milá chodu do Efraty *BibRadz Gen* 35/16; [*Jan Boratyński*] pod Połockiem nágnawłzy bydłá tego Mołkiewłkiégo w Dźwinę/ málo nie puł Mołkwy był potopił? *OrzQuin R*; *RejAp* 78; *GrzepGeom* M2; *RejZwierc* 111 [2 r.], 234; *BiałKaz* I; nieofłabiał w wierze [...]/ máiąc iuż málo nie łto lat *SkarŻyw* 285, 572; *PaprUp* I3; *ActReg* 162; á nic fie ftárością nie obciążywłzy/ potomłtwo zacne/ z niego drugie/ y málo nie trzećie vyźrzał *GostGospSieb* +3; *WujNT* 429; *KlonKr* E3v.

ε. *Przy rzeczowniku (18)* : w niedbałóć ludzką przyźedł/ á łnadz przez obczy narod mało w nie vpadek. *FalZiołUng* V 119; *RejRozpr* B3; Deorum numero est apud illum, Waży go łobie yáko bogá/ Málo go nie zá bogá ma. *Mącz* 253b; *OrzQuin* L; *GórnDworz* L13v; *RejPos* 60v; *RejZwierc* 85, 92, [121]v, [213]; *PaprPan* K3; A záprawdę nietylko że wielkie á vftáwiczne znich pożytki idá/ ále też málo ie nie zá niewolniki abo zá bestie máią [*vixque alio quam mancipiorum aut bestiarum loco habentur*]. *ModrzBaz* 122v; *OrzJan* 37 [2 r.]; *PowodPr* 68.

Połączenie: »mało iż (a. że) ... nie« (3): *BielKron* 220; ABowiem ieden kłtalt przyiacioł ielł/ [...] ktory iuż málo że zá iedno ciáło drugiemu przyiacielowi policzon być nie może. *RejZwierc* 89, 243.

ζ. *Przy zaimku nieokreślonym upowszechniającym (157)* : z Zophim Perłkim krolem częłtokroć walczył, á mało nie zawłze był porażon *MiechGlab* 69; *LibLeg* 11/55; *RejJóz* C; *RejKup* g5, i3v, Kv; *HistAl* G2; *MurzHist* Tv; *MurzNT* 56; *KromRozm II* bv; *KromRozm III* E3, F, F2; *RejFig* Ccv; *RejZwierc* 116v; *Goski* 16v; *BielKron* 50v, 217v, 346v, 356; *OrzQuin* E2v, R2; *LeovPrzep* C2v; Y łam/ gdy czythamy Ewányeliłty/ málo nie włzędy znáyduiemy go przez przypowieści mowiácego. *RejAp* 3, 78, 129, 140v, 143; *GórnDworz* N, S2, Y5v, Aav; *RejPos* 20, 50v, 56, 104 [2 r.], 120v (15); *RejZwierc* 3, 16, [28³], 75, 129 (14); *WujJud* 11v, 195; *WujJudConf* 1v; *RejPosWstaw* 22, [41⁴], [110³]v; *BudBib* bv [2 r.], c4; *Strum* A3, N2v; *BudNT przedm* c2v, c3v, k. Kk5v; *CzechRozm* A8, 12, 51v, 104, 128 (9); *PaprPan* B3; Przyiáźni málo niewłzędzie [*pleraeque omnes*] obłudne *ModrzBaz* 12v; V nas ielł złożoná málo niezewłzelákich vrzędnikow/ ták Duchownych iáko Swietłkich. *ModrzBaz* 25; Ale v nas gdzie málo nie włzytkie [*permulti*] vrzędy Duchowne y łwietłkie dożywotne łá/ niewiem áby miáło być iákie mieylce zołtáwiono tákowym do vrzędow chćiwym *ModrzBaz* 43; Ci záś málo nie włzytkiemu łwiátu [*maximae orbis parti*] pánowáli *ModrzBaz* 105, 35v [2 r.], [38], 47v, 52, 60 (16); *Oczko* 7v, 12; *SkarŻyw* A4v, A5, 107, 496; *StryjKron* 100, 340; *CzechEp* 115, 129, 137 [2 r.], 185, 197, 298, 358; *CzechEpPORz* *4, **2v; Gdyż tych czáłow/ ludzie málo nie włzyłcy/ przywłáłzcziáią to łobie/ iż Bogá łłufłnie y przyłtoynie chwálą *NiemObr* 70, 124, 128, 129, 159, 162, 170, 175; *ReszPrz* 46, 69; *ReszHoz* 115; *GórnRozm* F; *KochWr* 39; *OrzJan* 109; *WujNT kt, przedm* 10, 20, 23, 25 [2 r.] (16); *JanNKar* Dv; *JanNKarKoch* F3; *SarnStat* 1264; *SkarKaz* 311a, 548a; *CzahTr* B4v; Dźiwna przedłię rzecz, że málo nie zewłząd iáko przyłzedł, ták w tychże łzátách co dawno, záś od nich wylzedł *GosłCast* 4; Więć też málo nie káždy zmowi łię z łłowakiem/ Z łusiá/ łzechem/ łerbinem/ Kárwatem/ łolákie^m. *KlonWor* 8.

W charakterystycznych połączeniach: *mało nie każdy (koždy) (29), wszędy (wszędzie) (11), wszyscy (wszy(s)tek, *wszen) (109), wszystko [= ciągle], wszelaki, zaw(ż)dy (zawsze) (5), zewsząd.*

η. Przy wyrazie nawiązującym porównanie (53) : *March*¹ A2; *FalZioł* I 18b, 79d, 144a, 151b; *MurzOrt* B2; *LubPs* Iv, L4v, S3, S5v; *RejWiz* 94, 143; który mało nam tegoż Polakom nieuczynił/ co był wczynił Scypio Affrykanus Rzymianom śwym *OrzRozm* O4; *RejAp* 125v, 188; *RejPos* 6, 197 [2 r.], 197v, 238, 238v, 252; thák go [człowieka] łtworzył y w niewinności/ y w dołtoieńłtwie/ y w fwiątobliwości/ y w niełmiertelności/ mało nie iáko y Anyoła *RejZwierc* 1v, 18, 19, 19v, 82v, 104v (11); *RejPosWstaw* 22; *WierKróc* A4; *CzechRozm* 201v, 223v; Máło łnadź Iowifzowi nie rowien vrodą *PaprPan* Dv; A nie bez przyczynyby fię kto dźiwował/ czemu pirwłze y wtore wići mało nieiednákiami słowy bywáią piáne/ y iednę rzecz w łobie zamykáią. *ModrzBaz* 116v; *SkarJedn* 358; *Oczko* 39v; *SkarŻyw* 195; *CzechEp* 47; *KochFr* 28; *WerGośc* 232; *GórnRozm* L4; *ActReg* 166; *GostGosp* 88; *GrochKal* 12; mało nie iáko brát z brátem domá żyjąc/ włzytkie łecretá ingenij z łobą communicowáli *KochCz* A2v; *OrzJan* 128; Nád to Páweł ś. chce mieć Diákony mało nie tákże łwięte y dołkonáte/ iáko y Biłkupy. *WujNT* 419, 649.

W charakterystycznych połączeniach: *mało nie jako (8), jednaki (jeden) (7), rowno (rowny) (6), taki(ż) (takowy, taki jako) (8), tak(że) (jako) (13), (jeden a) tenże (ten sam) (11).*

θ. Przy całym zdaniu (1) : A tákże y my czynimy nędzni márynarze/ pływáiąc po tym nędznym morzu łwiátá te⁸⁰/ káždyby chciał rzędzić [...]: á teź mało nie rázem przywiązawłzy łie do delczćki/ káždy łie płáwić mułi do brzegu łwego *RejPos* 316v.

b. W funkcji partykuły uwydatniającej: *wręcz, nawet (1)* : A na ostatek kilka z przednych a ieden mało nie sam omnium [?] consilior^{um} administer, wyleciał z tym [tu przytoczenie] *ActReg* 184.

c. W funkcji partykuły osłabiającej *pewność sądu: może, chyba (14)* :

Wyrażenia: »mało nie lepiej« = *lepiej (13)*: *RejWiz* 97v; *KochSat* C2v; Máłoby nie lepiej ábyś nic nie wzyawłzy domá łiedział/ bo dołyc iźci łie tu łudzie dźiwuią/ nie trzebáć do cudzych kráioł iędźzić. *RejZwierc* 17v, 38v, 70, 83v, 87v, 104v (10); Włzakze malo nielepiéy piáć xiádz/ xini/ axamit/ niźli pres ks. *JanNKarKoch* F4v.

»mało nie ku rzeczy« = *łłusznie (1)*: áczkolwiek fię oni [Tatarzy] tego przą/ powiádáiąc iź nie przymułzeni ładną woyną [...] do Litwy przyłzli/ Co mało nie ku rzeczy/ poniewáż y dźił iednákich praw y wolności z łłáchtą łitewłką vżywáią *StryjKron* 507.

»nie mniej« (53) :

a. *Także, również, tak samo (50)* : *LibLeg* 11/139v; *KromRozm* I N4v; *GroicPorz* kk3v; *SarnUzn* E8; Ná goráczkę powłzednią/ y ná iné niemniey ofobliwy plałtr ták wczyn *SienLek* 140; *WujJud* 178v; *MycPrz* I [A3]v, C4v, II B, B2v; *BudNT przedm* bv, k. li; *CzechRozm* 100v; A iź tho wzaczęćiu włzyłtkich łékarłtw bywa/ ábyłmy dołrzeli/ iefłi chory wytrwa/ á łily y chęći ile trzebá ma: w Cieplicách thych niemniey/ ná to łye obáczmy *Oczko* 13; ále przedty^m j wnąętrznými łékarłtwy/ y niemniey zwierzchnými opáłrzyć ie trzebá *Oczko* 13v, 18v; *SkarŻyw* 194, 321; Co iefłiže kiedy czyniła oná pierrwza bełtya/ to iefł/ Rzymłcy Celárze niezboźni pogáńłcy: tedy nie mniej Antychriłł toź czyni *CzechEp* 381; *PudłFr* 57; *ActReg* 8.

Połączenia: »nie mniej (...) i« (5): *KromRozm I* F4v; gdyż y Słałko odpádło prze nie porządne obieranie Lokietká. Niemniey y o Pomorfką ziemię zá niego wielka thrudność była *MycPrz II* Cv, I C3, II Cv; *NiemObr* 114.

»nie mniej też (a. także)« [szyk zmienny] (5): *GroicPorz* A4; *MycPrz I* Cv, II A4; Sługá téz także ón cnotliwy nie mniéy thakže o Pánie mówi *Strum R*; To práwdá iz y ná on čás był szábát/ iednym znákiem łálki Božey [...]. Ale téz niemniey była škrzyniá oná przymierza/ oltarz/ ofiáry y infze kościelne obrzędy. *CzechRozm* 72v.

»nie mniej też (a. także) i« [szyk zmienny] (3): áby nas ich frogości záchowác raczył/ niemniey thez y Hołdu dawania *MycPrz II* B[3]v, II D; *CzechRozm* 17v.

a. W połączeniach odnoszących się do dwóch członów zdania: zarówno jak (16) : *KromRozm I* H2, I3v, M3v, O2; *KromRozm II* q4; Co nye mnyey o Yudałfu niżli o drugich ápoštolech mowił *KromRozm III* H2, D3v; *KwiatKsiąż* N; *GórnDworz* Aa6v; *HistRzym* 91; *KuczbKat* 80; *WujJud* 64v; *ZapKościer* 1580/10v; *WujNT* 403; Dla czego my niemniéy [non minus *JanStat* 194] Rzeczypołpolitéy/ iáko téz Kościelnéy Królestwá náłzého w téy mierze (iákołmy powinni) šzkodzie chcąc zábiežeć vltáwiamy *SarnStat* 178 [idem] 922.

b. *Zwłaszcza, przede wszystkim, szczególnie* (3) : Robi ich tą wádą wiele/ ále niemniey owi co dźiešięcinámi kupczá *ModrzBaz* 34, 114v, 140.

»**nic tym mniej**« = *jednak, ale* (2) : Nihilominus, Nic tym mniej álbo yednák. *Mącz* 247a; Verum enimvero, A wżák že wždy/ yednák wždy/ nic tym mniej. *Mącz* [489]b.

»**na(j)mniej**« [w funkcji zaimka nieokreślonego lub partykuły] (489) :

a. W funkcji zaimka przeczącego i wzmocnionego przeczenia: *ani trochę, nic, cokolwiek; wcale, zupełnie; minime* *HistAl*, *Mącz*, *Modrz*, *JanStat*; *non* *Mącz*, *Modrz*; *nullatenus* *HistAl*; *haud, nihil, non sane, plurimum* *Mącz*; *parum, prorsus* *Modrz* (469) : *Minime* adverb. *Negandi, Nié/ namniey. Mącz* 222d.

a. W zdaniu zaprzeczonym (439) : *FalZioł* IV 30a; *GlabGad* D2; *SeklKat* Fv; możemy też z wálzych rąk otrzymác dobrodzieyftwo/ á w tim šie mądrolci wálzey namniey nie vmnieyšzy [*Nec vestra sapientia in aliquo minuetur*] *HistAl* I4v, B6, E3, E8, Fv, H3 (13); *LubPs* G, M2v, O2, Y3, Z6v, bb, gg6v; *GroicPorz* z3v, z4; *KrowObr* 213, 225v; *RejWiz* 72v, 86v, 106v, 123, 131v (8); *BibRadz* *5; *BielKron* 275v, 292v; Nie vltępuymy namniey ná práwo áni ná lewo/ ábyfmy rozumieli wšytko co czyniemy. *GrzegRóżn* I4v; *KwiatKsiąż* B2, C4v, E3, Gv, G2 (9); *Lana ovis nigrae cui nullus alius color incursaverit*, Wełná czarney owce którey by šie namniey infzey fárby nieprzimiéłzáło *Mącz* 74c; *Turpitudinis expers* Namniey w dobrej powiešci nienárušzony/ króm którey zmázy. *Mącz* 282a; *Oppedere contra tonitrua*, Nie dbác nic/ namniey šie nie lękác grzmienia. *Mącz* 286c, 205a, 218b, 230b, 239d, 247a (24); *SarnUzn* Ev, G3, H6; *GórnDworz* B3v, B5v, E4, E7, L4v (12); *RejPos* A5, 3v, 33, 64v, 148 (9); *BiałKat* c; *HistLan* B, D2v, Ev, F3v; iz ciáło Paná Chriřtušowe namniey w grobie nárušzone niebyło *KuczbKat* 40, 220, 340, 350, 365; A ták y ten Apořtolški przykłád namniey wam nie pomaga. *WujJud* 128v, 192, 194v, 203, 212, 223, 230; *WujJudConf* 73v, 74v, 106v, 207v; *RejPosWstaw* [21³]v; tedy y ná ten čás namniey [*uno puncto Vulg*] nie przeštáwáiá. *BudBib* 4.*Esdr* 16/39; *BudNT przedm* b3; *CzechRozm* 15, 17v, 26v, 36v, 57 (29); *PapřPan ktv*, Bv, B3v, C4v, D2

(42); *ModrzBaz* 21, 32v, 45v, 60, 83 (13); Nie myłlićiem ia wten čás namniey o Helenie *KochOdpr* B3v; *KochPs* 66, 205; *SkarŻyw* 59, 76, 317, 573; *KochTr* 9; *StryjKron* 215, 390, 482; *CzechEp* *3, 48, 62, 64, 66 (18); *KochJez* A4, B; temu fię namniey dziwować nie trzebá *NiemObr* 9, 12, 49, 57, 116, 126 (10); *KochSz* A4; *KochWz* 141, 142; namniey fię tym nie trwożcie *ReszPrz* 10; *WerGośc* 209, 252; *WisznTr* 18, 22, 32; *BielSen* 6, 18; *PudłFr* 8, 28, 30, 49, 51 (8); *ArtKanc* P7, S17v; *GórnRozm* A3, B3v, D4v, Iv, I2v, M; *PaprUp* F2; *ZawJeft* 20 [2 r.], 27, 42, 46, 47 [2 r.]; *ActReg* 70, 84, 88, 114, 116 (12); á perzu áby namniey nie było w roli. *GostGosp* 64; *GrochKal* 10; *Phil* I; *GórnTroas* 74; *KochFrag* 16; Y ná ten čás namniéy o tym łtychác nie było. *OrzJan* 76, 98, 126; Bo namniéy nie przyłtoi fałz twoiéy ołobie. *WyprPl* B4v; *LatHar* 251, 437, 452, 510, 513 (8); *KořakCath* C4v; *WujNT przedm* 4, s. 32, 64, 89, 92 (13); *WysKaz* 32, 41; *SarnStat* 144, 195, 1306; *SiebRozmyśl* H3v; *KmitaSpit* B2v; *PowodPr* 24; *SkarKaz* 418a; nie łtoię namniey o to *CiekPotr* 23, 24, 55, 74; *CzahTr* D, Iv; Iż iéy niewieścía chytróć namniéy nieruřzyłá. *GosłCast* 11, 36, 43; *PaxLiz* E4; *SkarKazSej* 695b; *SapEpit* A3; *KlonWor* 34; *ZbylPrzyg* B4.

W połączeniu z partykułá [w tym: ani (4), aby (2), i (1)] (74): Iakobys teź trzałke wrzucił Aniź namniey Wagy ruřlił *RejKup* aa7v; *KwiatKsiąź* B2; iáko zá Krolá tego przeřzłego/ nie byłby táki łkwierk bo by on Koronnego y namniey nie vpuřcił. *MycPrz* II Dv; Był leniwy niedbáły Pořpolitey rzeczy/ Spraw nigdy áby namniey nie miewał ná pieczy. *PaprPan* Dd3v, Dd3; *WysKaz* 19, 21. Cf »by namniej«.

W powtórzeniu intensyfikujácym (1): iuź láie/ iuź przeklina/ iuź v łwiátá łzuka rády y wřpomozenia łwe^{go}/ iuź namniey á namniey nie baczy áni pomni ná Pána łwego *RejPos* 264.

W przeciwstawieniu: »wiele ... namniej« (1): Wtakowych tedy grach godzi fię rołkoczować/ ktore kunłtu nieco/ albo zaiłte wiele/ á przigod namniey niezamykaiá włobie *KwiatKsiąź* P4.

Połączenia: »by namniej« (67): *GlabGad* B7v; *MurzHist* P3; *MurzNT* 46; *LubPs* C3, E, K2v, N2, S (8); *RejFig* Cc; *HistLan* D4v, F3v; *MycPrz* I C2v; *WierKróc* B2v; *CzechRozm* 62, 81v, 99, 174v, 219v, 222v; *PaprPan* I3, I4v, T3, X4, Z3v (10); Ono mię teź by namniey nieobruřzy [*Neque me offendet*] *ModrzBaz* 1v, 34, 68; *CzechEp* 236, 316; Z mieyłcá łwego by namniéy nigdy nie wykroczy. *KochPhaen* 2; *WerGośc* 222 [2 r.], 225; *WisznTr* 5, 9, 34; *BielSen* 18; Głowy niefráuię by namniéy łobie *KochPieř* 52; *LatHar* 122, 325, 458, 493, 500; *RybGęřli* D3; *WujNT* 643; *SiebRozmyśl* K3v; *CiekPotr* 35; *CzahTr* C4v, [D2], D4v, K2, K4v; *PaxLiz* C4; *ZbylPrzyg* A3, B [2 r.], B2v, B4v; *SzarzRyt ktv*.

»namniej nic« [szyk 9 : 7] (16): *RejJóz* G; *LubPs* K2v, M3v, S3v; Iż namniey iedni drugich ni czym nie głuřzyli. *RejWiz* 25; *Depudere*, *Odrómác* fie/ Nic namniey fie yuřz niefrómác. *Mącz* 328d; *RejPos* 6v, 159v, 238v; *HistHel* D2v; *PaprPan* I4v; *SkarŻyw* 320; *SiebRozmyśl* M; *CzahTr* K2; *GosłCast* 67; *ZbylPrzyg* B.

Zwrot: »namniej się nie nadziewać« (3): Sane homini praeter opinionem improviso incidi, záprawdem náń trafił gdy fie mnie namniey nienádziewał. *Mącz* 367b, 407b; *OrzJan* 105.

β. W zdaniu nie zaprzeczonym (6) : *Oczko* 11v; W Ten čás Pan Bóg narychłéy człeku rátkunk dáie/ Kiedy mu namniéy łczęścía znádzieię dořtaie. *PudłFr* 17; y ták łtáraięc fie o té rzeczy/ namniéy o woynie myřlimy *OrzJan* 52.

Zwrot: »na(j)mniej się nadziewać« (3): *RejWiz* 190; tu iednym rázem oná/ kiedy fie miły naimniej nádziewał/ bez żadnej przyczyny/ pocźnie mu ftronic *GórnDworz* Dd3v; *RejPos* [344].

γ. W eliptycznym równoważniku zdania (23): *CzechRozm* 18; *ActReg* 24; Mowić/ piłác/ wywodzić vmiemy: á czynić namniey. *SkarKazSej* 699b.

Połączenie: »by namniey« = *minime* *Modrz*; *non* *Vulg* [w tym jako odpowiedź przecząca na pytanie: *nie* (14)] (20): W tym Artykule prawdá iest/ że fie [...] z námi zgadzaćie/ ále w inźyich wielu by namniey. *WujJud* 24v; *CzechRozm* 35, 80v, 210, 255v; *ModrzBaz* 140v; *CzechEp* 29, 37, 45, 70, 168, 360, 419; *LatHar* 386; A tedy dobre sftáło mi fię śmiercią? Bynamniey [*Absit*]. *WujNT* 1.*Rom* 7/12, *Luc* 12/51, 13/3, 5, s. 540; á tyś tylko Náuczył fię coć ci tam twoi powiádáli Gáchowie, á fkromności y ftátku by namniey *CiekPotr* 32.

b. *W funkcji partykuły umniejszającej: przynajmniej, co najmniej, chociaż; dumtaxat* *Mącz*; *ad minus* *JanStat* (20) : *Mącz* 97d; *SienLek* 183; gdzie Vrządnik ná Pánie namniey dzieśięćinę bierze. *GostGosp* 150; áby tylekroć ilekroć fady miáły bydź/ namniéy Piłarz Ziemiłki [...] z księgámi fádównémi ftáwił fie v fádu *SarnStat* 745 [*idem*] 916.

W połączeniu z liczebnikiem (15); á będzie mie tho kósztowáło namniey tyfiącz złotych. *RejZwierc* 26v; co będzie iákoby przed fłóncá zachodem godzin pięc/ álbo namniéy cztérzy *Oczko* 28; Namniey raz we dwie lećie mázác ie fmołá rzádnie. *GostGosp* 88, 92 [2 r.], 162; *GostGospPon* 170 [2 r.]; *SarnStat* 302, 613, 614, 629, [630], 859, 1229.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (24) :* *BartBydę* 209, 247; *Exigue*, Máło. *Mącz* 110d, 222d [2 r.], 228b [2 r.], 284c, 285a [3 r.], 332d, 440d [2 r.]; *Deliquum* – Mniey. *Calep* 301b; *Minimum* – Barzo mało, zgoła nicz. *Calep* 759b, 759b, 787b, 960a.

Połączenia: »nie mniej« (1): *Nihilominus*, *Non minus* – *Niemniei*. *Calep* [699]a.

»nieco mało« (1): *Aliquantum* – *Nieco mało*. *Calep* 52a.

Szeregi: »mniej albo więcej« = *około; paulo plus aut paulo minus, plus minusve, susque deque* *Mącz* (2): *paulo plus aut paulo minus, hoc est, circiter*, Mniey álbo więcej/ to yeft/ około. *Mącz* 307a, 435d.

»nic więcej ani mniej« (1): *Ne quid plus minusve faxit*, Aby nic więcej áni mniej czynił. *Mącz* 307a.

*** *Dubium (prawdopodobnie błąd lub nie zaświadczone poza tym znaczenie 'bardzo') (1) :* *Rofkař* mi ábych do ciebie tákże po wodzie przyřzedł. Y ná cořz fię kwápiř opoko wiáry? izali tego potrzebá? Potrzebá/ powiáda/ y namniey mię bez tego Pána tekno: czemu ia za nim ieřli mi każe iřc niemogę? *SkarŻyw* 597.

Cf [MAŁODAWCA], MAŁODOBRY, MAŁOMOCNY, MAŁOMOWNOŚĆ, MAŁOMOWNY, [MAŁOMYŚLNY], [MAŁOUFNÝ], [MAŁOWIAREK], MAŁOWIERNY, NIEMAŁO